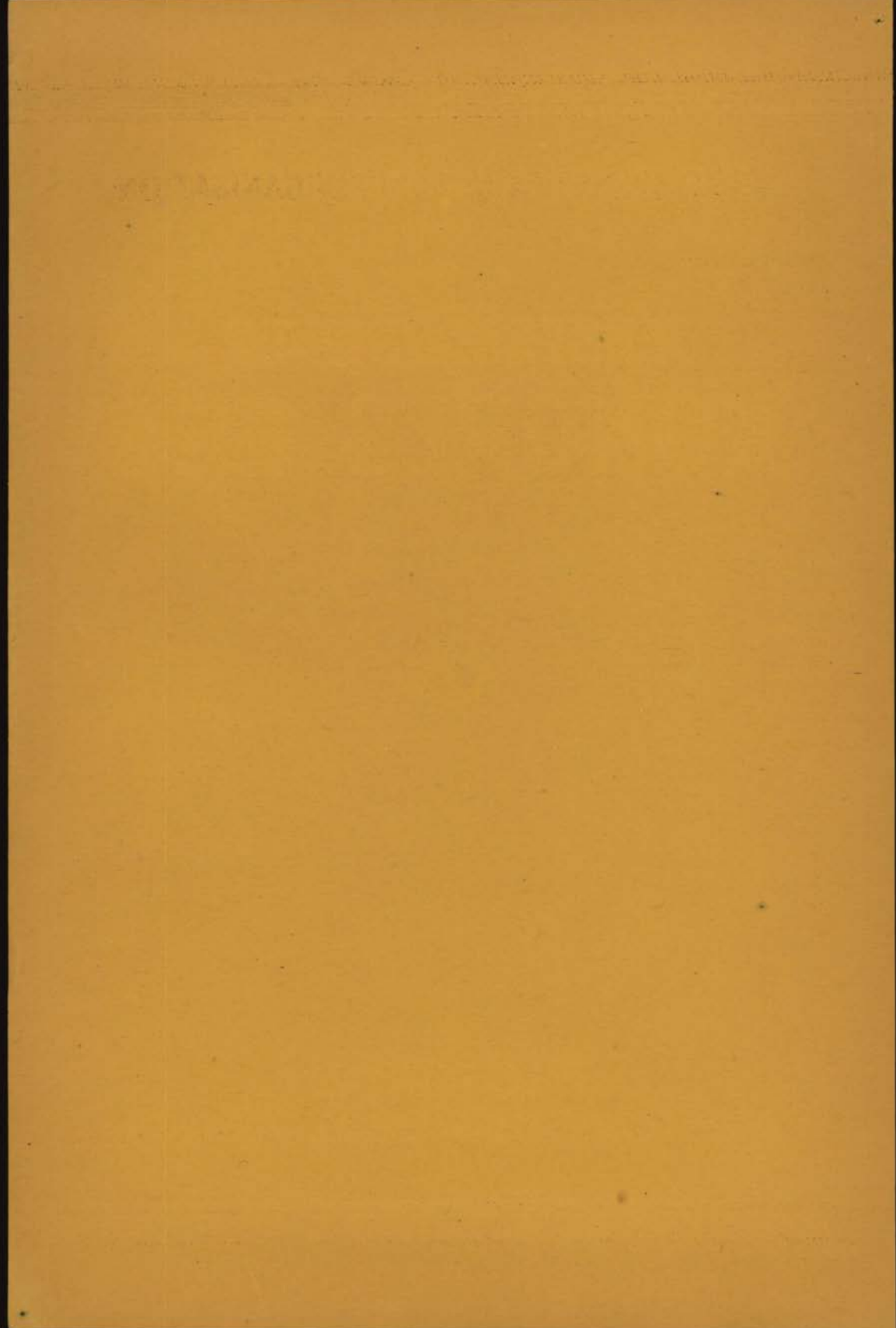

ARBEIDERNES FAGL. LANDSORGANISATION

EKSTRAORDINÆR
KONGRES 1914



PROTOKOL
OVER FORHANDLINGERNE 23. — 26. MARS



ARBEIDERNES FAGLIGE LANDSORGANISATION

*EKSTRAORDINÆR
KONGRES 1914*

PROTOKOL OVER FORHANDLINGERNE

23.—26. MARS

REFERATET UTARBEIDET AV *OLAV KRINGEN*

TRYKT IFØLGE BESLUTNING AV DEN ORDINÆRE KONGRES 1916



KRISTIANIA
ARBEIDERNES AKTIETRYKKERI
1916

EKSTRACEDINER KONGRES 1914

UDGIVET AF ARBEIDETNES FAGLIGE LÆRORGANISATION

UDGIVET I ÅRHENHED MED
KONGRES I ÅRHENHED MED

UDGIVET I ÅRHENHED MED
KONGRES I ÅRHENHED MED

Sakregister.

	Side
Kongressens aapning	1
Gjesternes hilsninger	2
Fuldmagterne	4
Repræsentantliste	4
Dagsorden	8
Forretningsorden	8
Valg av dirigenter og sekretærer	9
Sekretariatets flertals indstilling	14
Sekretariatets mindretals indstilling	15
Votering over indstillingerne	64
Taktik under streiken	68
Foreningsretten	73
Den internationale kongres i Wien	73
15-mandsutvalget	75
Buvikkonflikten	75
Kongressens avslutning	76
Sekretariatets manifest	77

Taleregister.

Aalberg, Paul	55, 68, 70, 75, 76, 78.
Askedal, A.	40.
Bergersen, Joh.	41, 62.
Berntsen, P.	27.
Borgen, J.	51, 70, 72.
Buen, A.	57, 73, 74.
Eklund, J. O.	56.
Evensen, Edv.	45, 62, 68, 68.
Fjermestad, T.	60.
Gjervoldstad	71.
Gulbrandsen, Gerh.	59.
Gundersen, A. E.	29, 29, 62, 71, 73.
Hansen, Rich.	35.
Hansen, Ludvig.	44, 74.
Høglund, Hans J.	30.
Iversen, Sverre	34, 62, 71, 72, 75, 78.
Johansen, L.	61.
Juell, A.	24, 25, 28, 46, 62.
Jønsson, I., P.	61.
Kalvaa, A.	8, 9, 10, 21, 28, 28, 53, 55, 70, 71, 72, 73, 76.
Karlsen, Oscar	51.
Knudsen, A.	30.
Lian, Ole, O.	1, 4, 8, 8, 9, 9, 10, 10, 22, 48, 63, 68, 70, 71, 71, 72, 73, 74, 74, 75, 76.
Lindqvist, H.	2.
Madsen, Carl F.	77.
Magnussen, Aug.	57.
Nilsen, Alfred M.	9, 9, 29, 29, 47, 73, 75.
Nilsen, N. A.	59.
Nilssen, Magnus	39, 41.
Nygaard, Joh.	59, 71.
Nygaard, M.	70.
Olsen, Anton	59.
Olsen, Halvard	53.
Olsen, L.	41.
Paulsen, S.	71.
Pedersen, Karl	27.
Pedersen, M.	62.
Pedersen, P. O.	52, 70, 72.
Pettersen, H.	17, 55, 74.
Rudlang, E. E.	71.
Ruud, O.	10, 10, 31, 55, 74.
Rungstad, L.	55.
Schau, Adolf	61, 71.
Schultz, Aksel.	60.
Skogø, M.	43, 61.
Solum, N.	46.
Systad, Chr.	38.
Sæbø, L. O.	3, 8, 41, 72, 78.
Sæther, L.	38, 60.
Teigen, Jens	37.
Tranmæl, M.	9, 10, 10, 19, 25, 32, 56, 72, 73, 73, 73, 74, 75, 75.
Volan, Elias	10, 26, 43, 76.

Landsorganisationens 1ste ekstraordinære kongres aapnedes i Folkets hus mandag 23. mars 1914 kl. 10.30 form.

Bordene i den store sal var smukt dekorert med friskt bjerkeløv og blomster. Landsorganisationens formand, *Ole O. Lian*, ønsket kongressen velkommen til samling i følgende tale:

Paa sekretariatets vegne ønsker jeg samtlige fremmøtte, indbudne og repræsentanter velkommen. I henhold til sidste kongres' beslutning har sekretariatet sammenkaldt fagorganisationens repræsentanter til denne ekstraordinære kongres. Det er første gang i landsorganisationens historie, at en ekstraordinær kongres sammentræder, og det er et eiendommelig sammentræf, at netop i disse dage for 15 aar siden stiftedes landsorganisationen. De sidste dage i mars maaned 1899 var det at arbeidernes repræsentanter samledes i Storgaten 20 her i byen for at drøfte spørsmålet om dannelselse av en centralorganisation og den 1. april var sammenslutningen en virkelighet. Jeg skal ikke idag komme nærmere ind paa hvad fagorganisationen i disse 15 aar har bragt arbeiderklassen. Det har været en fremgangens og kampens tid. Det har været en rik tid, som har bevist solidaritetens evne til at gripe arbeiderklassen i en utstrækning, som man tidligere ikke hadde anet. Og det har været en tid som har vist os og mere og mere overbeviser os om, at fagorganisationen er arbeidernes viktigste verge. Det spørsmål, som ifølge den forrige kongres' beslutning skal behandles her, er vor stilling til det foreliggende lovforslag om mægling og voldgift i arbeidstvister, og hvilke forføininger der under den foreliggende situation kan træffes for at ivareta fagorganisationens interesser. Det er et alvorlig og ansvarsfuldt hverv, som herved er git kongressen. Ingen er i tvil om, at enhver lovgivning paa dette omraade er av indgripende betydning i prinsipiell henseende. Men under de herskende forhold kan arbeiderklassen ikke uten skade underkaste sig lovbestemmelser, som fratar dem retten til i sidste instans organisationsmessig at tilbakeholde sin arbeidskraft. En offentlig *undersøkelse* av opstaaede tvister mellem arbeidere og arbeidsgivere adskiller sig i sit væsen fra en offentlig *avgjørelse* av saken, og arbeiderne forlanger at beholde denne sidste ret ubeskaaret. Tiltrods for alle anstrengelser fra fagorganisationens og arbeiderpressens side for at overbevise statsmagterne om dette og om det uholdbare i mot

arbeidernes vilje at vedta lovbestemmelser om tvungen voldgift, har saavel regjeringen som nu sidst venstres repræsentanter i stortingets socialkomité fastholdt forslaget om den tvungne voldgift. Jeg er overbevist om, at vi alle under behandlingen av disse spørsmål kun vil la os lede av det, som kan tjene organisationens interesser, ti kun derved vil der skapes betingelser for arbeiderklassens fremgang. Og de beslutninger som blir fattet vil vi lægge al vor kraft og vilje i at gjennomføre. Jeg skal hermed erklære kongressen for aapnet.

Der er som sedvanlig sendt indbydelse til landsorganisationerne i Sverige, Danmark og Finland. Fra Finland er indløpet meddelelse om, at landsorganisationen er forhindret fra at være repræsentert. Den sender sine bedste ønsker for kongressens arbeide.

Repræsentanten fra Danmark, hr. *Madsen*, kommer med mid-dagstoget, og repræsentanten for Sverige, hr. *Lindqvist*, er tilstede. Desuten er arbeiderpartiets centralstyre efter indbydelse repræsen-tert ved *Chr. H. Knudsen* og *Kyrre Grepp*, likesom stortingets social-demokratiske forening er indbudt. Jeg tillater mig at ønske dem alle velkommen.

Formanden i den svenske landsorganisation, *Hermann Lindqvist*, tok derpaa ordet og uttalte i det væsentlige følgende:

Det spørsmål som denne kongres er sammenkaldt for at be-handle kræver utvilsomt den nøieste overveielse, og det er ikke uvæsentlig for os andre, hvilken stilling man her tar til dette spør-maal. Fagorganisationen løper stadig risiko for ved lovindgrep at ledes ut paa andre veier end forutsat og dette maner os til at ha vor opmerksomhet henvendt ikke alene paa det faglige arbeide men ogsaa paa det politiske. Ved at være ensidige risikerer vi at miste det vi har vundet. — Vi har ogsaa i Sverige hat eksempler paa saadan indgripen fra statsmagternes side. Vi har den saakaldte Åkarslov, efter hvilken hæderlige arbeidere, som ingen forbrydelse har gjort, kan kastes i fængsel, og vi har hat forslag til love om arbeidsavtaler, som hvis de hadde blit vedtat, med et slag vilde ha sat paa os en tvangstrøie. Vi maa derfor dele vor kraft, vort arbeide og vore interesser mellem det faglige og politiske arbeide. Vi maa bli saa sterkt repræsentert i parlamenterne, at vi kan slaa til-bake alle denslags kneblingsforsøk og gjennomføre reformer til bedste for arbeiderklassen. — Jeg bringer en hjertelig hilsen fra lands- sekretariatet i Sverige. Vi har faglige stridigheter gaaende og vi vet endnu ikke hvordan de vil utvikle sig. Men organisationen gaar sikkert fremover. Landsorganisationens medlemstal er øket med 11 700 i 1913 og er nu atter oppe i omtrent 97 500. I politisk hen-seende befinner Sverige sig i en oprørt tilstand. Der drives for øie-blikket en valgkamp efter rent amerikansk mønster. Høire kjæmper for at støtte en personlig kongemagt og for at skaffe sig adgang til at paalægge os nye, tunge militærbyrder. Om nogen uker vil kam-pens resultat være kjendt og jeg vover at spaa, at ønskerne om seier for høire ikke vil gaa i opfyldelse. Jeg føler mig sikker paa en stor fremgang for socialdemokratiet og venstre i sin helhet, saa

høire nok skal faa en lang næse. Jeg vil uttale ønsket om et godt resultat for kongressens arbeide og haaber dens beslutninger vil bli til gagn for arbeidernes fælles sak. (Sterkt bifald.)

Chr. H. Knudsen: Jeg skal faa bringe en tak for indbydelsen fra stortingsfraksjonen og partiet. Den situation, vi nu er oppe i, og som har foranlediget denne kongres, minder i en viss grad om situationen for 25 aar siden — under typografstreiken. I begyndelsen av mars 1889 hændte der begivenheter, som betegner et overgrep fra dem som hadde magten. Det ligner det som man nu staar i begrep med at gjøre. Typograferne vilde holde et offentlig møte paa Grünerløkken for at protestere mot at stortingets trykning blev utført i Danmark. Møtet blev forbudt av politiet. Arbeiderne gik i procession gjennom gaterne, men en politistyrke paa 48 mand kastet sig over toget for at faa spektakler istand. Der var kjørt skarpladde kanoner op paa Fæstningen, alt militær, som var i byen, var samlet i kasernerne, færdig til at rykke ut, og cellerne i Møllergaten 19 stod færdig til at ta imot alle fangerne. I april blev der interpellert i stortinget — av Ullmann — om disse foranstaltninger. Den daværende justisminister, Walter Scott Dahl, svarte, at politiet hadde baade ret og pligt til at handle som det gjorde. Han viste skrækslagen frem en liten rød plakat, som arbeiderne hadde sendt ut! Stortinget vedtok efter forslag av Søren Jaabæk med 78 mot 34 stemmer en dagsorden, hvori det uttaler sin tilfredshet med justisministerens svar paa interpellationen. Jeg vet ikke om der er 78 mand idag som vil være med paa at frakjende arbeiderne deres streikeret, men at der er mange det vet jeg. Og det er karakteristisk nok at det ogsaa dengang var en venstre-regjering som sat ved magten; det var det første venstreministerium, Sverdrups. I oktober det samme aar var autoriteterne nødt til at tillate de streikende fyrstikarbeidersker at gaa i tog og holde offentlig møte paa Etterstad. Politiet maatte berede vei for toget. Saa hurtig var omslaget kommet — og grunden var arbeidernes sikre optræden. Likesaa sikkert tror jeg at det alvorsfulde arbeide, De her staar overfor, vil bringe resultater — bringe magthaverne til at forstaa, at overfor en samlet, solidarisk arbeiderorganisation kan ingen magt lenger virke hemmende. Jeg ønsker Dem til lykke med Deres arbeide. (Sterkt bifald.)

Stortingsmand Sæbø: Jeg tror alle har følelsen av at ingen tidligere kongres har været præget av det alvor som denne. Spørsmålet er av en slik natur, at det griper ind i arbeidernes mest dyrekjøpte ret. I socialkomiteen har det ikke været let at delta i denne saks behandling. Vi gjorde først gjældende, at arbeiderne ikke ønsket nogen lov i denne materie; men venstre har jo magten — og agter at bruke den. Det blir kongressens opgave at ta stilling til dette magtbud. Vi er beredt til at opta kampen for det som kongressen beslutter. Det gjælder at vi her sindig og rolig fatter vore beslutninger og at vi beslutter noget som vi vil og kan sætte noget ind paa. Vi faar nok loven, og vi faar da drøfte de midler, vi skal møtè den med. La os handle som mænd og la der

staa magt og kraft bak det vi beslutter. Der skal nok bli en dyst i stortinget, større kanskje end nogengang før, men vi vet at vi har massen bak os. (Sterkt bifald.)

Lian takket de inndbudne for de gode ønsker.

Fuldmagternes godkjendelse.

Sekretariatet hadde til fuldmagtskomité opnævnt *Andr. Juell, M. Nygaard og Sverre Iversen*. Fuldmagtskomiteen indstillet paa samtlige fuldmagters godkjendelse, hvilket enstemmig vedtoges.

Følgende repræsentanter møtte:

Arbeidsmandsforbundet.

(56 repræsentanter.)

Olav Gabrielsen, Kirkenes, Oluf Amundsen, Narvik, P. Berntsen, Sulitjelma, Wilhelm Hansen, Sulitjelma, L. O. Fellingfos, Bosmo, G. Sundby, Trondhjem, A. Kalvaa, Trondhjem, L. Kirkhus, Aalen, H. Stuedahl, Foldalen, A. Myhrstad, Bergen, A. Sivertsen, Bergen, A. P. Helland, Bergen, August Magnussen, Odda, Gudm. Pedersen, Stavanger, B. Marvik, Stavanger, O. Jakobsen, Stavanger, Nils Nodland, Haugesund, A. Askedal, Vennessla, Anton Egeland, Skotfos, Karl Josef-sen, Notodden, Peder Aakre, Saaheim, G. Rontén, Drammen, Reinhardt Olsen, Mjøndalen, H. Tandberg, Gjeithus, Karl Olsen, Skollenborg, Anton Andersen, Hønefoss, Tor Sæterbraaten, Embretsfoss, Hans Hansen, Lysaker, Severin Damberg, S. B. Hagen, Oskar Johansen, G. Sjøman, Jul. Andersen, Johs. Strøm, Leonard Larsen, Alfred M. Nilsen, alle fra Kristiania, Johan Fagerlien, Tveitsund, Johs. M. P. Ødegaard, Trondhjem, Karl Johansen, Fredrikshald, Joh. M. Pedersen, Moss, Albin Larsen, Sarpsborg, Oscar Heltberg, Sarpsborg, Ingvald Løgavlen, Rise, Ole N. Tømte, Bønsdalen, Hilmar Torkildsen, Sætre i Hurum, Ole Hagen, Nakkerud, Elias Voland, Trondhjem, Halvor Steinmoen, Notodden, Lars J. Tørres, Røros, Ivar Paulsen, Stavanger, Aksel Brynte, Sarpsborg, P. Fjeld, Bernhard Eriksen, Anna Pleym, Nils Olsen, A. Ahlstrand, alle fra Kristiania.

Bokbinderforbundet.

(3 repræsentanter.)

Joh. Rasmussen, Trondhjem, Eugen Hofgaard, Kristiania, Hans Aas, Kristiania.

Norsk centralforening for boktrykkere.

(9 repræsentanter.)

Harald Berg, Trondhjem, P. O. Pedersen, Bergen, Johs. E. Boye, Stavanger, Adolf Olsen, Kristiansand S., Charles Bjørnstad, Drammen, Walseth-Bjørge, Hans Poulsen, L. Rungstad, O. Ruud, alle fra Kristiania.

Baker- og Konditorforbundet.

(6 repræsentanter.)

Martin Skagø, Trondhjem, Karl Løken, Hønefos, Karl Johan Andersen, Fr.stad, Nils Folkedahl, Adolf Schau og Johan Nygaard, Kr.a.

Formerforbundet.

(7 repræsentanter.)

Paul Aalberg, Trondhjem, Tollef Fjermestad, Sandnes, Karl Sofus Pedersen, Skøien, Ludvig Johansen, Marius Kristiansen, Emil Nyhus, Lauritz Olsen, alle fra Kristiania.

Guldsmedarbejderforbundet.

(2 repræsentanter.)

Alb. Amundsen, E. Gabrielsen, begge fra Kristiania.

Havne- og transportarbejderforbundet.

(7 repræsentanter.)

Martin Solum, Trondhjem, E. Grønningsæter, Aalesund, Gjer-voldstad, Kristiansand S., Kristian Olsen, Drammen, Hans B. Johansen, Fredrikstad, P. Andersen, Oskar Olsen, begge fra Kristiania.

Jern- og metalarbejderforbundet.

(34 repræsentanter.)

Lorentzen, Børnevang, Th. Østensen, Sulitjelma, Eug. Sølsnes, Harstad, Chr. Samuelson, Narvik, E. Rimul, Løkkens verk, Halvard Olsen, Trondhjem, L. Thorstensen, Molde, J. Saksvik, B. Heggem, begge fra Bergen, Hans Larsen, Odda, Bernt Pedersen, Stavanger, J. O. Eklund, Arendal, O. Bjørnson, Rjukan, Andr. Kjelle-vold, Porsgrund, L. Kreutz, Horten, Th. Unneberg, Larvik, Harald Stenberg, Fredrikshald, Carl Halvorsen, Moss, Aksel O. Myhrvold, Strømmen, Aksel Karlberg, Hamar, N. A. Nilsen, Gjøvik, Engebret Andersen, Modum, J. Borgen, Peder Olsen, John Wiik, L. Sæther, Th. Andersen, A. Knudsen, A. Melgaard, A. Olsen, K. Andersen, Edv. Wilberg, S. Paulsen, H. O. Høglund, alle fra Kristiania.

Kjøre- og lagerarbejderforbundet.

(2 repræsentanter.)

Karl Wike, Aksel Amundsen, begge fra Kristiania.

Litografisk forbund.

(2 repræsentanter.)

P. L. Pettersen, Stavanger, Rob. Kopp, Kristiania.

Malerforbundet.

(4 repræsentanter.)

Martin Tranmæl, Trondhjem, L. Hægland, Notodden, M. Kristoffersen, J. M. Winge, begge fra Kristiania.

Matros- og fyrbøterunionen.

(6 repræsentanter.)

H. Nicolaysen, Trondhjem, Herman Michelsen, Bergen, Otto Vogler, Petter Berghoff, Oskar J. Nilsen, Gerh. Gulbrandsen, alle fra Kristiania.

Murerforbundet.

(6 repræsentanter.)

Sigvald Madsen, Bergen, Thomas Simensen, Drammen, August Hansen, Fredrikstad, H. Dahlstrøm, Edvard Evensen, Aksel Schultz, alle fra Kristiania.

Møbelsnekkerforbundet.

(5 repræsentanter.)

J. Sylthe, Trondhjem, Chr. Systad, Bergen, Peter Gundersen, Albert Andersen, Ludvig Hansen, alle fra Kristiania.

Sag-, tomt- og høvleriarbeiderforbundet.

(9 repræsentanter.)

Einar Ofstad, Trondhjem, Jørgen Pettersen, Drammen, Emil Zakariassen, Larvik, Oskar Torp, Lillestrøm, Aksel Johannesen, Fredrikstad, Einar Henriksen, Fredrikshald, Harald Fløisbonn, Jens Teigen, begge fra Kristiania, Hans Eriksen, Fredrikstad.

Skind- og lærindustriarbeiderforbundet.

(2 repræsentanter.)

Magnus Vestbye, Johs. P. Nilsen, begge fra Kristiania.

Skog- og jordbruksarbeiderforbundet.

(2 repræsentanter.)

Martin Liengen, Johan Holen, begge fra Elverum.

Skotøiarbeiderforbundet.

(7 repræsentanter.)

E. Maaren, Trondhjem, Olaf Hovland, Bergen, Knud Knudsen, Stavanger, H. O. Hovde, Hamar, Joh. Tenggren, Anders Øie, Ole Berntsen, alle fra Kristiania.

Skrædderforbundet.

(3 repræsentanter.)

Baard Lange, Fr. Aas, N. Mittet, alle fra Kristiania.

Slagter- og pøsemakerforbundet.

(2 repræsentanter.)

Ole Hansen, E. K. Briskerud, begge fra Kristiania.

Sporveisforbundet.

(1 repræsentant.)

E. E. Rudlang, Kristiania.

Stenhuggerforbundet.

(5 repræsentanter.)

C. J. Pettersen, Greaaker, J. A. Frantzen, Fredrikshald, Alfred Pahlm, Kristiania, Olaf Johansen, Fagerholt, Carl Johansen, Kristiania.

Skandinavisk sadelmaker- og tapetsererforbund.

(2 repræsentanter.)

Rudolf Olsen, Kristiania, I. P. Jønson, Kjøbenhavn.

Tobakarbejderforbundet.

(3 repræsentanter.)

Oskar A. Iversen, Oskar Carlsen, Hj. Pettersen, alle fra Kristiania.

Træarbejderforbundet.

(13 repræsentanter.)

E. Wangberg, Tromsø, Ole Skjenstad, Trondhjem, Rasmus Løken, Kristiansund N., Edv. Karlsen Kaland, Bergen, Jacob Refsland, Stavanger, B. Fenkelsen, Kristiansand S., Marius Pedersen, Saaheim, Johan Fr. Johansen, Moss, Kr. Marheim, Drammen, Martin Hansen, Hamar, Jens Johansen, M. Rebnord, Henry O. Hansen, alle fra Kristiania.

Trikotagearbejderskernes forbund.

(1 repræsentant.)

Anna Larsen, Kristiania.

Enkeltvis tilsluttede foreninger.

(Valgt i henhold til lovenes § 4, p. 2 c, 2 repræsentanter.)

Harald Bjørnstad, Kristian Bergstrøm, begge fra Kristiania

Ølbryggeriarbejdernes forening.

(1 repræsentant.)

Thorvald Halvorsen, Kristiania.

Sekretariatet.

Ole O. Lian, Sverre Iversen, Rich. Hansen, P. Aarøe, Andr. Juell, Gunnar Sethil, H. Pettersen, M. Nygaard, A. E. Gundersen, Arnt Aamodt, Magnus Nilssen.

Tilsammen 213 repræsentanter. Indbudte var repræsentanter for landsorganisationerne i Danmark, Sverige og Finland. Fra Danmark møtte formanden *Madsen*, fra Sverige *Lindqvist*. Den finske landsorganisation sendte hilsen. Likesaa var stortingsgruppen indbudt.

Dagsorden.

1. *Kongressens konstituering.*
 - a) Fuldmagternes godkendelse. b) Vedtagelse av forretningsorden. c) Valg av 2 ordstyrere og 4 sekretærer.
2. *Mægling og voldgift i arbeidstvister.*

Forretningsorden.

1. Møtets forhandlinger holdes for lukkede døre.
Repræsentanter maa forevise adgangskort.
2. Til at lede møtet vælges 2 ordstyrere. Ordstyrerne ordner indbyrdes møternes ledelse. Til at føre protokollen vælges 2 sekretærer.
3. Møterne holdes fra kl. 9—1 form. og 3—6 efterm.
4. Ordstyreren har naar han finder det paakrævet, ret til at stille forslag om tidsbegrænsning for talerne og strek med de indtegnede talere. Til forretningsordenen gives ingen ordet mere end høist 2 minutter.
Talerne skal tale fra den dertil bestemte plads i salen og ordet skal forlanges skriftlig.
5. Forslag maa leveres skriftlig til ordstyreren, undertegnet med vedkommendes navn og navnet paa den organisation han repræsenterer. Intet nyt forslag kan optages efterat der er besluttet sat strek med de indtegnede talere.
6. Alle beslutninger avgjøres med almindelig flertal. I tvilstilfælde, eller naar 20 repræsentanter forlanger det, foregaar avstemningen ved navneoprop.
7. I protokollen indføres kun forslagene og avstemningerne samt de fattede beslutninger.
8. Protokollen oplæses ved hvert møtes begyndelse og for sidste møte ved dets slutning.

Enstemmig vedtat.

Ole O. Lian gjorde opmærksom paa at den socialdemokratiske presses repræsentanter hadde adgang til at være tilstede; men intet maatte refereres fra møterne. Ellers maatte ingen slippe ind uten adgangstegn.

A. Kalvaa: Dersom noget skal publiseres gjennom pressebyraaet, saa bør dette visselig paa forhaand være forelagt kongressens tillidsmænd.

Lian: Der blir kun sendt noget gjennom pressebyraaet, dersom kongressen beslutter at saa skal ske.

Dirigenter.

Til dirigenter foreslog sekretariatet *O. Ruud* og *Paul Aalberg*.
A. Kalvaa foreslog *Alfr. Myhrstad* istedenfor *Ruud*.

Aalberg valgtes enstemmig; ved alternativ votering mellem *Ruud* og *Myhrstad*, valgtes *Ruud* med stort flertal.

Til sekretærer valgtes enstemmig *Johs. Ødegaard* og *Edv. Evensen*.
Møtet hævet.

Eftermiddagsmøte mandag 23. mars.

Dirigent: *O. Ruud*.

Protokollen oplæstes og godkjendtes.

Alfr. M. Nilsen: Vi er gaat forbi dagsordenen uten at godkjende den. Jeg anser det ene punkt, mægling og voldgift, altfor begrænset for kongressen at beskæftige sig med. Vi maa erindre at vor organisation endnu aldrig har tat standpunkt til offentlig mægling i arbeidstvister. Ikke i nogensomhelst form. Der maa nu være anledning til at anlægge en bredere diskussion. Vi maa ta op det som er gaat forut, og da bør kongressen ha anledning til at si sin mening om hvad som er gjort av sekretariat og komité i denne sak, og vi maa bestemme hvilken taktik vi skal følge. Det gjælder derfor at holde de forskjellige ting ut fra hinanden. Jeg har tænkt at vi kunde opdele dagsordenens avdeling 2 i punkter A og B. Til-later mig derfor at foreslaa følgende tillæg til dagsordenen:

«2. Det offentliges indgripen i arbeidstvister.

A) Redegjørelse for og godkjendelse av sekretariatets og ned-satte komiteers arbeide med saken.

B) De taktiske fremgangsmaater i kampen mot en eventuel lov om tvungen voldgift.

3. Eventuelt.»

Dirigenten hævdet at dette var at foregripe begivenheterne.

O. Lian: *Alfr. M. Nilsen* kunde spart sig dette, dersom han hadde hat taalmod til at vente paa sekretariatets indstilling. Deri er alt medtat. Den bør ogsaa diskuteres i sit hele omfang. Gaar det ut paa vidderne saa faar dirigenterne begrænse.

Alfr. M. Nilsen: Her foreligger endnu ikke noget andet end dagsordenen at rette sig efter. Jeg kom med det nu, fordi man ikke senere skulde komme med, at dette burde være sagt før. Det glæder mig at alt er i orden.

M. Tranmæl: Jeg forutsætter at vi faar anledning til at be-handle de spørsmål som er av vital interesse.

O. Lian: Det kan selvfølgelig ikke bli anledning her til at opta ethvert spørsmål. Vi maa gaa frem efter lovene. Der vil bli anledning til at se paa de spørsmål som kommer frem, og kan de behandles uten at lovene stænger for det, saa har ikke jeg noget imot deres behandling.

Dirigenten: Dagsordenen var jo bestemt paa forhaand.

M. Tranmæl: Der har ikke været git adgang til at indsende forslag. Jeg vil da si at jeg ønsker at opta forslag om vor stilling paa den internationale kongres i Wien og om militarismen og foreningsretten. Intet av disse behøver at ta lang tid.

A. Kalvaa: Vi kan selvfølgelig ikke være avskaaret fra at opta forslag her.

Elias Volan: Vi har en stor sak, nemlig det sidste store lockoutopgjør. Jeg vil foreslaa at den sak optages til behandling.

O. Lian: Buvikopgjøret kan selvfølgelig behandles; men ikke ethvert forslag, som kan komme frem, kan behandles. Vi kan ikke sitte her paa en ekstraordinær kongres og behandle et hvilket som helst bænkeforslag. Forslag som skal behandles, maa ifølge lovene være indsendt paa forhaand. Jeg har intet imot at Buvikaffæren blir optat; men vi maa ikke gjøre en ekstraordinær kongres til en ordinær. Med spørsmålet om militarismen paa den internationale kongres kan det være saa sin sak. For min del kan jeg nok med god samvittighet ta standpunkt; men allikevel maa spørsmålet avgjøres paa lovlig maate. Principielle spørmaal som trækker konsekvenser kan ikke optages her utenom det kongressen er indkaldt for.

M. Tranmæl: Hvis vore repræsentanter til kongressen i Wien skal ta standpunkt til militaristspørsmålet der, saa maa det diskuteres her. Vi maa si fra og gi et vink om hvorledes de skal stille sig.

Dirigenten: Det burde isaafald været indsendt.

O. Lian: Vi maa nu opta til behandling det spørmaal kongressen er indkaldt til at behandle. Det hefte som her er forelagt de ærede repræsentanter, indeholder utførlige opplysninger om hvad vi skal behandle. Der gives i begyndelsen av heftet en kort historik over saken. Denne har ogsaa været gjennomgaat tidligere, og jeg skal ikke hefte med gjentagelser. Den kongelige proposition findes i midten av heftet. 1ste kapitel indeholder bl. a. definition av uttrykkene «arbeider» og «arbeidsgiver» samt «streik» og «lockout». Videre indeholdes i samme kapitels § 6 bestemmelser om ulovlig arbeidsstans. I 2det kapitel findes bestemmelserne om arbeidsretten, som ifølge propositionen ogsaa skal være straffedomstol. 3dje kapitel indeholder mæglingsreglerne og i 4de kapitel fastsettes regler for frivillig og tvungen voldgift. Den tvungne voldgift skal anvendes hvor betydelige samfundsinteresser staar paa spil. Regjeringen kan da forbyde arbeidsstans og paabyde tvisten avgjort ved voldgift. Sidste kapitel bestemmer saa straffen for ikke-overholdelse av de fældte domme. Som paa sidste ordinære kongres meddelt var der allerede da nedsat en komité av arbeidernes repræsentanter og repræsentanter for arbeidsgiverforeningen for at forsøke at komme til enighet om et antagelig forslag. Fra arbeiderorganisationen møtte Richard Hansen, A. Aamodt og jeg, og komiteens formand blev advokat Nørregaard. Det lykkedes i denne komité at komme til enighet om alle væsentlige punkter; vi fik en bedre definition

av hvad «arbeidsstans» var og der opnaaddes enighet om at arbeidsretten ikke tillike skulde være straffedomstol. I 3. kapitel, om mæglingen, slog fælleskomiteen ind paa den danske linje med en mæglingsmand som kan foreta mægling. Regjeringspropositionen indeholder tvungen mægling i alle saker. Indtil mægling er sluttet er arbeidsstans forbudt, og fristen for mæglingens avslutning kan bli op til 29 dage. Arbeidsgiverne hadde i 1912 uttalt sig for tvungen mægling; men ikke for tvungen voldgift. De dreves nu til at gaa med paa en modificert form for mægling med en offentlig mæglingsmand til hvem konflikterne skulde meldes. Denne mæglingsmand kunde da paabyde at der ikke maatte indtræde arbeidsstans før mægling var foretat, naar alvorlige samfundsinteresser var i fare. Efter komiteens forslag maatte varsel om mægling ske mindst 2 dage efter forhandlingernes avbrytelse i en konflikt. Inden 2 dage maatte statens mæglingsmand ha sagt fra om arbeidsstans skulde forbydes. Han maatte dertil motivere de betydelige samfundsinteresser som stod paa spil, for at hans indgripen kunde være berettiget. Kom der intet forbud inden de fastsatte 2 dage kunde arbeidsstans finde sted 2 dage derefter. Altsaa vilde der i det hele medgaa 4 dage. Da stod parterne frit. Nedla derimot mæglingmanden forbud maatte arbeidsstansen utstaa indtil mæglingen var sluttet. Dette kan kræves av en av parterne, naar 10 dage er gaat, og 4 dage derefter skal mæglingen slutes. Efter fælleskomiteens indstilling er fristen saaledes forkortet til ca. 10 dage, d. v. s., at mæglingen kan foregaa i opsigelsestiden, som almindelig er 14 dage. Med hensyn til tvungen voldgift, saa har komiteen i vægtige ord tat avstand derfra, ikke alene arbeiderne og arbeidsgiverne, men ogsaa formanden, advokat Nørregaard. Komiteen sendte forslaget til regjeringen, som svarte med en skrivelse fuld av surhet over at den hadde faat kritik. Komiteen søkte saa foretræde for Justisdepartementet. Advokat Nørregaard og repræsentanter for arbeiderne og arbeidsgiverne fik her anledning til mundtlig at præcisere sine standpunkter og føre argumenter imot tvungen mægling og voldgift. Foruten justisministeren var der en 4—5 andre statsraader tilstede. Vi hadde ogsaa foretræde for socialkomiteen og avgav redegjørelse. Nu foreligger socialkomiteens indstilling, og det viser sig, at den paa flere punkter har været imøtekommende. Det væsentligste er definitionen av arbeidsstans. Likeledes det, at arbeidsretten ikke tillike skal være en straffedomstol. Det er her ganske uvæsentlige ting som skiller. Ordningen med mæglingen er imidlertid mindre tilfredsstillende, og ellers er meget bibeholdt, som vi hadde strøket. Jeg skal forøvrig henvise til § 29 i fælleskomiteens forslag, som lyder slik:

§ 29.

«Regler om arbeidsstans.»

1. Arbeidsnedleggelse eller arbeidsstængning kan først iverksettes naar opsigelsesfristen er utløpet og ikke i noget tilfælde før

fire virkedage er forløpet fra meddelelsen om forhandlingerne er avbrutt er sendt riksmæglingsmanden.

2. Efter at riksmæglingsmanden har mottat meddelelse om at forhandlingerne er avbrutt, kan han, hvis han antar at en arbeidsstans, enten paa grund av bedriftens art eller paa grund av sit omfang, vil kunne utsætte betydelige samfundsinteresser for fare, paabyde en utsættelse av arbeidsstansen indtil mægling efter dette kapitel har fundet sted og er sluttet.

Paabudet rettes av riksmæglingsmanden til den fagforening, arbeidsgiver, arbeidsgiverforening eller hovedorganisation som han har mottat meddelelse om arbeidsopsigelsen fra og meddeles samtidig til motparten.

Paabudet maa, for at være bindende, være sendt inden utløpet av to døgn efterat riksmæglingsmanden har mottat meddelelse om at forhandlingerne er avbrutt.»

Denne paragraf er med endel avvikelser optat av socialkomiteen. Dennes indstilling til § 29 har faat saadan form:

§ 29.

«Regler om arbeidsstans.

1. Arbeidsnedleggelse eller arbeidsstængning maa ikke iverksettes, før opsigelsesfristen er utløpet, og ikke i noget tilfælde for fire virkedage er forløpet fra meldingen om, at forhandlingerne er avbrutt, er indkommet til mæglingsmanden.

2. Saasart riksmæglingsmanden eller en kredsmæglingsmand har faat melding om, at forhandlingerne er avbrutt eller saasart han paa anden maate er blit bekjendt med avbrytelsen, skal han forbyde arbeidsstans, indtil mægling efter dette kapitel er sluttet, hvis han antar, at arbeidsstansen enten paa grund av bedriftens art eller paa grund av sit omfang vil medføre skade for almene interesser.

Forbudet rettes i telegram eller i anbefalt brev til den fagforening, arbeidsgiver, arbeidsgiverforening eller hovedorganisation, som har sendt eller skulde ha sendt meldingen om arbeidsopsigelsen, og meddeles samtidig til motparten.

Forbudet maa, for at være bindende, være sendt inden utløpet av to dage, efterat mæglingsmanden har faat melding om, at forhandlingerne er avbrutt.»

Socialkomiteen bibeholder den tvingende form «maa» og «skal», medens fælleskomiteen har holdt paa «kan». Det er især punkt 2 i paragrafen som er mest avvikende. Det vil virke særlig uheldig, at man skal kunne gripe ind i parternes handlefrihet, og især at en kredsmæglingsmand skal kunne forbyde arbeidsstans. For en saadan kan endog en liten og høist ubetydelig konflikt, enten paa grund av bedriftens art eller ved den skade den vil medføre for almene interesser, betragtes som skikket for indgripen. Det kommer her saa meget an paa milieuet. Kredsmæglingsmændene foreslaes

ulønnet med honorar for hver enkelt sak. En fastlønnet riksmæglingsmand vilde maatte se større paa tingene, og han vilde ikke ha personlig interesse av at blande sig ind. Naar der desuten som i socialkomiteens forslag tales om skade for almene interesser, saa er dette begrep flytende og ubestemmelig. I enhver konflikt vil nogens interesser jo bli skadet, og hvor grænsen ligger ut mot det almene er ikke bestemt. Socialkomiteens mæglingsordning er bedre end regjeringens, og der er som sagt vist nogen imøtekommenhet; men den er ogsaa langt inde paa tvungen mægling. Med hensyn til fristerne, saa er disse ogsaa av socialkomiteen sat til ca. 14 dage, og man skulde jo tro at man kunde gaa igjennem en saadan mæglingsordning under den almindelige opsigelsesfrist; men i § 36, punkt 3, har socialkomiteen utvidet den ganske betydelig. Punktet lyder i socialkomiteens indstilling slik:

«3. Hvis riksmæglingsmanden antar, at der efter denne lovs § 45 kan bli spørsmål om tvungen voldgift, kan han forbyde arbeidsstans i yderligere 5 dage regnet fra mæglingens slutning.

Isaafald skal han uten ophold sende underretning til vedkommende regjeringsdepartement, ledsaget av det under mæglingen fremsatte endelige forslag til tvistens løsning. Samtidig offentliggjør han dette forslag.»

Dette punkt har vore partifæller i socialkomiteen stemt imot. De kan jo ikke anerkjende tvungen voldgift. Det vil av dette punkt særlig merkes at forslaget skal offentliggjøres. Det er litet gjennomtænkt og idethele meget uheldig. Merkeligst er dog socialkomiteens flertals holdning i denne sak. Efter at det har hørt paa alle vore argumenter imot, fastholder det dog tvungen voldgift i samme utstrækning som regjeringen. Efter arbeidernes motstand har 5 medlemmer av den forsterkede socialkomite stemt imot tvungen voldgift. Det var 2 høiremænd, 2 socialister og 1 arbeiderdemokrat. Men hele venstre sværger til voldgiftsregjeringen. Videre har socialkomiteens flertal opretholdt straffebestemmelseerne i 5. kapitel. **Paragrafen** bestemmer pengebøter, som ikke kan avsones med fængsel. Det blir nemlig vedkommende forening, eventuelt forbund, som hefter for bøterne. Dog rammes ikke de enkelte arbeidere, bare organisationen. Arbeidsgiverne har imidlertid anset ogsaa disse straffebestemmelser for milde. De har ogsaa villet ha de enkelte medlemmer straffet. Det kan være overflødig at gaa nærmere ind paa detaljbestemmelserne. Spørsmålet er nu: hvad vil kongressen gjøre? Hvilken stilling skal fagorganisationen ta, og hvilke bestemmelser er i første række de skadeligste? Vort principielle standpunkt er, at man bør ha mindst mulig lovgivning paa dette omraade. Det kan sies, at dette ikke er i overensstemmelse med vore tidligere standpunkter i saken; men utviklingen har ført forandringen med sig. Det parti som nu sitter inde med den politiske magt, burde være forsiktig. Vi maa se om vi ikke kan bryte igjennem venstres stilling i denne sak. Derfor maa vi ogsaa vise imøtekommenhet saa langt vi kan. Dette har fælleskomiteen gjort. Vi

maatte se til at faa opretholdt tilstrækkelig aktionsfriheten, mest mulig ubeskaaret. Sekretariatet trodde at tvungen voldgift ialfald skulde kunne hindres. Det lykkedes ikke. Ikke en eneste venstremand i komiteen svigtet her. Vi maa derfor ta et bestemt standpunkt her. Fælleskomiteens arbeide var et led i motstanden. Dens indstilling var utarbeidet med kjendsgjeringerne for øie, idet vi skjønnte at vi ikke kunde undgaa at faa en lov i materien. Socialkomiteen har ikke tat noget hensyn til det, og derfor maa vi nu protestere. Men ved hvilke midler? Her er ikke sekretariatet enig. Alle vil protestere mot loven paa det kraftigste; men maaten hvorpaa der skal protesteres er der ikke enighet om. Sekretariatets indstilling lyder:

Til den ekstraordinære kongres.

1. Da socialkomiteens flertal ikke engang har fundet at kunne ta hensyn til fælleskomiteens indstilling, men har fastholdt den tvungne voldgift, likesom mæglingsordningen er gjort høist utilfredsstillende, finder kongressen at maatte nedlægge en bestemt protest mot at dette forslag ophøies til lov. Paa vegne av de 67 000 fagorganiserte arbeidere i Norge retter kongressen den sterkeste henstilling til stortinget om at henlægge loven, da den vil være en betydelig hindring for arbeiderklassens bestræbelser for gjennom organisationen at vareta sine interesser. En lov som den av socialkomiteen foreslaaede vil ikke kunne regne paa nogen velvillig medvirken fra fagorganisationens side og vil saaledes kunne komme til at virke slik, at den skaper konflikter istedenfor at bilægge dem.
2. Ved gjentagne uttalelser saavel fra landsorganisationen som forbundene og de enkelte foreninger samt ved den store massepetition av 1913 og paa anden maate, har arbeiderne tydelig tilkjendegitt sit bestemte standpunkt mot den tvungne voldgift. Under saadanne omstændigheter har intet land i verden gaat til det skridt at frata arbeiderne streikeretten, og kongressen betragter en slik handling som voldgiftslovens vedtagelse, som et saa alvorlig brud paa den organisationsfrihet som arbeiderklassen hittil har hat i dette land, at den har besluttet at iverksætte en almindelig arbeidsstans over hele landet, for at gi et vidnesbyrd om den alvorlige vilje som ligger bak arbeidernes uttalelser og protester i denne sak.
3. Idet kongressen saaledes har besluttet at protestere mot voldgiftslovens vedtagelse ved en omfattende arbeidsstans, paalægger den sekretariatet at træffe alle nødvendige foranstaltninger for at denne kan iverksættes paa den heldigste og mest virkningsfulde maate. Opfordring til at delta bør utgaa til alle arbeidere. Tiden for streikens iverksættelse fastsættes av sekretariatet. Spørsmålet om arbeidsstansens ophør forelægges et fællesmøte av sekretariatet, repræsentantskapet og forbundsstyrene til avgjørelse.

4. Et lignende fællesmøde som under punkt 3 nævnt avgjør hvad der videre kan gjøres i tilfælde statsmagterne paa trods av alt vedtar loven, idet der maa sørges for en saavidt mulig ensartet optræden av den samlede organisation.
5. Sekretariatet indgaar til stortinget med en imøtegaaelse av socialkomiteens forslag til mæglingsordning.

Sekretariatets medlemmer: *Aamodt, Gundersen, Juell, Nygaard* og *Pettersen* stemmer mot punkt 2 om en almindelig arbeidsstans. De begrunder sit standpunkt saaledes:

Naar vi ikke kan stemme for iverksættelse av en omfattende arbeidsstans, saa er dette begrundet i, at der ikke kan antages at denne — arbeidsstansen — vil forhindre lovens vedtagelse. Det maa erindres at vor organisation for tiden ikke har tilslutning av de arbeidere der mest virkningsfuldt som magtmiddel skulde kunne paavirke statsmagternes optræden i denne sak, nemlig post-, telegraf- og jernbanefunktionærer. Disse grupper staar helt utenfor vor indflydelse, og der er vel liten grund til at anta at disse vil følge en opfordring om at iverksætte en arbeidsstans.

Kampen vil vel derfor udelukkende bli ført av de faglig organiserte arbeidere og endel av disse maatte i tilfælde undtages. Der kan saaledes neppe regnes med at der iverksættes nogen almindelig arbeidsstans av længere varighet.

Det maa videre erindres at vor kampevne i et saadant tilfælde er meget begrenset, og naar der ikke kan paavises at der er utsigt til ved denne kraftanspændelse at hindre lovens vedtagelse, saa vil dette efter vor mening kun føre til svækkelse av organisationen. En svækkelse som det vil ta aar at oprette.

Det kan ogsaa anføres sterke grunde for at en arbeidsstans netop vil føre til lovens vedtagelse, idet regjeringspartierne vil tvinges sammen og paa trods vedta denne lov.

Da vi anser det absolut nødvendig at organisationen — selv under en eventuel mæglings- og voldgiftslov — *er sterk, ja sterkere end nu*, saa finder vi det uforsvarlig at gaa til en aksjon, hvis resultat efter vor opfatning vil være ødelæggende og lammende for vor bevægelse aar fremover.

Vi har protestert og vil protestere mot loven, saa statsmagterne er ikke ubekjendt med vor mening, og skulde de mot vor bestemte opfatning allikevel vedta en saadan lov, saa faar statsmagterne ogsaa ta ansvaret herfor.

Arbeiderbevægelsen kan efter vor mening ikke stanses ved love. Vi vil frem, og stenges en vei, skal vi finde en anden vei der fører frem.

Under henvisning til foranførte, anbefales at der optages et planmæssig arbeide for utvikling av den faglige organisation ved samling av hele arbeiderklassen, og at der iverksættes et kraftig arbeide for at fremme arbeidernes politiske forstaaelse, saa vi ved erobring av den politiske magt kan faa en eventuel lov avskaffet eller forandret de punkter der er til skade for vor bevægelses frihet.»

Under sakens behandling i sekretariatet har Magnus Nilssen været tilstede, men har ikke deltat i voteringerne. Da Juell var i Drammen, har 1. suppleant, Pahlm, været indkaldt. De som holder paa arbeidsstans er følgende: *Lian, Iversen, Rich. Hansen, Sethil og Winge*. Den indkaldte suppleant (Pahlm) stemte ogsaa for arbeidsstans. Det er ikke uten betænkning vi er gaat med paa dette. Der kan reises mange indvendinger. Til en saadan kamp har vi ikke tidligere mobilisert, og vi har saaledes litet kjendskap til den. Der kan findes grupper som ikke vilde følge ordren, og andre kan ha vanskelig for det. Det maa ogsaa erindres at de sterkeste grupper i en saadan protestbevægelse, post-, telegraf og jernbanefunktion rerne, ikke er med. Men det væsentlige, som her er at besvare, er: Tror vi, at en saadan kraftanstrengelse kan hindre tvungen voldgift? Jeg anser det ikke umulig. Det vilde øve sterk virkning inden venstre. Der findes sterke tendenser til at vri sig unda inden dette parti. Det sees at de ogsaa regner med arbeiderne. Det er sagt at det ikke er sikkert at arbeiderne er imot tvungen voldgift. «Intelligenssedlerne» skriver endog at arbeiderne begynder at gjøre sig fortrolig med den. Vi maa derfor vise myndighetene, at tvungen voldgift vil vi ikke ha. Jeg vil nu si, at det er bedre at reise protest mot en lov, som endnu ikke er vedtat, end mot en som er vedtat og hvis bestemmelser kan brukes ogsaa mot protesten. Det er bedre at faa saar i kampen end at faa tæring. Saarene kan læges igjen, hvis vi ikke faar denne hindring for vor utvikling. Hvorledes skal nu protestbev gelsen sættes i verk? En av de 5 som er imot alm. arbeidsstans (Nygaaard) holder dog paa en massedemonstration i etpar dage. Han gaar altsaa noget videre end de 4 andre. Der har ogsaa været talt om at foranstalte en almindelig demonstrationsdag, f. eks. 1. mai. Vi 6 som holder paa punkt 2, mener at en arbeidsstans, hvis varighet var bestemt paa forhaand, ikke vilde ha nogen virkning. Det vilde være et stort offer uten nogen utsigt til held. Venstres halstarrighet er større end som saa. Forbundsstyrene og sekretariatet maa bemyndiges til at stanse arbeidsnedl ggelsen, naar de anser tiden inde. Ellers er det vanskelig at si noget om protestens virkning samfundsmæssig; men mægtig vilde den sikkert bli om den fik stor og almindelig tilslutning blandt arbeiderne. Jeg tror, at kan vi ikke gaa til en saadan kraftanstrengelse, saa bør vi helst intet gjøre. Det er det eneste middel. Det har vi jo allerede beviser paa. Jeg er som sagt opmerksom paa vanskelighetene. Skal vi nemlig gaa til en saadan arbeidsstans, saa maa vi gjennemføre den saaledes at vi kan være bekjendt av det. Vi behøver ikke her at diskutere detaljerne ved den. Det hovedpunkt, som har været drøftet i sekretariatet, er *unders ttelsessp rsmålet*. Landsorganisationen tæller nu ca. 67 000 medlemmer. Landsorganisationens midler vil strække til omtrent 1 uke, og hvis vi skraiper vore streikekasser vilde vi kunne klare forpliktelsene 2 uker. Beregner vi det i kroner pr. medlem vil det bli ca. 20 kr. Vi maa dog være klar over at en saadan kamp ikke reises mot arbeidsgiverne. Der vilde ikke bli nogen forulempning

fra disse av større betydning. Enkelte kunde dog finde paa trakasserier. Der findes dem som trakasserer i det mindre, og de kan bruke anledningen til at bli kvit folk. Det er arbeidsstansens følger. For at avverge disse følger maatte vi nok bli nødt til at berøre endel av organisationens midler. At yde lovmæssig understøttelse i et saadant tilfælde er ganske udelukket. Vi vilde nok faa endel bidrag fra utlandet; men vi kan ikke vente meget. Det vi kunde skaffe vilde være nødvendig at ha til avvergelse av følgerne. Sekretariatet er altsaa kommet til enighet om at foreslaa at lovene skal sættes ut av kraft, hvad understøttelsen angaar, og at forlænge tiden som skal hengaa uten understøttelse fra den første uke til de første 14 dage. Der findes ogsaa enkelte fjernere kroke, hvor stans ikke behøver indtræde, og bedrifter, hvor organisationsprocenten er saa liten, at det var hensigtsløst. Der maa være adgang for sekretariatet til at lempe paa det. Naar kampene har gjældt arbeidsgiverne direkte, saa har det været skik her i landet at undta arbeiderpressen. Saaledes i typografkonflikten sidst. Men nu gjælder jo ikke kampen arbeidsgiverorganisationen. I saadanne forhold blir det vanskeligere. En stor del av borgerpressen er ogsaa imot tvungen voldgift. Man kunde jo tænke over om det var heldig at stanse venstrebladene alene. Men det vilde neppe være praktisk. Brødspørsmålet er et andet. Her vilde jo de fattigste arbeidere rammes, idet de har vanskelig for at bake brød hjemme. De kooperative bakerier bør ialfald holdes igang. Det kunde overlates til de lokale komiteer at ordne med det. Jeg antar det er bedst at hvert punkt diskuteres og avgjøres for sig. Vi kan da ogsaa komme ind paa de ting som Alfr. Nilsen nævnte. Jeg vil tilslut gjøre opmerksom paa de protestresolutioner, som er vedtat over hele landet mot tvungen voldgift og opfordringer til kongressen om at vedta generalstreik. Det er ting som kongressen bør ta med. Indstillingen maa efter hvert møtes slut leveres tilbake til sekretæren. Den indeholder taktiske ting som ikke maa komme borgerpressen i hænde, da det vilde kunne bli til ubotelig skade. Alle eksemplarer er nummererte.

H. Pettersen: Forholdet er at hele sekretariatet anser loven uantagelig. Men der er delte meninger om en større eller mindre arbeidsstans vilde hindre eller avverge lovens endelige vedtagelse. Jeg tror at det nu er kommet litt for langt til at det skal kunne hindres. Det er nemlig ikke bare regjeringen, ikke bare socialkomiteens flertal, men ogsaa de som hører til vort parti har i enkelte punkter tat standpunkt for loven. Det har heller ikke vist sig tidligere at man ved saadan paavirkning har kunnet hindre en lovs vedtagelse, og det vil neppe nu kunne gjøres med en arbeidsstans. Jeg tror heller ikke man kunde skræmme ved en almindelig opsigelse. Venstre har fuld rede paa vor økonomiske stilling og vet at vi ikke kunde holde det gaaende i længere tid. Det gaar ikke an at streike uten understøttelse. Jeg tror heller ikke at det gaar i 2 uker uten bidrag. En hel del av medlemmerne vil rope paa understøttelse allerede fra den første dag. Jeg tror at det vilde helst være de fra den radikaleste fløi. De kan med rette si, at nu

da de har været med at betale streikekontingent, og saa kommer op i en principkamp, saamaa de ogsaa faa understøttelse. Lian nævnte ikke stort i sit foredrag om hvad som skulde gøres. Det er ikke saa længe siden saken var oppe til drøftelse i repræsentantskapet. Lian var da paa det rene med at en generalstreik *ikke* vilde hindre lovens vedtagelse. Protester og henvendelser var Lians standpunkt dengang. Der skulde avholdes protestdemonstrationer for at bortrydde Gunnar Knudsens tvil om arbeiderne er imot loven eller ei. Nu har han fundet en anden nøkle; men en som har slaat klik før. Jeg har ingen tro paa, at hvis man ikke ved argumenter kan overbevise regjeringen og stortinget, saa vil heller ikke noget andet gaa. De institutioner lar sig ikke true. Det er heller ikke godt at beregne tiden for arbeidsstansens indtræden. Vi kan faa opsigelsen slik at stansen indtræder under odelstingets behandling av loven. Det er vanskelig at beregne den heldige tid. Saa er det forholdet med selve loven. Jeg vil ikke si at den bestemmer absolut tvungen voldgift. Men der er ingen væsensforskjel mellem tvungen voldgift og tvungen mægling. Om vi opnaade at faa væk bestemmelsen om tvungen voldgift, saa er loven forøvrig av den beskaffenhed i de dele vore folk er gaat med paa, at jeg ikke kan være begeistret for den allikevel. Vore stortingsmænd har forøvrig allerede skrevet i aviserne at loven er antagelig for arbeiderne. Skal dette være opmuntring i den store opmarsj vi forbereder. Vi har som det her viser sig ikke engang vore egne helt med. Hvis saa vor protestbevægelse ikke virker, hvorledes vil vi saa staa i det? Det er allerede tegn til at ikke alle gaar med. Vor sekretær, Sverre Iversen, har utarbeidet statistik over organisationsprocenten i landet. La os holde os den for øie, og vi vil se hvor mange uorganiserte vi har at regne med. Og inden disse kan vi ikke faa store flokkene med os. Det vilde i en affære som denne være aldeles umulig at holde de uorganiserte væk. Hertil kommer at post- og telegraffunktionsnærerne ikke kan gaa med. De faar jo ingen streikeret allikevel. Vi kan saaledes ikke gjøre nogen regning paa dem. Det er mange ting som taler for, at en arbeidsstans som foreslaat har svært litet for sig. Der er ogsaa venstremænd inden fagbevægelsen. Disse kan vi i en saadan sak ikke lite stort paa. Der er vedtat andre love her i landet som har været slemme for arbeiderne. Jeg kan nævne sykeforsikringsloven. Vore landsmøter var imot den. Men der har været valg siden, og de folk som hjalp til at fremme den kom igjen. Vi stemte de samme folk ind igjen. Selv socialdemokrater har ikke været saa reinspikka i dette spørmaal. Buen erklærte i Trondhjem at arbeiderne ingen befatning skulde ha med loven; men siden har man hjulpet til med dens gjennomførelse ut over landet, som om intet var i veien. — Lian nævnte de resolutioner som var vedtat utover landet og som vi skulde lægge vegt paa. Der er ogsaa vedtat en saadan protest og opfordring i Bergen. Jeg vi si at hadde jeg ogsaa været i Bergen, saa vilde jeg stemt for det. Tranmæl har sagt at bergenserne var vore konservativeste fagfolk, og det vilde de protestere imot. Saadan kommer slikt istand. Disse resolutioner

bør derfor ikke veie noget paa denne kongres. Det eneste her maa være at bedømme om vi virkelig kan forhindre lovens vedtagelse. Jeg har hørt paa mange møter at det er blit sagt: Vi kan ikke forhindre lovens vedtagelse, men la os ta streiken allikevel. Dette er fagoppositionens tale. De mener at saa kan de stille sig bakefter. Men det kan hände, at først lammes fagorganisationen, og saa faar vi loven. Hvad saa? Det har hændt os at vi har gaat til ubetænkte streiker, og det har været dem som har sagt at det var saa let at greie det efterpaa. Men det har tat aar før vi kom os op igjen. Det er ikke saa let at ta sig op efter et tapt slag. — Selv om loven blir vedtat — og jeg tror sikkert den blir vedtat — behøver vi sterke fagorganisationer. Jeg har hørt sagt at vi ikke skulde ha behov for streikekasser i saa tilfælde. Men vi kan nok ikke undvære dem. Uten kampberedthet faar vi ingen forbedringer. Mæglingsdomstolene maa ha forstaaelsen av at vi er sterke. Det væsentligste argument mot arbeidsstans er at vi ikke har midler til at føre kampen. Motstanderne kan visselig ha morro av at vi tømmer vore kasser uten formaal; men den skal vi ikke gi dem. Jeg har liten tro paa at vi vilde beholde vore medlemmer hvis vi gjorde det. Det sterkeste middel jeg vet er at søke at paavirke stortinget ad overbevisnings vei, og faar vi saa allikevel loven, saa faar vi bygge vore organisasjoner sterkere. *Ingen lov kan stanse arbeiderbevægelsen*, av hvad art den end saa er. Det har historien vist. Min mening er den, at kongressen bør bevilge midler til valgagitation. Saa kan vi faa hele loven avskaffet. Man tror at større rimelighet skal herske i jubilæumsaaret, at det ogsaa skal virke. Aanei, man jubilerer nok ikke saa meget at man tar tilbake sine voldgiftsbestemmelser.

M. Tranmæl: Undersøker vi vor organisations historie, saa finder vi at fagorganisationen egentlig aldrig har tat noget standpunkt til disse spørmaal. De politiske organisasjoner derimot har leilighetsvis beskjøftiget sig med spørmaalene. Det eneste som er utgaat fra fagforeningshold var den fagkonferanse som blev nedsat. Denne anbefalte en forliksinstitution med forliksmand som i Sverige og Danmark. Ifjor sommer gik sekretariatet med paa en fælleskomité med arbeidsgiverforeningen. Dette skulde man betænkt sig paa, tiltrods for at bestemte forhold talte for det. Venstrepresen har pekt paa fælleskomiteen og agitatorisk utnyttet vor stilling med hensyn til den. Dette samarbeide har vakt sterk misnøie utover landet. Vi burde aldrig indlate os i samarbeide med denne organisation. Resultatet var da heller ikke særdeles tilfredsstillende. Tvungen mægling er knæsat. Mæglingsmanden kan paabyde mægling i konflikter hvori han anser samfundsinteresser truede. Landsomfattende kampe vil ind herunder. De fleste konflikter vil nu gjerne faa en saadan karakter. En eller anden samfundsinteresse kan altid ansees truet. Mæglingsmanden vil ogsaa sørge for at mægling sker. Men av saadanne forhold kan meget andet ogsaa flyte i tidens løp. Fagforeningernes indregistrering, tariffpligt og mulktssystem ligger i sakens natur. En ny lov maa ha mulktbestemmelser. Det allerviktigste

hensyn er dog det at en saadan lov *legaliserer bestaaende forhold*. Arbeiderorganisationen kan aldrig være med paa at legalisere bestaaende forhold. Selv om det kan være bra idag, saa vil det kunne bli en tvangstrøie om ti aar. Vi er paa stadig marsj fremover; men gennemføres disse mulktbestemmelser, saa vil de virke som en hemsko paa vort arbeide. — Der er ingen væsensforskjel mellem tvungen mægling og tvungen voldgift. De er et pres paa organisationen, og handlefriheten blir illusorisk. Det gunstige øieblik tapes, prolongationen lammer, kamplysten svækkes, og tilslut tar man saa heller et forlik, selv om det er miserabelt. Vi har lært det av Buvik-konflikten; da det blev offentlig mægling var man nødt til at ta en avgjørelse. Man kommer ind paa et skraaplan. Selv forliksinstitutionen i Danmark har virket hemmende. Den part som sætter sig ut over forliksmandens avgjørelse staar vanskelig i det og taper gjerne. Vi bør saaledes ikke bare uttale os mot tvungen voldgift, men ogsaa mot tvungen mægling, og gaa til kamp mot begge. Vi kommer da til at ta avstand fra det nogen av vore tillidsmænd har været med paa. Men deres standpunkt har jo været subsidiært. De har gaat med paa det for at hindre noget værre. Den tvungne mæglingens frihet er en illusorisk frihet, og den fører til forlik for enhver pris. Det er nødvendig at ha spenstighet og ildnende kraft. Tvungen mægling lægger en dæmper paa de revolutionære formaal som gir arbeiderbevægelsen sit liv, og derfor maa den bekjæmpes. Tal. gjengav og henviste til et stykke i «Vorwärts», som skildrer hvorledes mæglingen ufravikelig fører til tvungen voldgift. Dette er meget rigtig. I Kanada, hvor man har mæglingen, er ogsaa arbeiderbevægelsen bestemt imot den. Jeg sa at vore tillidsmænd hadde subsidiært været med paa denne del av loven, idet de trodde at avverge noget værre. Men saken er den at det er gaat anderledes. De har heller derved hjulpet det som er værre. Venstre har tat det til indtægt. Vi maa derfor her paa denne kongres ta standpunkt imot enhver indgripen fra statsmagtens side i disse spørsmaal. Jeg er glad over at sekretariatets flertal vil ha kamp. Det er i overensstemmelse med de menige medlemmers mening og ønske. Kanske der kan være liten tro til at begynde med; men det vokser. Venstre venter at vi skal være svake; den forventning skal de skuffes i. Viser vi os svake, saa fortjener vi at de sætter foten paa vor nakke. — Jeg har forstaat det slik, at minoriteten mener at vi skal ignorere loven, om vi faar den. Det vilde nok bli vanskelig at gjøre. Saa vil jeg si, at om generalstreiken mislykkes, hvad den aldeles ikke behøver, saa har vi dog kampen som videre grundlag for vor motstand mot loven. Har vi først faat koncentreret viljerne om dette bestemte punkt og organisationen har sat hele sin kraft i spænding, saa har vi ogsaa grundlaget for at gjøre loven illusorisk, om den kommer. Dertil blir det ogsaa et ypperlig grundlag for valgagitationen. Lægger vi os til at sove nu, følger Pettersens, Juells, Nygaards og Gundersens eksempel, saa har vi tapt. Jeg vil anbefale at vi ikke gaar fra denne kongres uten at ha bestemt os til i handling at motsætte os tvungen mægling og voldgift.

Formiddagsmøte tirsdag 24. mars.

Dirigent: *Paul Aalberg*. Sekretærer: *Edv. Evensen* og *Johs. M. Ødegaard*.

Protokollen fra eftermiddagsmøtet mandag oplæstes og godkjendtes.

A. Kalvaa: Egentlig var jeg idag tænkt paa at frafalde ordet. Man er ikke saa lysten paa at uttale sig i denne sak. Det viser sig ogsaa at vi gjerne har villet komme forbi spørsmålet tvungen mægling og voldgift tidligere. Baade kongressen i 1910 og i 1913 viste undfaldenhet. Dersom vi hadde indtat et klart standpunkt i 1913, saa vilde vi ikke nu ha behøvet at si til vore tillidsmænd at de ikke maatte ha nogen sammenblanding med arbeidsgiverne. Der blev ikke fattet nogen beslutning, endog denne fælleskomité i 1913 allerede var begyndt med sit arbeide. Jeg mener at kongressen i 1913 skulde sagt fra, og samarbeidet vilde blit avbrutt. Da hadde vi hat sikrere og klarere grund. I maa lægge merke til, mine herrer, at vi indbydes til at gaa til arbeidsstans mot tvungen voldgift, medens vi skal ta imot tvungen mægling. Men erkjendes det at samfundet kan paabyde tvungen mægling, saa anerkjendes ogsaa retten til at forbyde arbeidsstans. Dette har vore tillidsmænd været med paa. Det kan hende det bare har været en manøvre; men vi har dog allikevel dermed git slip paa streikerettens princip. Denne komité har da ogsaa været med paa at arbeidsstans kan forbydes, naar betydelige samfundsinteresser staar paa spil. Og saa prædiker vi: ned med samfundssystemet! La falde hvad ikke kan staa! Dette blir nu inkonsekvens. Det hele er dog ikke tillidsmændenes skyld, men kongressens. Jeg skal derfor ikke hefte mig yderligere ved dette nu. Saken er nu den, at vi indbydes, som sagt, til at gaa til arbeidsnedleggelse mot tvungen voldgift, men skal anerkjende mæglingen. Derved vil man ikke faa den glød og begeistring ind i masserne, som om man stillet sig imot det hele hærk. Det er noget halvt ved dette. Gik vi imot baade tvungen voldgift og mægling, saa vilde det falde lettere at agitere. Det ene følger av det andet, som Tranmæl saa riktig har belyst. Det er ogsaa merkelig at Lian vil ha pressen undtat. Desuten vil jeg gjøre opmerksom paa, at vi ved streiken netop rammer arbeidsgiverne, som er enig med os i at være mot tvungen voldgift. Men det var jo stortingsmændene vi skulde naa. Men vi maa erindre, at vi har ikke rigtig magten idag. Vi har ikke post- og telegraffunktionærene med os. Nu er spørsmålet: Hvad kan vi opnaa mest ved, enten ved at gaa til arbeidsstans mot endel av loven eller negte vor medvirken til lovens gjennomførelse naar den er vedtat? I første tilfælde, er man saa sikker paa at faa alle de 67 000 organiserte med? Dengang da sykekasse-loven kom, protesterte vi ogsaa; men paa ledernes raad gik vi tilbake paa det og begyndte at medvirke til lovens gjennomførelse. Kunde vi nu faa dem med til at ignorere en lov som den foreslaaede? Det viser sig i saadanne tilfælde, at solidariteten ikke er saa fast, og lovligheten er stor. Skulde vi gaa til arbeidsstans,

saa er det rigtig at vi renonserer paa understøttelsen. Tilfældet er nemlig ikke av økonomisk art; det er kun en solidaritetsaffære. Det er da ikke spørsmål om saa og saa mange kroner. Saa er der en ting til: En masse arbejdere staar paa 8—14 dages opsigelse; hvorledes skulde vi ordne os, saa at vi alle sluttet den dag loven behandles i tinget? Vi maatte sætte alle overenskomster og avtaler ut av betragtning den dag forhandlingerne om loven begynder i tinget. Men nu kan stortinget spille os det puds at det utsætter lovens behandling til høsten. Vi er saaledes ikke situationens herrer. Jeg har tænkt at vi kunde sende stortinget en protest, og saa kan vi ha vore kasser til en anden gang. Jeg har tænkt at foreslaa denne protest saalydende:

«Til Norges storting! Landsorganisationens ekstraordinære kongres protesterer paa det kraftigste mot enhver indgripen fra statsmyndigheternes side i arbeidstvister av enhver art, som maatte opstaa mellem arbejdere og arbeidsgivere, da en saadan indgripen vilde være en hindring for arbeiderklassens bestræbelser gjennem sin organisation at vareta sine livsinteresser. Kongressen vil saaledes paa vegne av de 67 000 fagorganiserte arbejdere her i landet rette den sterkeste henstilling til stortinget om at henlægge loven om tvungen mægling og voldgift i arbeidstvister, da en saadan lov vil skape konflikter istedenfor at bilægge dem.»

Vi bør si fra at ingen statsmagt maa faa gripe hindrende ind. Ingen kunde vite hvor det vilde ende. Sekretariatet minder mig om de 5 kloge og de 5 daarlige jomfruer; men hvem er nu de kloge og hvem de daarlige? Det er sagt, at selv om voldgiften vedtages, saa maa vi ha sterke streikekasser. Men hvad skal vi med det, naar streikeretten er os fratat? Paa de steder jeg repræsenterer er der enstemmighet om at være imot baade tvungen mægling og voldgift, og skal vi gaa til arbeidsstans, saa maa det være mot det hele. Ellers tviler jeg paa at bevægelsen vil lykkes. Var mæglingen slik som den danske, saa kunde der ikke være noget at indvende.

O. Lian: Jeg skal søke at paavise misopfatningerne av fælleskomiteens arbeide. Tranmæl hævder at organisationen ikke har tat standpunkt til saken; men der er ikke rigtig. Fagkonferansen som traadte sammen i 1912, bestod av landsorganisationens hovedstyre og sekretariatet samt 11 medlemmer ute fra de forskjellige distrikter. Denne konferanse som bestod av 60 repræsentanter vedtok principalt følgende forslag: «*Det foreliggende forslag til lov om arbeidstvister tages ikke under behandling av stortinget iaar, men oversendes til respektive organisationer til uttalelse.*» Et forslag av Tranmæl som tok helt avstand fra lovgivning paa dette omraade fik 4 st. Subsidiært vedtok konferansen: «*Det henstilles til regjeringen at utarbeide forslag til forliksinstitution i likhet med de i Sverige og Danmark oprettede.*»

Forslagene blev oversendt regjeringen med længere motivering. Men saa kom valgene og Gunnar Knudsen kom til magten. Istedetfor at ændre lovforslaget i den retning som av os ønsket optok han et 4. kapitel som ogsaa indeholdt tvungen voldgift. Da var det at

sekretariatet gik sammen med arbeidsgiverforeningen i en fælleskomité for at avverge den tvungne voldgift, og vi bygget vort arbeide paa fagkonferansens standpunkt og forsøkte at faa dette ind i loven. Fælleskomiteens indstilling bærer da ogsaa sterkt præg av dette. Men vi gik ikke med i fælleskomiteen før alle former for protest var forsøkt. Hvis repræsentanterne vil slaa op i kongressens protokoll for 1913 side 138 og flg. vil de finde den sak der utførlig behandlet. Og man vil ogsaa der (side 140) finde vor meddelelse om hvorfor komiteen var nedsat. Og kongressen vedtok ikke nogen uttalelse mot komiteens nedsættelse. Tvertimot forkastet kongressen et forslag av Kalvaa, saalydende: «Kongressen uttaler sig imot enhver indgripen fra statsmyndigheternes side i arbeidskonflikterne. Sekretariatet paalægges derfor at forberede en faglig aktion som mottræk mot et eventuelt forsøk paa at indføre mægling eller voldgift. Hvis det allikevel trumfes igjennem en eller anden kneblingslov, er det organisationens pligt at nægte sin medvirken til lovens iverksættelse». Istedet vedtoges et forslag av mig. Det lød saaledes: «1. Da ethvert forsøk paa at hindre fagorganisationens fri utførelse ved lovbestemmelser som tilsigter forbud mot arbeidernes streikeret, paa det intimeste berører arbeiderklassens økonomiske livsinteresser, og da regjeringen har fremlagt et lovforslag, som bl. a. indeholder bestemmelser om tvungen voldgift i interessetvister, opfordrer kongressen sekretariatet til paa det kraftigste at bekjempe en saadan lovs vedtagelse og eventuelt forberede en fællesoptræden mot indførelse av streikeforbud.

2. Da regjeringen har erklært, at saken skal optages til behandling og avgjørelse paa næste storting, bemyndiger kongressen sekretariatet til om nødvendig at sammenkalde en ekstraordinær kongres, som kan fatte nødvendige beslutninger i saken og træffe de forføyninger, som er paakrævet til ivaretagelse av fagorganisationens interesser».

Man har det med det, at altid skal skylden kastes paa nogen. Historien er jo som før nævnt den, at der i 1912 forelaa et lovforslag om mægling fra den Stangske regjering. Gunnar Knudsen tok denne proposition tilbake og fremla en ny med tvungen voldgift knyttet til. Ved fælleskomiteens arbeide blev det forslags vedtagelse forhindret i 1913. I det første befippelsens øieblik kom da «Ny Tid» og sa at *noget* var vundet. Men nu kommer Tranmæl og sier at fælleskomiteens arbeide har været til skade. Ved den kamp som allerede er ført, er loven nu blit drøftet og kjendt, og vi er i stilling til at opta en videre kamp imot den. Kalvaa bedyrer at den danske ordning er bra; men jeg tænker at hadde noget lignende foreligget her, saa vilde vi nok fundet Kalvaa imot det ogsaa. Forskjellen fra det danske ligger væsentlig i at mæglingsmanden i større kampe kan paabyde utsættelse i en bestemt tid. Hvis nu utsættelsen var saa lang at den tok fra os det psykologiske øieblik, saa vilde der være fare; men fristen er allerhøist 14 dage. Det vil ialmindelighet si til tariffopsigelsen løper ut. Mæglingsinstitutionen vil altsaa ikke være nogen hindring her. Tranmæl sier ogsaa at loven forutsætter lovfæstelse av tariffen. Men loven sier ikke

andet end hvad organisationen har krævet hittil, at tariffens varighet skal være bestemt og at der skal være opsigelsestid. Det antydes endog at det som fælleskomiteen har foreslaaet, er den samme mægling og voldgift som i regjeringspropositionen. Det maa dog erkjendes at i fælleskomiteens forslag er der ikke tvungen voldgift. -- *Det er principiel forskjel mellem tvungen mægling og tvungen voldgift.* Der er aldeles ikke tale om nogen gradforskjel. Fra socialdemokratisk hold er det ogsaa rigtig at man vil være med paa en offentlig undersøkelse. Al erfaring hittil viser at mægling ikke er nogen indkjørsel til tvungen voldgift. I Danmark har man saaledes høstet den erfaring at arbeiderne i regelen staar sig paa en offentlig undersøkelse av disse saker. Tranmæls teori om at den part som forkaster et mæglingsforslag som er offentliggjort, staar daarlig i det, har jeg ogsaa været inde paa; men erfaring fra andre land viser at teorien aldeles ikke holder stik. Men om vi ikke har nogen mægling-institution, saa kan statsmyndighetene komme og direkte blande sig ind, og vi ser at de kommer ofte. Sier vi nei da, saa staar vi daarligere i det. Det sies da at vi ikke vil ha saken undersøkt og prøvet. Det er ikke sandt det som er sagt at venstre har tat fælleskomiteens arbeide til indtægt for sig heller i kravet paa tvungen voldgift. Det er heller motsat. Tranmæl har lagt frem «Vorwärts» til støtte for sig; men «Vorwärts» er ikke den tyske fagorganisation. Det kan findes meget rart i aviserne. Kalvaa optraadte merkelig. Han begyndte med revolvere og endte med — ingenting. Sekretariatets flertal kræver voldgiften henlagt. Dersom vi skal kræve at statsmyndighetene skal holdes utenfor alt, saa tar de ikke noget hensyn til vore protester; ti da forlanger vi det urimelige. Men det er et retfærdig krav at forlange voldgiften henlagt. Fælleskomiteens arbeide har ikke været i strid med det kongressen gjorde, og den har styrket fagorganisationens stilling i denne sak.

A. Juell: Der er inden fagorganisationen ingen dissens om loven. Dissensen gjælder hvilke midler vi skal anvende for at undgaa den. Hvad skal vi gjøre? Deri er vi ikke enige. Jeg tror ikke at en arbeidsstans vilde gjøre den tilsigtede virkning. Selv Kalvaa tror ikke det, og Lian er heller ikke sikker i sin tro. Han tror der er en mulighet for at vi vilde naa vor hensigt. Men denne mulighet er altfor svak til at vi paa hvad den lover skulde gaa til et saa alvorlig skridt som denne arbeidsstans maatte bli. Skulde den være effektiv, saa maatte vi ha med post-, jernbane- og telegrafbetjentene; men de kommer nok ikke med, saameget mere som de heller ikke har noget med loven at skaffe. Det vilde ogsaa være inkonsekvens av os at rette nogen anmodning om deltagelse til disse i det øieblik vi sier at aviserne skal dog komme ut. Saa skal vi se litt paa vore egne troppers stilling. Det sies at man maa gjøre undtagelse for de viktigste fag, de som ikke kan undværes. Vi skal ogsaa ta hensyn idet kampen jo ikke skal være rettet mot arbeidsgiverne. Men det blir den i virkeligheten allikevel. Den vil i like grad bli rettet mot dem som mot samfundet. Med hensyn til bakerne, sier sekretariatets flertal, saa skal vi ikke undta vore koope-

rative bakerier. Skal vi saa si til de streikende: Aviser faar I skaffe os, men ikke brød? Vil vi ikke dermed slaa benene unda hele arbeidsstansen? Vore tropper maa jo ha noget at leve av mens de kjæmper. Det har været sagt at vi skulde ta kooperationen i vor tjeneste i vore kampe; men nu skal vi altsaa slaa den ned. Sporveisfunktionærene kommer ikke med. Sporveiene maa holdes i drift. De kommunale arbeidere har ogsaa 3 maaneders opsigelse. Lysverkerne kommer ikke til at stoppe. Hvad blir saa det hele til? Det blir omtrent som lockouten i 1911. Ikke flere grupper, men det kan bli flere arbeidere. Man kan lægge megen vekt paa at anlægsarbeiderne blir med; men ikke tror jeg at der øves noget særlig sterkt pres paa stortinget om jernbanerne blir færdig 14 dage tidligere end senere. De tar det ikke saa tungt. Vi maa heller ikke glemme de steder hvor kun et ringe antal arbeidere staar organisert. Her kommer vi i en vanskelig stilling og vi maa ta hensyn til alle. En stor gruppe arbeidere kommer med i landsorganisationen fra 1. april iaar. Det er papir- og cellulosearbeiderne. Til disse nye maa vi ogsaa ta hensyn. Det er ikke ofte jeg har anledning til at være enig med Kalvaa; men hans betænkeligheter med hensyn til arbeidsstansens indtræden er vel begrundet. Det kan tænkes et saadant tilfælde som at præsidentskapet sætter loven paa kartet i november maaned. Saa vil vi faa streiken til jul! Præsidentskapet og formanden i socialkomiteen kan nok operere mot arbeiderne! Det har vist sig at de har været vel saa gode taktikere som vi og langt mindre hensynsfulde. — Hvem vet om arbeidsstansen kan bli kortvarig? Vore midler er smaa, og naar der spørges efter utholdenhet i en saadan demonstration, saa kan det nok hælde at vi gjør erfaringer i svigten. Sæt saa at vi streiker og loven allikevel blir vedtat? Saa maa vi gaa ind i arbeidet igjen og under værre forhold end før. Nei, det hjalp nok ikke hvad vi gjorde maa vi si. Et tapt slag virker værre end om vi ikke var gaat til kamp. Jeg vil ogsaa gjøre opmerksom paa at vi har ikke nogen loyal presse. Den kan undertiden blaase i det som kongressen beslutter. Vi faar undertiden se diskutert i aviserne det som er avgjort. Jeg skal bare nævne som eksempel «Ny Tid»s agitation angaaende *samorganisitionerne* efter sidste kongres. Vi har andre blade av samme art, og saaledes kan vi risikere at vor politiske presse indtar en to-tre standpunkter i samme sak. Jeg hadde virkelig trodd at Tranmæl hadde lært av utviklingen. Jeg vil bare faa minde om et møte hvor der protestertes paa det skarpeste mot godkjendelsen av sykeforsikringsloven. Men ikke før var loven vedtat, før man baade i Trondhjem og andre steder kappedes om at besætte pladsene i lovens institutioner.

Tranmæl: Det var ikke i Trondhjem det, det var i Uttrøndelagen.

Juell: Trondhjem var ogsaa med. Der lagedes endog valgkamp paa valg av sykekassestyre. Kalvaa har ment at vor bevægelse vilde svækkes av den foreslaede lov. Nei, arbeiderbevægelsen kan ikke stanses av love, og tror man saa at bønderne i tinget evner at stanse den? Kunde Tysklands undtagelseslov mot socialisterne kanske stanse bevægelsen? Aldeles ikke. Nei, vor be-

vægelse staar ikke saa daarlig i det. Men jeg tror at en arbeidsstans vilde svække vor stilling. Ja, saa sier man til os: I vil jo intet. Jo, vi skal fortsætte vort arbeide for at faa stedse flere med os. Jeg vil si med Lindqvist, at vi skal reise arbeiderne til politisk aktion for at faa loven væk. Det var det vi 5 anbefalte at gjøre. Jeg vil ikke trække det ind her om hvordan vor stilling kan bli, dersom loven blir vedtat nu.

Elias Volan: Fagorganisationen skal være vort vaaben, hvorved vi føres frem til seier; den skal være vort vaaben i kampen mot samfundet. Er det at bevare dette vaaben mindretallet nu indbyder os til? Nei, det indbyder os til at anerkjende fiendens ret til at gripe ind. Naar der i loven fastslaaes at samfundet ved mæglingsmanden skal gripe ind i konflikter hvor betydelige samfundsinteresser er i fare, hvad betyder saa det? Er ikke alle konflikter indgripende i samfundsinteresser? Og hvad er samfundet? Statsmagterne er repræsentanter for arbeidskjøperne. Ingen vil vel paa staa at det norske storting og den norske regjering er fuldstændige repræsentanter for hele det norske folk. Nei, det er nok arbeidskjøperne som representeres. De 23 som representerer os, kan vi ikke vente vil kunne forhindre denne lov. Men nu synes hele sekretariatet at være enig om at arbeiderne skal godta en lov om tvungen mægling. Jeg vil dertil si, at jeg tror at tvungen mægling er værre end tvungen voldgift. Mæglingen er ogsaa basert paa forlik uten avgjørelse. Mæglingsmanden vil kunne si: Gaar hen og forliker Eder, I skabhalse! I har uret begge to. Saadan er al mægling. Mæglingsmanden vil altid sørge for at frata arbeiderklassen grundlaget for dens kravs gjennemførelse. Han vil ha et borgerlig syn, og hans interesser vil være de samme som arbeidskjøpernes. Mæglingsmanden kan derfor bli likesaa partisk som arbeidskjøperne, og hans eventuelle henvendelser til publikum vil nok virke til deres fordel. Jeg hører aldeles ikke til de lovlydige arbeidere. Men spørsmålet om at ignorere loven anser jeg vanskelig. Det vil gaa ut over hele organisationen. Kanske ogsaa over tillidsmændene. Og hvorledes vilde en generalstreik etterpaa lovens vedtagelse kunne iverksættes? Hvad demonstrationer angaar, saa vil jeg si, at nu har vi demonstrert for 8 timers dag i 25 aar, og hvad har det ført til? Vi er ikke et skridt nærmere maalet. Nei, vi er ikke det, det kan ingen motsi. Her i Kristiania gik et tog som man ikke før har set maken til op til stortinget til protest mot militærbevilgningerne. Dagen efter bevilget stortinget 20 millioner ekstra til militærvæsenet. Det var resultatet. Nei, demonstrationer har ikke vist sig at være av nogen hjelp. Vi maa nok sette aktion ind paa kravene. Her er foreslaat arbeidsstans; men den skal iverksettes først naar stortinget skal behandle loven. Men sæt saa at arbeidsstans vedtages og stortinget utsætter lovens behandling til høsten. Da kan streiken komme ved juletider. Nu er loven forelagt stortinget, og jeg mener at vi ved øieblikkelig arbeidsstans kan avtvinge stortinget et løfte eller tvinge statsmyndighetene til at ta sit forslag tilbake. — Her er talt om at endel skal *undtages* fra arbeidsstansen. Man mener typograferne, renholdsarbeiderne o. lign. Er dette av hensyn til ar-

beidskjøperne? Man skulde næsten tro det. Ti dersom disse undtages saa rammer vi heller ikke samfundet. Skulde der være nogen opfordring for os til ikke at stanse de borgerlige aviser, som rakker ned paa organisationen og arbeiderne? Om der blev bakerstreik, saa behøver vi ikke at stanse de kooperative bakerier, likesaalitt som de socialistiske aviser. De som ikke kunde bake brød fik spise grøt. Vi maa i al rimelighets navn ikke ta hensyn til samfundet i den grad. Bakerstreiken vil netop ramme overklassen. Juell nævnte at der var vedtat ikke-godkjendelse av sykeforsikringsloven i Trøndelagen. Det var sandt, at man løp omkap om pladserne. Partiet og fagorganisationen var her ikke enige. Sammenligningen gjælder ikke her. Beslutter denne kongres generalstreik, saa vil opfordringen følges, det kan man være viss paa. Vil vi ha med mer end i lockouten i 1911, saa kan vi bestemme det. Vi maa erindre, at det er mot stortinget vi skal føre kampen. Og da maa vi frata disse uselvstændige mænd de impulser som pressen gir dem. Saa vil jeg spørre: Hvad i Herrens navn vil Juell bruke pengene til, naar vi er fratat streikeretten? Bare til agitation? Og det er bare agitation vi kan drive, hvis loven blir vedtat. Der gives da ikke noget andet at bruke pengene til. Vi kan da spørre: Hvad er bedst, at miste nogen penger nu, end at miste streikeretten? Skal vi værdsætte streikeretten til under 20 kroner pr. medlem? Og mere end 20 kroner resikerer vi ikke, ti vi har ikke mer efter Lians opplysninger. Skal vi nu for at beholde vor million la os lægge i lænker, indtil vi selv har erobret magten i stortinget. Jeg sætter ikke saa ringe værd paa streikeretten, gjøre det hvem som vil.

P. Berntsen: Kalvaa har tidligere været meget for at vi skulde bruke generalstreiken; men nu fragaar han sit principielle standpunkt og vil bare ha en henvendelse eller protest. Spørsmålets kjerne er, hvilke midler vi skal bruke. Det har vist sig tidligere, at statsmagterne ikke tar hensyn til protester. Skal vi da ta det sidste standpunkt og gaa til generalstreiken? Jeg mener vi bør gjøre det. Det har været talt om streikens varighet. Jeg tænker, at om vi vedtar generalstreik og paalægger vore repræsentanter i tinget at foreslaa henlæggelse av loven, og saa loven allikevel blir vedtat, saa hjælper det ingenting at streike længer da. En saadan streik vilde derfor sandsynligvis ikke komme til at vare længer end ca. 8 dage. Den vilde kun ha virkning under lovens behandling. Vi maa derfor vedta at nedlægge arbeidet overalt hvor vi kan og saa streike til det principielle spørmaal er avgjort. Det var riktig av Lian at gjøre opmerksom paa det økonomiske spørmaal. Denne streik maa vi nok ta uten understøttelse fra organisationens side. Jeg vil minde om, hvad vi har været vidne til i tidligere dage. Hvad maatte ikke regjering og storting gjøre i hvalfredningsspørmaalet? Og synkenoterne i Lofoten? Dampbaater blev sat paa land og telegraflinjer blev avbrutt. Saa skedde der henvendelse til stortinget om fredning. Vor aktion vilde bli av langt tyngre vegt. Med hensyn til Kalvaas forslag, saa tror jeg ikke at ret mange av kongressens deltagere deler syn med ham.

Karl Pedersen: I en sak som den foreliggende bør alle kon-

gressens deltagere uttale sin mening før vi gaar til votering. Da kan vi først komme til et rigtig standpunkt. Angaaende arbejdsgivernes holdning i fælleskomiteen, saa er det at merke sig, at nu er deres presseorganer, saaledes «Aftenposten» idag, imot arbeiderne i denne sak. H. Pettersens uttalelser om understøttelsen var rigtige. Arbeiderne har endnu ikke den fulde forstaaelse av loven. Der er ogsaa litet fremmøte i foreningsmøterne. Derfor gaar det ikke an at sløife understøttelsen i hele 14 dage. I formerfaget er omtrent alle organisert, men vi er av den formening, at vi bør ta streiken, ti det vilde være et stort tilbakeslag, om vi nu ogsaa bare nøiet os med protester.

A. Kalvaa: Kalvaas standpunkt kan selvfølgelig klandres. Men mit standpunkt er at vi skal protestere mot enhver indgripen fra statsmagternes side. Det kan godt hände, at jeg staar alene. Men jeg har ogsaa sagt, at skal vi gaa til generalstreik, saa maa vi ta med tvungen mægling. Saadan er mit standpunkt. Lian er ikke værst til at spille sine kort. Han blander dem ialfald godt. Nu vil han søke at gjøre den tvungne mægling analog med den forliksinstitution man har i Danmark. Det er rigtig, at de dernede har hat en forliksinstitution i længere tid; men forliksmanden har, idet han griper ind, ingen ret til at forby arbeidsstans. Det er sagt, at vi har erfaring for, at en vedtat beslutning mot at benytte en lov ikke er fulgt, og et av de uheldigste eksempler er sykeforsikringsloven. Det vil nok bli saaledes her ogsaa. Men nu mener jeg, at det, som tidligere har været aarsaken, har været, at vi ikke har indtat noget klart standpunkt og sagt fra paa forhaand. Derfor maa vi indta et klart standpunkt nu. Et standpunkt kan da heller ikke ha evig gyldighet. Juell sier, at arbeiderbevægelsen ikke kan stanses ved love. Nei, men saa maa den sprænge dem. Igjennem skal vi og frem, og Juell vil altsaa ogsaa nu være med paa dette. Jeg sier: Velkommen i toget! Men det er det slemme med Juell, at han er som de gamle vikinger; de tilbad Krist paa landjorden, men holdt sig til Odin paa sjøen. Juell vil ikke sætte noget ind paa det nye. Skal vi nu protestere mot bare tvungen voldgift eller mot enhver indgripen, skal vi gaa til arbeidsstans bare mot tvungen voldgift eller ogsaa mot tvungen mægling? Det er spørmaalene. Men vedtar vi arbeidsstansen, saa mener jeg, at vi ikke kan verne om borgerbladene. Her er det øie for øie og tand for tand. Med hensyn til bakerierne, saa maa vi avvæbne de andre og holde vore egne gaaende. Vi kan ikke ruinere os med at ta de hensyn som man tok i Sverige i 1909. Vi kan ikke ta *noget* utenomshensyn til samfundet. Vi maa gjøre rent bord. I Trondhjem har sporveisfolkene 14 dages opsigelse; vi faar forkorte dem og de 3 maaneder ogsaa. Vi maa overhodet sætte alle avtaler ut av spil. — Juell talte om pressens illojalitet. Det hjalp ikke at fatte kongresbeslutninger for den. «Ny Tid» skulde ha sat saadanne ut av betragtning. Hertil maa redaktionen svare for sig selv. Men jeg vil spørre, naar skedde det?

Juell: Jeg nævnte eksemplet.

Kalvaa: Han nævnte sykekassestyrevalgene. Eksemplet hentydet til Støren; men det gjaldt dog ikke «Ny Tid».

A. E. Gundersen: Det forekom mig, at Kalvaa nærmest var imot arbeidsstans. Jeg synes dog at han burde sat sig ind i saken, før han talte om den. Men dette har Kalvaa tilfælles med arbeiderne utover landet ellers. De kjender ikke lovforslaget. Vi gaar ut fra at alle er imot loven, som sekretariatet er det. Men om at gaa til storstreik er ikke alle enige. Og jeg vil si, at naar Lian og Sverre Iversen er kommet til det standpunkt, som de nu indtar, saa er det skedd pludselig. For kort tid siden var de imot. Men da er dette en slet planlagt arbeidsstans. Den er ikke forberedt, ikke gjennemtænkt. Det synes som om de der taler for den har et daarlig fundert haab om at bare opsigelsen skal virke. Vi faar heller ikke nogen støtte av borgerpressen. Det var da bedre at ta loven og gaa sammen med høire til næste valg. Magnus Nilssen og Ousland vil nok greie samarbeidet. Jeg tror at det maa bli arbeidernes sak at faa avskaffet loven. Ellers kan vi nok ogsaa greie vore saker selv under loven. Vi har erfaring derfor. Vi har set, hvorledes tyskerne greiet sig under undtagelsesloven. Deres arbeide gjorde, at loven tilslut faldt som gammelt skrammel. Det er naturlig at vi kommer til at avskaffe en lov som den hos os foreslaaede. Men vi har jo ogsaa bedt samfundet at gripe ind. Ellers kan jo ogsaa forstaelsen av hvad loven angaar være glidende inden det parti som nu har magten. Hvad selve loven angaar, saa antar jeg, at dersom vi bygger op en sterk organisation, istedetfor at slaa istykker det vi har — Fanden spare lampekupler i sommertiden — saa har vi kraft til at motstaa den. — Juells indlæg her var saa rigtig og godt i alle maater, at det burde trykkes og opslaaes i alle arbeiderlokaler i landet, som man i Frankrike opslaar de bedste taler, som holdes i deputeretkammeret eller senatet.

Alfr. M. Nilsen: Støttet! Støttet!

Gundersen: Hvorledes vil det gaa der hvor der er faa organiserte arbeidere? Der vil bli splittelse og mængder av streikbrytere. Se paa hvorledes malerne staar i det her i landet! Her er 25 pct. organiserte industriarbeidere, og paa det skal vi lave generalstreik. Og mot et lovforslag som har figurert paa det regjerende partis valgprogram! Man ser hvorledes de konservative i England nu laver opposition; men home rule har ikke staat paa valgprogrammet heller der. — I det forbund jeg tilhører, er jeg sikker paa, at ikke 10 procent vilde stemme for arbeidsnedleggelse i anledning av denne sak. Jeg maa derfor bestemt advare mot det lotterispil man indbydes til. Vi maa ikke følge Lian her. Han har sikkert latt sig paavirke og skræmme av den kritik som vilde komme. Han er ogsaa skræmt av kritikken over Buvikaffæren. Tranmæls tilslutning til Lian her er ikke av det gode. I sit blad har Tranmæl nylig indtat smudsangrep paa Lian. Jeg vil anbefale at punkt 2 i indstillingen strykes.

Alfred M. Nilsen: Her tales altid om hvilke midler der skal brukes i dette tilfælde; men hvor staar egentlig organisationen med hensyn til selve princippet? Lian sier at standpunkt er tat i fagkonferansen; men kongressen, organisationens høieste myndighet, har ikke tat standpunkt. Er det saa, at kongressen ikke vil ha

nogen indblanding, eller vil den ha tvungen mægling? Vi maa først avgjøre dette. — Jeg mener, at fælleskomiteens indstilling end venstres voldgiftslov. Ti den fastslaar, at det offentlige ved sin mæglingsmand har ret til at paaby arbeidsstans. Hadde venstre været kloke politikkere, saa hadde de godkjendt fælleskomiteens forslag og takket vore tillidsmænd for hjælpen. Saa hadde vi staat der. De har fastslaat det princip, som vi bekjæmper. Der er git anledning til at manøvrere vor kamp bort før opsigelsen kan træde ikraft. Har vi faat dette princip knæsat, saa kan vi komme bak-efter og protestere saa meget vi vil. Nei, venstre skulde ha faat lov til at gjennemføre loven alene. Nu foreligger der en indstilling fra sekretariatet, hvori kongressen indbydes til at anta fælleskomiteens standpunkt som sit. Det er indholdet av punkt 1. Det farlige er her at fastslaa det offentliges ret til at forbyde arbeidsstans. Det er noget som maa diskuteres, og det er ikke raad at bli enig om midlerne, før vi har faat en principiell uttalelse. Men her søker man at komme bort fra det principielle og vil bare snakke om midlerne. Vi revolutionære kommer nok ikke til at tape hodet, om vi faar en voldgiftslov. Organisationen gaar ikke tilgrunde; men der vil findes taktiske ændringer. Den revolutionære reising vil faa vind i seilene under en voldgiftslov. — Jeg hævder altsaa, at princippet bør være: Ingen indgripen, og paa at forhindre det maa vi sætte alt ind. Der vil nok findes utvei til at greie braserne. Men vi bør ikke snakke om midlerne før beslutning er fattet om, hvad vi skal bekjæmpe, og det bør fastslaaes her.

A. Knudsen: Det har været sagt av Sæbø, at der ingen tvil er om at vi faar baade mægling og voldgift. Det fastslaar han. Vi bør dog ikke ta det helt for givet om Sæbø har sagt det, men han staar jo nær der hvor avgjørelsen træffes og vet mer. Jeg tror, at loven blir vedtat. Hvordan den saa blir praktisert kan jeg ikke vite. Sekretariatets majoritet foreslaar generalstreik for at hindre lovens vedtagelse; men naar jeg nu ikke tror at lovens vedtagelse kan forhindres, saa stemmer jeg ogsaa imot en saadan forholdsregel. En resultatløs demonstration er altfor kostbar, selv om vi derved kunde paavirke et politisk valg eller bare efterpaa kunne si: Vi gjorde dog hvad vi kunde. Jeg tror heller ikke at arbeiderbevægelsen kan stanses ved love. Jeg følger saaledes minoriteten og vil beholde de 20 kroner, som falder paa hver organisert, og tror at vi faar bedre bruk for dem siden. Jeg har ikke forstaat av nogen, utenom Lian, at de har tro paa nogen virkning. Først i de allersidste dage synes denne tro at være opstaat ogsaa hos Lian. Dette er merkelig. Jeg tror nu, at dersom vi meddeler regjeringen, at vi gaar til en stor arbeidsnedleggelse i anledning lovforslaget, saa vil ikke stortinget gaa til behandling av det før efter jubilæumsfestlighetene er over, det vil si ihøst. De er ikke dummere. Jeg slutter mig forøvrig til Juells uttalelser.

Hans J. Høglund: Jeg vil ikke være med paa det misfoster av en generalstreik som flertallet anbefaler. Skal vi gaa til generalstreik, saa maa vi sætte alt ind, og det er et spørsmål, om lovert er værd det. Der tales her om, at den vil frata os streikeretten,

men lockoutretten gaar jo ogsaa i fløiten. Lockoutvaabnet anvendt mot os er likesaa farlig som streikevaabnet anvendt av os. Vi har tabt saa mange ganger, at vi vet det. Allerede i 1909 hævdet jeg, at streikevaabnet var forældet. Men det er ganske naturlig, at landsorganisationen vil sætte meget ind paa at faa denne lov forkastet, ti grundlaget for landsorganisationen er streikeretten. Men at de nye veies mænd gir op her, det er rart. La streike- og lockoutretten ophæves, og de nye veie er aktuelle. Der er flere forbund her som mener, at streikevaabnet er forældet, men de er nødt til at ha det for lockoutens skyld. Naar bondepartiet i stortinget mener, at det skal kunne stanse arbeiderbevægelsen ved en saadan lov, saa vil jeg si, at stortingsbønderne nok faar æte adskillig grøt, før de ser det resultat. Det er med sekretariatet, sa Kalvaa, som med de 5 kloke og de 5 daarlige jomfruer; men Kalvaa er nu lik manden som grov sit pund i jorden. Voland spurte, om vi ikke vurderte streikeretten til 20 kroner. Men er det nu bevist, at vi kan erholde den for den sum? Jeg for min del mener, at den ikke er værd 20 kroner. Jeg vil tilslut si eder, at gaar vi til den her foreslaaede aktion, saa kan vi forberede os paa at den blir en dundrende fiasko.

O. Ruud: Jeg mener at organisationen aldeles ikke faar noget ulivssaar, om streikeretten tapes. Streiken kan ofte være et meget tvilsomt middel. Her er det altid spørsmal om, hvem som har den største kapital. Det kan i det foreliggende tilfælde være godt mulig, at vi med fordel kunde opta kampen; men opplysningerne fra formanden i landsorganisationen styrker ikke denne antagelse. Det spørsmal er heller ikke diskutert. Det var fremholdt av en av de mest begeistrede, at vi ikke skulde gaa til nogen understøttelse i tilfælde streik. Men det spørsmal kan ikke denne kongres engang helt avgjøre. Vi har vore forbundslove, og ifølge disse, hvorved vi er bundet, blir der nok git understøttelse. Den sidste taler var inde paa at loven kommer til at ramme til to sider. Den vil ogsaa berøre lockoutretten. Er det saa merkelig at de to motstandere her har kunnet række hverandre haanden. Det er nogen som har sagt, at vi er paa den rette vei nu, hvis vi følger flertalsbeslutningen. Naar det slaaes fast, begynner jeg at studse. Arbeidsledighetskasse-loven trodde man ogsaa skulde komme til at ødelægge organisationen. Men ser vi nu hvad ulemper denne lov har skaffet os! Likesaa fete var fraserne som førtes mot løsgjængerloven. Men hvad ondt har vi lidt av den? Vi har selvfølgelig ikke villet hat den; men vi er tilbøielige til at lave megen skrik og litet uld i saadanne saker. Der har været ført en ihærdig kamp mot de almindelige bestemmelser i tariffene; men hvad har de gjort os? Jeg vil dog si, at det forbund jeg tilhører holdt sig fri av dem længst, og jeg vil ikke uttale nogen beundring for dem; men jeg vil si, at det er ikke altid skriket som utgjør kampnerven. Rolig, sindig optræden kan utrette vel saa meget. Hadde nu stillingen været den, at det var høre som vilde git os loven, saa vilde det været anderledes. Da vilde alt gaat efter arbeidsgivernes ønske. Men nu er det venstre. Istedetfor at skrike os hæse om arbeidsstans, saa burde vi støtte den del av den norske regjering som vil ha loven utsat. Med al-

mindelig stemmeret saa burde vi ved tid og arbeide faa gjennomført de love som passer. De som ikke passer blir uvirksomme. Gaar vi i et land med almindelig stemmeret til arbeidsnedleggelse istedetfor til valgurnen, saa mistænkeliggjør vi stemmeretten i de land, hvor den endnu skal kjæmpes frem. Vi tar heller det revolutionære vaaben end stemmeretten. — Det har her ikke været talt om den understøttelse vi kan vente fra utlandet. Jeg tænker den vilde bli mager. Man vil spørre os: Har I tapt troen paa den almindelige stemmeret? Det gaar ikke an nu at si at bønderne i tinget har $\frac{2}{3}$ og de andre $\frac{1}{3}$ av repræsentanterne. Der er andre end bønder ogsaa paa landsbygden. Det er sagt, at naar en viss mand faar tak i lillefingeren, saa tar han hele haanden. Det gjør han klokt i. La os gjøre likedan. Vi har lillefingeren av stortinget nu, la os arbeide for at faa det hele. — Med hensyn til vor egen styrke i en arbeidsnedleggelse, saa er det at si, at vi har ikke med os dem, som mest virkningsfuldt kunde anvendes mot staten. De folk er heller ikke tilstrækkelig organisert. Alfred M. Nilsen sa, at en saadan lov vilde gi den revolutionære fløi vind i seilene. Jeg er enig deri. Men loven kunde samtidig ogsaa skaffe arbeiderne fordeler. Især hvis det skulde gaa den vei som Castberg antyder, at loven fik en bestemmelse om, at den ikke skulde anvendes før parterne krævet det. — Denne kongres bør gi uttryk for sin motvilje mot lovforslaget som det er, men ikke foreta noget andet end forlange at den henlægges. Dermed holder vi os indenfor vor magts grænser. — Det har været sagt her, at tvungen mægling er like saa gal som tvungen voldgift. Jeg kan godt forstaa, at den revolutionære fløi tænker saaledes, ti da blir det jo bedre jo galere det er. Tvungen mægling er selvfølgelig ikke av samme natur som tvungen voldgift. Saadanne ting kan godt være hinandens motsætninger. Tvungen mægling kan i mange ting være god at ha. Man skal aldrig legalisere bestaaende forhold, sier Tranmæl. Det er et revolutionært standpunkt, men det er ikke holdbart. La os nu gaa ut fra at der er to tredjedeles flertal her for arbeidsnedleggelse — med mindre kan den ikke besluttes — saa kan vi risikere at faa loven allikevel; venstre staar med palmer i hænderne, naar vi fører kamp mot arbeidsgiverne, og de gaar med paa loven netop paa grund av vor kamp. Jeg vil tilslut ogsaa si, at vi har ikke lov til at tro andet end at der har staat majoritet bak venstre i denne sak. Jeg slutter mig til minoriteten.

M. Tranmæl: Jeg er enig med Alfred M. Nilsen i, at vi først bør faa en prinsipiell uttalelse avgjort, og saa kan vi gaa til at bestemme kampmidlerne. Lian har pekt paa fælleskomiteens lempninger i lovforslaget. Jeg anser disse for ganske værdiløse. Det kan i samme forbindelse anføres, at advokat Nørregaard fik medhold i spørsmålet om forbud mot streiker i offentlige bedrifter i polyteknisk forening for en tid siden. Det var da bedre at faa tvungen voldgift med ett slag. Det var sagt, at fælleskomiteens forslag var subsidiære, skulde træde istedenfor det negative. Men socialkomiteens indstilling falder jo i det væsentlige sammen med fælleskomiteens. En ting er det at de driver igjennem noget mot

vor bestemte protest, en anden at de gjør det med delvis vort samtykke. Vi vilde bare hat det litt anderledes. Det principielle i materien *har ikke* været behandlet før. Saken er blit utsat paa to tidligere kongresser. Det er først nu den er optat. Man mener, at vi vilde hat tvungen voldgift idag, om ikke fælleskomiteen hadde grebet ind. Det kan være vel mulig, men grundlaget for utsættelsen er galt. Det er et godt, sunt konservativt standpunkt fra «Morgenbladet» at legalisere bestaaende forhold. Der gaaes ut fra, at avtaler skal være fastslaat, men der kan komme tider, da alt hvad vi har idag er forældet. Hvilke vanskeligheter kommer vi da ikke op i, hvis det hele er lovfæstet? Vi kan avslaa den frivillige mægling. Buvikkonflikten er altsaa ikke nogen præsedens her. Bestaaende forhold er ikke legalisert, og organisationen staar friere. Juell talte om protest mot sykekasseloven i det trondhjemske og hvad som fulgte efter. Ja, vi har ikke forsøkt at dysse ned meningerne; det har vi overlatt til andre at pusle med. Hvad «Ny Tid» og samorganisationerne angaar, saa er forholdet det, at «Ny Tid» er et politisk organ, og partiet har endnu ikke uttalt sig om samorganisationerne. Partipressen er nødt til at si fra. Ingen skal formaa at gjøre den farveløs. Vi vil ikke ha det her, som forholdet er i Danmark. Gundersens uttalelser om Lians tidligere standpunkt minder om kjærringen som springer med sladder. Høglund er paa vei til at hilse loven velkommen, fordi han tror den vil sprænge landsorganisationen. Han sier, at arbeidskjøperne ogsaa vil miste lockoutretten, men for os er streikeretten langt viktigere end lockoutretten er for arbeidskjøperne. Hvad den revolutionære retning angaar, saa tar man saken altfor ensidig. Saa har vi Ruud; den gamle rabulist er blit rolig og sindig paa sine gamle dage. Han maa vist føle det litt rart. Men han maa da skjønne, at det gaar ikke an at trække sammenligninger mellem arbeidsløshetsloven og løsgjængerloven! — Det som er eiendommelig ved disse store kampe er at de trekker ind under organisationens paavirkning nye masser, som ellers ikke vilde naaes, og hvis vi forsømmer en streik mot voldgiftsloven nu, saa tar vi grundlaget bort under den kommende valgagitation. Vi har bøiet os paa forhaand og har intet at si. De overgrep vi hører om fra England og Tyskland er ufarlige, fordi de sker under den skarpeste protest. Men begynner de her, og vi bøier os for dem, da blir de farlige, for da følges de stadig av flere. Gundersen, Ruud og andre vil at vi skal bøie os. Jeg sier, at selv om generalstreiken skulde mislykkes, om den ikke naadde sin hensigt, saa vilde den endda virke i motstanden mot loven og i arbeidet for dens ophævelse. Ruud snakker om venstres program og at vi skal finde os i hvad majoriteten har dekretert. Men venstre har ikke majoritet blandt landets vælgere. — Kalvaas forslag er uheldig, fordi det er rettet til stortinget; jeg tror vi bør uttale, hvad vi mener, og foreslaar derfor følgende:

«Kongressen vil som sit principielle standpunkt uttale:

Enhver lovbestemmelse, som direkte eller indirekte berører

arbeiderne streikeretten eller legger hindringer iveien for organisationens utvikling og utfoldelse er forkastelig. Man vil derfor paa det bestemteste fraraade enhver statsindgripen, altsaa enhver form for offentlig mægling og voldgift.

Den nuværende stat, som repræsenterer den besittende klasses økonomiske og sociale interesser, kan umulig optræde som upartisk dommer eller opmand i interessekampe mellem arbeiderne og arbejdskjøperne. Der er saaledes intet retsgrundlag for en offentlig mæglings- og voldgiftsinstitution.»

Sverre Iversen: Efter hvad jeg kan skjønne av hvad der hittil er uttalt, saa er der tre hovedretninger som behersker kongressen. Det gaar da, som saa ofte, at yderpunkterne faar de fleste talere. Her har nu saaledes Tranmæl, Nilsen, Kalvaa og Voland allerede talt for den ene yderretning. Taktikken maa vi bestemme fra tid til tid; men hvis vi vælger Tranmæls forslag nu, saa avskjærer vi os dermed fra enhver indflydelse. En anden retning er den, som ser mørkt paa situationen og mener at intet kan gøres. Det er denne retning som repræsenteres av 5 av sekretariatets medlemmer. De tror ikke paa at noget skal kunne gøres ved en arbeidsstans. Jeg trodde, at jeg stod langt tilvenstre, da jeg i sekretariatet var med og stillet forslag om den store arbeidsnedlæggelse. Men jeg ser nu, at det er gaat som saa ofte ellers: det er blit den gyldne middelvei. Det maa være ganske klart, at dersom vi begrænser os til en teoretisk resolution nu, saa har vi dermed slaat benene unda enhver aktion senere. Naar de 5 har tat standpunkt for ingen aktion at ta, saa begrunder det sig, uten uret mot dem, paa at de ikke helt har tilegnet sig troen paa lovens skadelighet. De tror ikke den vil genere os saa meget. Jeg tror heller ikke at loven vil ødelægge vore organisationer; men vi kan spaa meget ondt, dersom vi skal faa noget saa galt som den tæring paa organisationen, loven vilde bli, dersom vi tok den uten motstand. Gunnar Knudsen har sagt, at alle protester mot lovforslaget er lavede; det er ikke noget at ta hensyn til, har han sagt. Men jeg vil si, at kan vi faa istand en arbeidsnedlæggelse med 60,000 deltagere, saa vil det slaes fast, at det ikke er en «lavet» protest. Den maa de da ialfald ta hensyn til. Mistet jeg troen paa det, saa vilde jeg ikke være med paa at faa den istand. Der har været talt om vanskeligheter. Jeg er ikke blind for dem, og jeg har fremholdt det i sekretariatet, at der vilde bli vanskeligheter. Men de er ikke av den art, at vi skulde ta en saadan fallit som det vilde være at vise passivitet. Skal vi la loven vedtages uten at gjøre denne modstand, saa har vi det sittende paa os saa længe vi lever. Det kan nok hælde at vi faar flænger i en saadan kamp, men det gjør ikke noget. Det var sagt av Gundersen, at vi privat tidligere hadde været imot arbeidsnedlæggelse. Ja, jeg har hat mine betænkeligheter og søkt samvittighetsfuldt at veie og overveie dem, før jeg kom til et klart standpunkt. Det er rimelig. Saa var det Juells tale. Tidligere var han for arbeidsnedlæggelse, men idag har han talt mot den med den

nyfrelstes hele glød. — Hvis arbeidsnedleggelsen vedtages her med kvalifisert flertal, saa maa det offentliggjøres, og vi maa opsi vore pladser med givet varsel. I opsigelsestiden maa vi samle den styrke vi kan. Kan vi faa det derhen, at odelstinget behandler loven under opsigelsens tegn og lagtinget under streikens, saa har vi lagt al den vekt vi kan i bevægelsen. Det har været kaldt generalstreik, men det er urigtig. Vi tar ikke med de som veier mest mot samfundet. Vi kan ikke lamme dets virksomhet, og det blir saaledes ikke nogen generalstreik. Vi har dog sjømændene og transportarbeiderne, og det veier meget. Det er forskjjel paa at streike mot en allerede vedtat lov og ved arbeidsnedleggelse søke at paavirke lovgiverne før loven er vedtat. Det sidste er konsekvent. En saadan protest mot lovens vedtagelse er i sin orden. Tranmæl og Kalvaa hævder, at der ikke er behandlet noget om det principielle før. Dertil vil jeg si, at Tranmæl har været med en gang og Kalvaa en gang og er blit nedvotert i et prinsipielt spørsmål. Fagkonferansen har, hvad betretningen for 1913 viser, tat standpunkt. Paa kongressen ifjor hadde Kalvaa følgende forslag:

«Kongressen uttaler sig imot enhver indgripen fra statsmyndigheternes side i arbeidskonflikter. Sekretariatet paalægges derfor at forberede en faglig aktion som mottræk mot et eventuelt forsøk paa at indføre mægling eller voldgift. Hvis det allikevel trumfes igjennem en eller anden kneblingslov, er det organisationens pligt at negte sin medvirken til lovens iverksættelse.» (Kongressen 1913, protokol pag. 143.)

Dette forslag forkastedes med 132 mot 48 stemmer. Det er ærlig og vel at arbeide for sine synsmaater ogsaa nu, men arbeidet maa gaa efter en utviklingslinje. Utsættelsesforslaget paa sidste kongres, som stilledes mot Kalvaas forslag, begrunderes med at en komité arbeidet med saken. Til Ruud vil jeg si, at jeg kan ikke riktig forstaa, hvor hans sympatier ligger. Det er rigtig at fremhæve stemmeretten, men valgordningen er ikke slik at den faar et rigtig uttryk. Det vil nok gaa aar, før vi rækker frem til flertal, og smaaborgere og bønder vil regjere endnu en tid. Jeg vil anbefale sekretariatets flertals forslag.

Eftermiddagsmøte tirsdag 24. mars.

Dirigent: *O. Ruud*. Sekretærer: *Johs. M. Ødegaard* og *Edu. Evensen*.

Protokollen fra formiddagsmøtet oplæstes og godkjendtes.

Rich. Hansen: Jeg slutter mig til hvad spesielt Sverre Iversen har anført i sit foredrag. Det er midlerne vi her skal diskutere. Tranmæls foredrag var en doktrinær avhandling om selve mæglings- og voldgiftsspørsmålet i sin almindelighet. Vi har ikke nødig at

komme ind paa det nu. Hvad selve mæglingen angaar, saa er det ved erfaring bevist, at den aldeles ikke er indkjørselsporten til tvungen voldgift. Den er heller en hindring. Det gaar saaledes heller ikke an at slaa disse ting sammen og erklære dem for ens. Man kan ikke være imot begge paa de samme præmisser. Jeg har aldeles ikke hørt nogen protest mot fælleskomiteens indstilling i denne sak og ikke merket noget av den misnøie som Tranmæl taler om. Det maa ogsaa erindres, at det er ikke fælleskomiteen som har tat initiativet til forslaget om mægling, men statsmagterne. Fælleskomiteens forslag er tilblit som en motvegt mot statsmagternes tvungne voldgiftsforslag og er endel av det arbeide sidste kongres paala sekretariatet. Tranmæl kan ikke ha gransket fælleskomiteens forslag, naar han kan paastaa, at det indeholder streikeforbud. Efter de bestemmelser som den har forsøkt at faa ind i loven, behøver utsættelsen av streik i tilfælde mægling ikke bli av længere varighet end de 14 dages opsigelse efter loven. Jeg har ingen tro paa at videre protester mot loven nu vil være til nogen nytte. — Det vi har at drøfte her er hvad vi skal gjøre for om mulig at hindre voldgiftsforslagets vedtagelse. *Vi er alle enige om at det ønsker vi ikke.* Vi behøver altsaa ikke at tilfredsstille os selv med at slaa fast vore prinsipper derom og derved ogsaa kanske binde os til mer end vi alle er enig om. Vi kan heller ikke beslutte noget om hvorledes vi skal optræde, om loven blir vedtat, fordi vi ikke vet, hvordan loven kan bli i sin endelige form. Det er bare noget snak dette som Voland sier, at fælleskomiteens indstilling er likesaa farlig som tvungen voldgift. Er der nogen som for alvor vil paastaa, at det ikke er en stor prinsipiell forskjell mellem mægling og voldgift? Mellem en forliksmand som *mægler* mellem parterne og en voldgiftsdomstol som *dømmer*? Det er ørkesløst at diskutere vor prinsipielle stilling nu. Men ved at iverksætte den her foreslaaede arbeidsnedleggelse med den største effektivitet, viser vi klart, at alle arbeidere er imot den foreslaaede tvungne voldgiftslov. Hvad der skrives i aviserne om saken er av samme art som det Høglund hævder, at det er landsorganisationens bestaaen som trues av loven. Men vi i sekretariatet repræsenterer ogsaa *forbundene*, og tænker man over saken litt nærmere, saa vil man forstaa, at det er netop dem som vil rammes. Det er sagt: Hvorfor skal vi forsøke at forbedre venstres lov? Man mener, at det skulde vi holde os borte fra. Hvad har vi med venstres lovforslag at skaffe? Men dette er stik imot den opfatning at vi altid skal forsøke at faa lovene mest mulig i overensstemmelse med vore anskuelser og vore tarv. Det andet er devisen: Jo værre, jo bedre. Jo mer reaktionære love vi faar, jo mer revolutioneres arbeiderne, og det skal i længden virke mest velgjørende. Dette er ogsaa falsk. Efter enkelte av de uttalelser som er faldt her, begynder jeg at tro, at Pettersen virkelig har ret, naar han spaar, at vi ikke faar alle med os, at det ikke er marg i ryggen paa medlemmerne. Men hvad skulde vi da paa denne kongres, hvis vi ikke vilde foreta os noget i retning av yderligere skridt? Vi har allerede protestert, og der

tages ikke noget hensyn til det. Der kastes endog ut mistanke om at protestene ikke er alvorlige. Derfor maa vi sætte noget ved siden av dem. Vi maa vise at her tar vi saken alvorlig. At diskutere fælleskomiteens indstilling anser jeg kun for at være et plumpt forsøk paa at faa veltet over paa sekretariatet skylden for at venstre satte saken op paa valgprogrammet. Dette skal ikke lykkes.

Jens Teigen: Har vi ikke allerede nu tydelig vist venstre, hvad vor stilling er i denne sak? Vi kan aldeles ikke diktere venstre noget standpunkt her, likesaalitt som vi vilde finde os i at bli diktert av venstre. Om I møter motstand fra venstre og høire, vil I da vike? Nei. Det samme sier venstre og høire om vor motstand. Det beviser, sier Gunnar Knudsen, at vi gaar paa den gyldne middelvei. Ved en arbeidsnedleggelse som den foreslaaede vilde vi i høiden ramme nogen smaa arbeidsgivere, som i denne sak endog staar paa vor side. Og saa vil de ogsaa komme og si, at de andre maatte nok ha ret allikevel, og de vil vendes mot os, og saa blir det sidste gang vi har streik. Ingen kan si noget om en saadan streiks varighet. Det maatte da være venstre. Vi maatte vel streike til loven var ophævet da. Og saa maatte venstre gaa en pilgrims-gang til næste valg. Men vi vilde ogsaa faa en «dagen derpaa», og tror nogen, at vi vilde staa like godt i det da? Det forlyder fra oppositionens hold at den endog mener sig at være aarsak i majoritetsforslaget her. Det skulde saa være kommet for at gjøre den tilpas. Men jeg mener, at organisationen er for dyr til at den skulde risikeres for at høste bifald fra den kant. Vi maa tænke over følgerne etterpaa. Vi kan si vi fik slag og saar og kom hjem i filler, men var vi ikke modige som sendte jer ut? Skal vi henge organisationen op og si: Se hvilket menneske! — Hvem skal saa streike? Efter det som er fremholdt her, ser det ut til at skulle bli de færreste. Kan sjømændene streike? Nei. Jeg tror nok vi vilde komme hjem fra en generalstreik med næsen i en klut jeg. Hvad vilde skogs- og landbruksarbeiderne gjøre i en generalstreik? De har en liten spire til organisation, og den vilde nok oprykkes med roten for at lægges paa radikalismens alter. Vi vilde faa stoppet nogen sagbruk og høvlerier og kanskje forhindre oppudsningen av nogen leiligheter. Vil det ramme venstre? Nei. Det gaar ikke an at si, at vi skal være radikale og saa la det skure iveri. Vi kan ikke slånge bort 1 million kroner paa det. Om jeg sier en mand min hjertens mening og bruker 1 million kroner til porto i den anledning, vil det ha større virkning? Jeg tror det ikke. Det er et vaaben i denne kamp, og det er mere opplysning. Vi maa faa flere med i organisationen. Det er daarskap at tro, at vi skal kunne faa hele den norske arbeiderklasse med i en generalstreik, naar vi ikke kan faa den med i valg og ikke til ellers at ta organisationens pligter paa sig endnu. Det er litt letlivet at ha en saadan tankegang. — Naar tilslutningen er saa liten som den er, saa sies det, at det er fordi organisationen er undfaldende. Man maa da gaa ut fra, at de uorganiserte er længer fremme end vi.

Men forholdet er det omvendte. De uorganiserte kommer ikke med, fordi de finder os for radikale. Tror man, at de vil faa en anden opfatning, om vi gaar over til desperation? Om vi nu tok et radikalere standpunkt, saa kan man spørre: Naar kommer Ormen lange?

L. Sæther: Denne sak har budt paa mange overraskelser. Denne debat her byder ogsaa paa overraskelser. En av dem er at landsorganisationens formand tidligere har været imot tvungen mægling; nu er han gaat til høire og har godkjendt den. En anden overraskelse er fælleskomiteen. Det er tydelig manifestert, at der hersker stor forargelse blandt arbeidermasserne utover landet, over at vore tillidsmænd er kommet til enighet med utbytterne i deres forslag. Om vi hadde nedsat en komité, eller godkjendt at den var nedsat, saa har vi dermed ikke forutsat at den skulde enes med utbytterne. Det er hævdet, at komiteen har hindret lovens vedtagelse, men der sies intet om paa hvilket grundlag det er skedd. Jeg kan ikke fatte den undfaldenhetens aand som er kommet til orde ved mange talere her. Jeg tror at loven kan hindres ved aktion. Arbeiderne har sagt sin mening og maa gi den eftertryk. De har krævet arbeidsnedleggelse overalt. Organisationen vil ikke lide derved; men hvad vil den bli ved undfaldenhet? Organisationen maa gripe til de kraftigste midler for at avverge denne lov, og jeg maa derfor stemme for at vi gaar til en kamp. I det lange løp vil organisationen staa sig paa det, hvad saa utfaldet foreløbig blir. Vi menige i rækkerne nærer ingen tvil derom. Der har ogsaa været klaget over at fremmøtet i foreningerne ikke er som det burde. Der maa findes et universalmiddel for at rydde sløvheten ut av hver arbeiderkrop. Og her har vi et som formelig trækker sig ind paa os. Jeg synes at fagoppositionen har gjort en ynkelig figur her. Kalvaa har saaledes fremsat et forslag som ikke er andet end de tidligere protester vi har vedtat. Hvad skal vi med den slags? Jeg anbefaler det forslag som er fremsat av sekretariatets flertal.

Chr. Systad: Hvis stortingets præsidentskap hadde sittet paa galleriet her og hørt paa de taler som her holdes for mindretallets standpunkt og oppfattet dem som uttryk for de organiserte arbeideres mening, saa vilde de visselig sagt: La os slaa op denne lov til behandling straks. Vore tillidsmænds stilling er ganske uklar. Jeg hadde ventet noget andet. Vi som staar paa arbeidspladsene er villige til at sætte alt ind. Saaledes forstaar vi situationen. Men jeg tænkte da formanden oplæste indstillingen og dissensen: Nu er spillet tapt. Dersom vi skal diskutere saaledes er alt tapt. Undfaldenheten er dødbringende og bringer kun nederlag. Ingen vil kunne indbilde mig at det gaar an at føre en generalstreik, naar høvdingerne, den ene efter den anden, kommer og sier: Høist 10 procent vil vi faa med. Jeg har hele tiden trodd, at fagorganisationen var dannet i det væsentlige som en kamporganisation; men her kommer man og lægger arbeidernes interesser paa den ene side og arbeidsgivernes interesser paa den anden, og saa skal man be-

gynde at kjøpslaa, og arbeiderne skal slaa av øre efter øre. Det er overklassemennesker som skal faa det avgjørende ord. Men det vil jeg ha sagt, at falder vi undav nu, saa er det sidste gang vi kan kalde os en kamporganisation. Tror nogen at de uorganiserte vil komme med, hvis vi nu lægger sammen? Men nogen fremmarsj paa basis av det minoriteten fremholder er aldeles utænkelig. Det er paa grundlag av de faglige kampe vi har vundet det vi har. Man sier, at vi intet *kan*, men det er rettere at si, at vi intet *vil*. Ingen kan si om vi kan vinde over statsmagterne og faa dem overbevist; men ingen kan heller forut for en interessekamp si, om vi kan tilkjæmpe os en god tarif. Men naar stillingen er slik i kongressen, saa er det neppe noget at gjøre. Da kan man paa den anden side si, som Sofus Arctander sa, da fabriktilsynsloven diskutertes: Ti stille, der er flere som skjønner sig paa socialpolitik end I! Nu har de faat nøklen til fagorganisationen. Jeg hører ikke til dem som lar mig rive med av radikale strømninger, men her mener jeg, at vi bør gaa frem. Kan vi indta en sterk stilling her, saa maatte de nok vike. Se bare paa lægernes fagforening. Den formaar endog at stille sig hindrende iveien for sykeforsikringen, for en stor social reform, i hævdelsen av sine faglige interesser. Men her staar vi overfor den kjendsgjærning, at statsmagterne vil hindre arbeiderne i at greie sine egne saker med arbeidsgiverne. Her kan der ikke spørres om kroner og øre. Jeg vil ikke si, at det vil bli lettere at skrive Norges historie efter en kamp som denne, men det vil sikkert bli lettere at organisere de norske arbeidere derefter. Hvorledes vil vi staa i det med at faa indflydelse paa de sociale love, hvis vi nu er undfaldendè? Den norske fagorganisation vil jo falde tilbake til at bli en forsikringsinstitution og ikke noget mere under de nye forhold. Og det vil bare bli et lapverk paa det borgerlige samfund, som vi fordømmer hver dag. Vi er enige i princippet om lovgivningsmagtens indgripen i de sociale forhold, men vi vil ikke at de borgerlige skal gripe ind for at hævde sine interesser mot os. Vi maa derfor la borgersamfundet vite, at for os er saken av den alvorligste natur. For venstre kan vistnok ogsaa æren reddes. Det kan være mange maater at gjøre det paa. Det er ikke godt for os at reise hjem og berette, at sekretariatets stilling ikke var grei i dette tilfælde heller, men vi skal nok greie det. Flertallets standpunkt er klart og logisk. Vi maa si bønderne oppe i stortinget vor tydelige mening. Og naar vi sier op pladserne, saa maa vi ikke si, at den ene skal staa og den anden gaa. Det duer ikke. Jeg mener saaledes, at den stilling sekretariatet tok til Buvikstreiken var grei. Nu kan det hände, at det hele hadde godt av at ligge begravet i nogle dage. Men la os fremfor alt se til at faa mer ut av denne kongres end det nu ser ut til at vi skulle faa. Det vil ikke være godt at være socialistisk stortingsmand, hvis vi viser os svake.

Magnus Nilssen: Som partiets repræsentant i sekretariatet pleier jeg ikke at søke at øve nogen paavirkning paa det, hvad faglige spørsmåal angaar. Vi er der som et tegn paa samvirken mellem partiet og fagorganisationen og skal altsaa vareta partiets

synsmaater. Imidlertid blev jeg allikevel i dette spørsmål en omvistet personlighed, idet der av de andre stod 5 mot 5, og jeg var den 11. Jeg maatte imidlertid ogsaa forlate møtet før avstemningen. Jeg hadde heller ikke tænkt at optræde her i saken, ikke tænkt at øve nogen indflydelse i den ene eller den anden retning. Men ved at tænke over det nøiere, er jeg kommet til den overbevisning, at jeg ikke kan forsvare at tie som arbeidernes tillidsmand og repræsentant paa tinget. Nu er realiteten den, at ingen er i tvil om, at alt maa gjøres for at forhindre tvungen voldgift. Denne del av lovforslaget maa søkes forhindret. Jeg skal da heller ikke søke at skræmme nogen fra at stemme for flertallets forslag. — Sverre Iversen sa i sit indlæg, at han trodde stortinget vilde ta hensyn til en generalstreik. Jeg tror ikke paa det. Jeg tror ikke man kan skræmme stortinget. Hvis jeg hadde den opfatning, vilde jeg tilraade aktionen tiltrods for at jeg anser den for en alvorlig affære. Det vilde trods alle ofre allikevel ikke være for dyrekjøpt. Men naar jeg har den opfatning, at hensigten allikevel ikke vil naaes, saa kan jeg ikke anbefale det. Man maa nemlig ikke gaa ut fra, at venstre søker at fremme denne lov i egenskap av arbeidernes fiender. Nei, i odelstinget er den opfatning hævdet, at det er lock-outherrerne de vil tillivs. Lockouten skal ikke kunne brukes i nogen form mot de fattige arbeidere. Det er desuten det at si, at voldgiften jo kun skal brukes i omfattende konflikter, hvor store samfundsinteresser staar paa spil og kun naar regjeringen bestemmer og stortinget saa beslutter. Da maa I erindre, at det er I, som vælger stortinget. La nu være at argumentationen i grunden er infernalsk; teoretisk er den rigtig, selv om den idag kom til at virke imot arbeiderne. Teoretisk gaar det ikke an at motsi opfatningen. Arbeiderne kan jo ogsaa engang komme til at besætte stortinget. Jeg er enig med Iversen i, at valgkredsordningen ikke er som den bør være idag. Men det er ikke noget brukbart argument. Berntsen gik ut fra at arbeidsnedleggelsen skulde bli almindelig paa grundlag av motstand mot loven. Men hvor mange er det som har en klar forstaaelse av loven? Er dette saa, at det er faa, som han mener, saa ligger det hele daarlig an. Der er saaledes faa som har forstaaelse av loven, og naar man dertil ingen streikeunderstøttelse skal gi, hvorledes vil det da gaa? Er det tropper at gaa frem med til en bevægelse som denne? En saadan kamp kunde heller ikke føres bare paa tro og begeistring. De nøkne fakta maa stilles klart og ubarmhertig frem. Den graa virkelighet maa her gjælde. Vi har selvfølgelig den samme lyst til at motsætte os som I andre. Det er bare at vi beregner situationen forskjellig.

A. Askedal: Naar kongressen ikke er enig, saa falder det ogsaa ganske naturlig, at det har været dissens i sekretariatet. Jeg tror heller ikke, at beslutningen om en generalstreik vil kunne effektueres paa en saadan maate, at den vilde lykkes. Der er sagt, at vi skal ta hensyn til vor egen interesse, men vi maa ogsaa ta hensyn til stillingen som den er i samfundet og dømme ut fra det. Jeg er av den opfatning, at mindretallets standpunkt er likesaa

sterkt som flertallets. Vi kan saa bli enige om at ignorere loven. Det kan vi ogsaa gjøre, selv om det skulde koste noget. *Det* er bedre end at ødelægge hele organisationen og intet vinde derved, allerede før loven er kommet istand. Vi kan nu gjøre hvad som helst, loven vil allikevel bli vedtat. Saaledes taler jo vore repræsentanter i stortinget, og man maa gaa ut fra at de kjender stillingen. Hvad nytte har vi saa av et saadant skridt? Det vil ta aarrækker at oprette de ofre vi bringer. Jeg maa desværre forlate kongressen før avstemningen, men jeg vilde i tilfælde stemt imot generalstreik, og jeg vil ha sagt fra.

Magnus Nilssen lot tilstille kongressen følgende skriftlig: Berntsen fra Sulitjelma har meddelt mig, at det ikke var ham som hadde uttalt hvad jeg tilla ham. Det er altsaa en anden taler som har sagt det, og jeg har forvekslet navnene.

L. Olsen: Jeg finder det ganske naturligt, at det blir stor diskussion her og delte meninger, naar sekretariatet heller ikke er kommet til enighet. Det spørsmål som foreligger er tvungen voldgift, og jeg mener, at vi maa sætte alt ind paa at forhindre den. Men da maa vi heller ikke gjøre som sekretariatet indbyr os til: Undta nogen fra deltagelse i en eventuel demonstration ved generalstreik. Alle maa være med.

Bergersen: Det har ikke været morsomt at sitte i socialkomiteen og behandle denne sak. En vanskelighet har møtt os paa grund av de forskjellige standpunkter som fagorganisationen har indtat i saken, idet den tidligere har været i favor av tvungen mægling. Vi kunde naturligvis ha utarbeidet et forslag i likhet med den danske lov, men paa grund av forholdene vilde vi da blit uten indflydelse paa behandlingen av det foreliggende forslag. Høires representanter var ogsaa imot fælleskomiteens indstilling, saa her stod vi alene. Venstres folk holdt paa den tvungne voldgift helt ut. Endelig kom saa komiteens formand med et mellemforslag. Det var da ikke tid til at faa nogen konferanse med sekretariatet. Komiteens formand gjorde det avhengig av enighet i komiteen om den lempning han hadde foreslaat skulde bli vedtat. Hvad kredsmæglingsmændene angaar, saa tror jeg ikke disse er saa farlige. Organisationen kan nemlig sætte dem helt utenfor ved at undlate at gi dem nogen melding om konflikten. Dette kan ske i henhold til den paragraf som handler om anmeldelse av konflikter. I enkelte tilfælder kan nok kredsmæglingsmændene komme i veien, men hvis arbeiderne er paapasselige kan det ikke ske. Det kan jo ogsaa tænkes tilfælder hvor man ønsker at gaa til kredsmæglingsmanden. Efter det kjendskap jeg har til forholdene, saa tror jeg ikke at man ved generalstreik skal kunne tvinge stortinget til at utsætte loven. En generalstreik kan kun komme til at virke godt i en retning: Vi kan si, at vi har gjort vort yderste. Men nogen praktisk betydning faar den neppe.

L. Sæbø: Før jeg gaar over til vor principielle stilling vil jeg først tale litt om vor stilling i socialkomiteen. Da den traadte sammen ifjor høst, gjorde vi opmerksom paa at socialdemokratiets

repræsentanter vilde foreslaa hele loven henlagt. Dette blev der naturligvis ikke tat hensyn til, og naar man sitter i komiteen, saa faar man ogsaa gjøre sit bedste for at faa ialfald de mindste onder. Vi har da ogsaa søkt at faa socialkomiteens indstilling saa bra som mulig. Man kan ikke sætte sig ned og si man aldeles ikke nogen lov vil ha, naar man allikevel vet at en lov faar man. Men jeg vil paapeke, at streikeforbudet allerede er fastslaat i fælleskomiteens indstilling § 29 punkt 2. Det lyder saaledes:

«2. Efterat riksmæglingsmanden har mottat meddelelse om at forhandlingerne er avbrutt, kan han, hvis han antar at en arbeidsstans enten paa grund av bedriftens art eller paa grund av sit omfang, vil kunne utsætte betydelige samfundsinteresser for fare, paaby en utsættelse av arbeidsstansen indtil mægling efter dette kapitel har fundet sted og er sluttet.»

Socialkomiteens indstilling lyder saaledes:

«2. Saasnart riksmæglingsmanden eller en kredsmæglingsmand har faat melding om, at forhandlingerne er avbrutt, eller paa anden maate er blit bekjendt med avbrytelsen, skal han forbyde arbeidsstans indtil mægling efter dette kapitel er sluttet. Dog kan han undlate at forbyde en arbeidsstans av ringe omfang, naar den ikke antages at ville medføre skade for almene interesser.»

Den væsentligste forandring her er fra «kan» til «skal», og om det har nogen betydning er en skjønssak. Regjeringens forslag gik ut paa, at mæglingsmanden skulde kunne paaby utsættelse av arbeidsstansen i enhver konflikt indtil mæglingen var over. Men hvad selve streikeretten angaar, saa er den kneblet baade av fælleskomiteen og socialkomiteen. Vi har dissentert i socialkomiteen og ikke git dens forslag vor tilslutning i realiteten. Det maa ogsaa erindres, at der ikke foreligger nogen kongresbeslutning om dette spørsmaal, det hele er et virvar. Jeg sier det rent ut: Jeg er heller ikke begeistret over fælleskomiteens indstilling. Men det lar sig jo ikke gjøre her at ta stilling imot Lian, Aamodt og Rich. Hansen. Vort principielle standpunkt er altsaa at vi ingen lov vil ha. Det kunde kanske være heldig ikke at uttale sig om selve streiken før selve den principielle stilling er avgjort. Og her er spørsmålet: Skal vi gaa med paa streikerettens faktiske avskaffelse eller sætte op en protest mot det hele? Jeg kan til spørsmålet om streik ikke si andet end det Magnus Nilssen har sagt. Det lar sig ikke avgjøre hvad virkning en streik med 67 000—100 000 arbeidere i, la os si, 14 dage f. eks., vilde faa. Men at det skulde lykkes den at faa den nuværende leder av statsmagten til at opgi sit standpunkt er yderst tvilsomt. Det er som en sta hest. Lians økonomiske utredning har vist hvilken magt vi har i saa henseende. Om vi nu brukte de penger og saa fik loven allikevel, vilde man da ha kræfter efterpaa til at møte den? Det var kanske bedre at gjemme denne kamp til en anden gang. Streikens varighet kunde selvfølgelig ikke

paa forhaand fastsættes. Jeg har tænkt meget over hvorledes vi skulde møte loven om vi faar den. Vi maatte kunne umuliggjøre den i praksis. Ved en landsstreik selv efter lovens vedtagelse kunde dette muligens ske. Men utenom dette er det et jeg har tænkt paa, ag det er at hvis nu statsmyndighetene ved en saadan lovs anvendelse faktisk kommer til at fastsætte løn og arbeidsvilkaar, saa vilde derav ogsaa følge at statsmyndighetene maatte bestemme maksimal-arbeidsdag, fast mindsteløn og varepriser ved voldgift. Skal samfundet bestemme lønnen, saa faar det ogsaa bestemme hvad lønnen skal repræsentere. Jeg vil henstille til sekretariatet at det har sin opmerksomhet henvendt paa dette. Jeg vil ogsaa anbefale at Tranmæls forslag vedtages, saa det blir fuld klarhet over vor pricipielle stilling.

M. Skogø: Det er sagt at folk utover landet ikke har fuld rede paa fælleskomiteens forslag. Dette er vistnok rigtig. Det har ikke været omsendt til drøftelse. Jeg fik redegjørelsen straks før jeg skulde reise til denne kongres. I den forening jeg tilhører er det imidlertid blit behandlet, og vi er kommet til den samme opfatning som Sæbø har uttalt her. Der er ingen væsentlig forskjjel paa fælleskomiteens og socialkomiteens forslag. Forøvrig slutter jeg mig til det som er uttalt av hr. Systad. Vi kan ikke gaa til kamp før vi er enige og før vi alle har paa det rene hvad vi gaar til kamp imot. Men denne forutsætning kan vi tilveiebringe her. Det er ogsaa klart at det er agitation i selve bevægelsen mot loven, selv om vi skulde tape i en saadan streik. Det er sagt at de uorganiserte kan vel ikke være kommet længer frem end vi; men faktum er at mange gjør det. Bergersen var ogsaa av dem som mente vi ingen beslutning skulde fatte. Men det gaar nok ikke. Vore stortingsmænd behøver aldeles ikke at gi sin medvirkning til en saadan lovs tilblivelse; det er den kraftigste motstand vi ogsaa kan gi mot lovforslaget.

Elias Volan: Ruud hadde hat den opfatning at arbeiderne var tilbøielig til at lage megen skrik av litet uld. Dette var med henblik paa de almindelige bestemmelser i vore overenskomster. Han visste ikke at disse bestemmelser hadde voldt noget bryderi. Det kan jeg naturligvis indrømme, at lederne har litet bryderi hvis de binder sin organisations handlefrihet. Gundersen anbefalte at høre og socialdemokraterne gik sammen til valg mot voldgiftsloven. Magnus Nilssen og Ousland maatte faa istand dette. *Jeg* tror at Gundersen selv allerede har greiet det. Han er ialfald en av forkjæmperne for samarbeide mellem arbeiderne og arbeidsgiverne. (Gundersen: «Bevis!») Ja, Gundersen har i et møte av skotøiarbeidere i Trondhjem hævdet det standpunkt at organiserte arbeidere kun skulde arbeide for organiserte arbeidskjøpere. Naar Rich. Hansen skal benytte citater, bør han være litt mere forsiktig. Jeg sa ikke at fælleskomiteens indstilling er værre end tvungen voldgift, men at mægling er værre end voldgift. Fordi en mæglingsmand ikke har med at undersøke hvem som har ret og hvem som har uret, men med at faa istand fred mellem to kjæmpende parter og

forsøke at frata begge parter grundlaget for en videre aksjon. Teigen var interessant da han sa at vi vilde ikke ramme venstre, men endel mindre arbeidskjøpere som staar paa vor side. For ikke at skade vore venner arbeidskjøperne skal vi altsaa undlate at gaa til arbeidsnedlæggelse. Jeg vil henstille til stortingsmændene ikke at lægge for stor vekt paa denne debat; ti jeg tror ikke at det vil gagne den politiske del av arbeiderbevægelsen.

Formiddagsmøte onsdag 25. mars.

Dirigent: *Paul Aalberg.* Sekretærer: *Johs. M. Ødegaard* og *Edv. Evensen.*

Protokollen fra eftermiddagsmøtet tirsdag oplæstes og godkjendtes.

Ludvig Hansen: Ved at høre paa debatten her om denne sak, faar man en næsten uhyggelig følelse av at begge parter befinder sig paa noksaa usikker grund, og det er jo ogsaa allerede en stor svakhet ved sekretariatets indstilling at dette er splittet i to like sterke grupper omtrent i en saa alvorlig sak som denne, hvor et sterkt grundlag fra ledelsens side skulde være en betingelse for at opnaa et godt resultat av den paatænkte massestreik mot denne lov fra de organiserte arbeideres side. Jeg er nemlig fuldt opmerksom paa at dette ikke kan kaldes en generalstreik i egentlig forstand, dertil kan vi ikke gjøre den omfattende nok, men hvad den vil bli er de organiserte arbeideres sterkeste form for protest mot voldgiftsloven, og vi maa huske at *det er vor* mening der spørres om og ikke hvad de uorganiserte mener. Dette bør de talere huske som i saa sterk grad fremhæver vor svakhet paa grund av at der findes saa mange uorganiserte. Heller ikke den saakaldte opposition synes her at være fuldstændig klar over fremgangslinjen. Alle er enige om at bekjempe voldgiften, derimot er ikke alle enige om ogsaa at bekjempe mæglingen fra det offentliges side, naar denne ikke hindrer aksjonsfriheten, og det mener jeg den ikke gjør, naar mæglingen foregaar under den almindelige opsigelsesfrist, saa jeg kan ikke stemme for Tranmæls forslag i saa henseende, ogsaa av den grund at vi paa mange andre omraader endnu paakalder statens hjælp og støtte, særlig i politisk henseende, og jeg synes derfor at der bør være konsekvens i vor holdning. Tror at den mæglingsordning som findes i vore nabolande ogsaa vilde kunne aksepteres av os. Og dertil bør vi erindre, at vi av det som er gaat forut med hensyn til offentlig mægling paa en maate gjennom vore organisationer ikke har git tilkjende at vi ikke ønsket en for os passende mæglingsordning, saa det er noget sent nu at ville bekjempe ogsaa offentlig mægling. Kampsituationerne kan undertiden bli slik at to fiender blir nødsaget til at operere i fællesskap, og slik mente vel de fleste at stillingen var ifjor sommer, da sekretariatet gik sammen med arbeidsgiverforeningen og nedsatte den bekjendte fælleskomité; men

jeg tror det er mange nu som mener at det hadde været heldigere om vi ikke hadde befattet os med den ting. Hvis vi mener noget med vor protest mot voldgiften, og hvis vi er klar over dens skadelighet for arbeiderklassen, saa maa vi forstaa nu, at det ikke er heldig for os i kampen for bedre livsvilkaar at berøves det bedste kampmiddel vi eier, og da maa vi ogsaa være villige til at yde det store offer som kræves av os og protestere ved en massestreik, og paa den maate bruke vor fagorganisation ogsaa mot samfundets lovgivende myndighet, hvad den vel ikke egentlig er dannet for; men forholdene tvinger os til at indta en slik stilling, og da mener jeg det er forsvarlig at bruke vor organisation i dette øiemed. Det beleiligste tidspunkt for at opta denne kamp vil det selvfølgelig være for os om vi faar den i mai eller juni; hvis ikke loven blir behandlet da, saa blir det nok ikke før til høsten, for da gaar jeg ut fra at stortingssæsonen blir delt, og da er ikke situationen saa god for os, men vi faar ogsaa være forberedt paa det. Det forekommer mig at vi ogsaa har et sterkt argument til vor fordel, at denne lov eller reform er noksaa ny som programpost, og vi er vant til at maatte vente længe paa de reformer som vi i lange tider allerede har kjæmpet for, og som ogsaa venstre har indrømmet skulde være til fordel for arbeiderklassen, for bare at nævne alderdomsforsørgelsen blandt mange andre saker. Det var sikkerlig ikke voldgiftsloven som bragte venstre en slik stor seier ved sidste valg; av de fleste venstrekandidater var denne post neppe nævnt under valgkampen, og neppe nogen overskuet rækkevidden av den. Vi maa fremforalt være klar over at faar vi loven i den foreslaede form, saa vil vore motstandere lettelig kunne foranledige selv den miudste streik til at utarte til en storstreik, naar disse finder det at være i sin interesse, og vi kan derfor ikke stole paa statsminister Knudsen, naar han beroliger os med at det er saa sjelden loven vil komme til anvendelse; vi saa bare hvordan den lille Buvikkonflikt holdt paa at foranledige en storlockout. Jeg vil tilslut sterkt pointere, at det er dog de 27 000 organiserte arbeideres mening om denne lov der spørres, og ikke om de uorganisertes stilling til den. Vil derfor anbefale sekretariatets flertals forslag om en massestreik, som vor form for protest mot denne lov.

Edv. Evensen: Jeg tror vi maa være enig i at lysten til at gaa til en saadan kamp ikke er saa overvættes stor, og da er begeistringens det ganske vist ikke heller. Lian var da ogsaa saa forsiktig i sit indlæg at fremlægge alt baade for og imot aktionen. Og han gjorde det upartisk. Det er umulig for en troende agitator. Jeg vil selvfølgelig ikke klandre ham for dette. Naar det er vanskelig at holde sammen i interessespørsmål, hvorledes kan man da ikke tænke sig at det kan være i et spørsmål om prinsipper? Ifjor hændte det med *et* stort forbund at det ikke vilde kjæmpe for et prinsippspørsmål. La det bare falde. Dette forbunds repræsentanter har uttalt sig imot streik ogsaa nu paa denne kongres. Lian er altsaa ikke sikker paa at kampen skal kunne faa et heldig utfald. Det vil si, han tror heller ikke det motsatte; men vi skal bare gaa

paa allikevel. Og saa kalder man det tiltrods herfor den gyldne middelvei det standpunkt som sekretariatets flertal har indtat. Jeg tror ikke sekretariatet skulde gaat denne middelvei. Ti her er nogen som straks vil gaa længer. Jeg er absolut imot at gaa ialfald til en ubegrænset arbeidsnedlæggelse. *Loven vil vi ikke ha.* Men kan vi ikke reise den samme styrke imot den ved som Nygaard vil at gaa til en en eller to dages demonstrationsstreik? Da kunde alle organiserte arbeidere i landet gaa med. Det vilde nok bli værre, dersom man skulde gjøre som Lian sier, la endel bedrifter og arbeidere ikke delta. Hvis endel skal streike og andre staa i arbeide, saa vil de sidste let bli betraktet som daarlige kamerater. Det vil fremkalde vaklen i tropperne med en gang. Det kan ogsaa være at sekretariatets ordre om at slutte ikke da vil respekteres av alle som *skal* nedlægge arbeidet. Det er mange som ikke kjender loven og som derfor ikke vil la sig kommandere ut. Det er mange som ikke vet hvad det gjælder og mange er imot streiken selv om de ogsaa kjender loven. Selve indstillingen er ogsaa i mange maater uheldig, især deri at den ikke er bestemt nok. Det er sagt av ledere her at der ikke er marg i tropperne. Hvad skal man saa forlange av de menige? For min egen del er jeg aldeles ikke bange for at gaa til en ubegrænset arbeidsnedlæggelse. Men efter vore stortingsmænds uttalelser igaar synes det ikke at være nogen mening i det. Hvad der nu kunde foregaa er efter min mening av loven kunde bli vedtat, og saa kunde man undlate at la den træde ikraft paa ubestemt tid. Men nogen skyld vil vi faa, selvom statsmagterne intet hensyn tar til os, sier lederne. Javel, men først maa jeg da hævde at det som vedtages her maa faa $\frac{2}{3}$ flertal for at kunne faa bindende virkning, og saa vil jeg tillate mig at foreslaa følgende til et punkt 3 i indstillingen:

«3. Idet kongressen saaledes har besluttet at protestere mot voldslovens vedtagelse ved en almindelig arbeidsstans som skal være i 3 dage, paalægger den sekretariatet at træffe alle nødvendige foranstaltninger til at denne kan iverksettes paa den heldigste og mest virkningsfulde maate. Opfordring til at delta skal utgaa til alle arbeidere. Tiden for streikens iverksettelse fastsettes av sekretariatet.»

N. Solum: At stillingen er saa uheldig som den nu har artet sig er væsentlig forretningsførernes skyld. De har bragt uklarheten ind. Jeg har dog især fæstet mig ved Teigens indlæg her. Han har idethele beflittet sig paa at male det saa sort som mulig for organisationen. Slike taler burde ikke være tillatt her. En taler — Gundersen — hørtes ut som om han trodde repræsentanterne her var uvidende faar. Det er ogsaa utilbørlig. Jeg mener at vi bør holde os til flertallets forslag.

A. Juell: Oppositionen er ikke engang klar over hvad der skal kjæmpes imot. Men naar selv den ikke vet besked, hvad skal man saa mene om mange av de andre? Tranmæl og Kalvaa hævder at vi ikke skal billige legaliseringen av bestaaende forhold; men

loven er jo ikke for alle tider. Den kan forandres. Iversen uttalte at loven vilde gi arbeiderorganisationen et ulivssaar. Den skal vel da bli saa gagnlig for arbeiderne at de efter dens vedtagelse ikke behøver at gjøre noget for organisationen. Man skulde opnaa alt ved voldgiftsloven. Nogen saadan lov har jeg ikke hørt om før. Var det saa, burde vi jo straks godkjende den. Jeg tænker vi alle er enige om at loven vilde skape forviklinger. Men at ha et saadant lotterispil som en storstreik er, er ikke fornuftig. Den gyldne midelvei er ikke at bry os om den. Naar Sverre Iversen taler om min omvendelse, saa vil jeg si, at den er ikke av nyere dato end hans. Jeg tør paastaa at $\frac{4}{5}$ av de 5 som har stemt for arbeidsnedleggelse i sekretariatet, er kommet til dette standpunkt i de allersidste dage. Der har ellers været omvendelser i begge retninger. Hr. Systad er den eneste her som har talt med glød og begeistring, og jeg er sikker paa at han mente hvad han sa. Han nævnte lægernes fagforening som eksempel; men det er den feil ved dette, at lægeforeningen har 99 pct. organiserte i faget. Dersom arbeiderne hadde været saa godt organiserte, saa kunde de ogsaa la være at bry sig om hvad stortinget foretok sig, naar det gjaldt *deres* affærer. Da maatte det nok ha været i overensstemmelse med arbeiderne. Ludvig Hansen kom med den bebreidelse at sekretariatet ikke hadde noget enstemmig forslag, som man her kunde strø sand paa. Men det er saa at er ikke sekretariatets forslag tilfredsstillende, saa kan jo her stilles andre. Jeg synes ikke det er rart at det er delte meninger. Generalstreiken har aldrig staat os saa nær ind paa livet som nu. Det skulde ha været Lians pligt at fremlægge nogen kjendsgjerninger til belysning av den; men det har han ikke tilstrækkelig opfyldt. Og han kan ikke føre nogen agitation for saken.

Alfred M. Nilsen: Jeg hører til dem som ikke har omvendelse behov. Jeg staar paa det samme standpunkt som altid. Her ser det ut til at man ikke vil komme ind paa sakens kjerne. Men at faa fastslaat vor principielle mening er viktigere end generalstreik og alt andet. Vi har krav paa at faa vite hvad organisationens standpunkt er; naar man ikke har prinsipper, er det ogsaa vanskelig at agitere. Man synes kanskje det er kjedelig at ta et principielt standpunkt, fordi man derved vilde komme til at desavouere tidligere dumheter. Man procederer paa at der *er* tat standpunkt; men det kan være inden enkelte institutioner som fagkonferansen i 1912. *Ingen kongres* har besvaret det spørsmaal vi idag vil ha besvaret: Er vi imot det offentliges indgripen i arbeidstvister eller ei? Jeg lægger ikke to pinder i kors før dette er besvaret. Her sier man indirekte at man vil kjæmpe mot tvungen voldgift for at faa tvungen mægling. Magnus Nilssen sier ogsaa at stortinget teoretisk set har ret til at bestemme. Men arbeiderne vil aldeles ikke overlate det til en politisk forsamling at bestemme arbeidsløn og vilkaar. De som sier at det kan ske svigter fagorganisationen. Rich. Hansen sa igaar at vi ikke skulde hefte os ved avgjørelsen av principperne nu. Nei, det er det man er bange for. — Det er ikke riktig at beskyldte fælleskomiteen for loven. Men principperne i den har den været

med paa. Og det principielle ligger ikke mellem mægling og voldgift, men indgripen fra statsmagternes side i det hele. Hvor langt skal man saa gaa utenom dette? Her maa vi faa en avgjørelse. Det er idiotisk at gaa til en kamp mot tvungen voldgift for at faa tvungen mægling. Sidste kongres vilde heller ikke ta standpunkt; bare utsættelse. Nu maa vi da standpunkt til hvad vi skal kjæmpe imot. Ellers kommer fordømmelsesdommen til at fældes engang over dem som har forfusket de socialistiske prinsipper i dette tilfælde.

O. Lian: Til den sidste taler vil jeg si, at punkt 1 i sekretariatets indstilling indeholder den principielle avgjørelse. Punkt 1 kræver loven om tvungen mægling og voldgift, som den er, henlagt. Hvad det formelle angaar, saa faar man da vælge mellem punkt 1 i vort forslag og Tranmæls forslag. Men vi staar ikke her likeoverfor en prinsipiell avgjørelse av denne teori som hovedsak. Vi staar overfor avgjørelsen av hvilken taktik vi skal følge til mulig forhindring av lovforslagets vedtagelse i stortinget slik som det nu foreligger. Loven staar for døren. Hvad skal vi gjøre? Vi har aldeles ikke anledning til at holde prinsipper her; vi maa se at finde hvad som er mest praktisk. Det har ofte været skrevet i partipressen og endog haanende sagt paa kongresserne, at vi turde ikke gaa til kampen for ansvarsbyrdens skyld. Det er den som trykker herrerne i sekretariatet har det været sagt. Nu har I faat ansvaret med avgjørelsen av dette. Det ser ut til at være en tung og trykkende byrde for Eder. Det er ogsaa sagt her at Lian ikke har holdt noget agitationsforedrag for arbeidsnedleggelsen. Hertil vil jeg si, at forekommer ikke saken Eder saa stor at den ildner Eder av sig selv, da er den tapt paa forhaand. I behøver aldeles ikke at ildne hverandre op til arbeidsnedleggelse da. Gundersen har vistnok i god mening fremtrukket sekretariatmedlemmers private uttalelser. Saken dreier sig nemlig ikke om prinsipper og derfor kan overveielserne føre til en anden taktik. Jeg er av den opfatning at den faglige generalkamp bør kunne anvendes til paatryk paa parlamentariske forsamlinger. Det kan derfor ikke sies om dette, at Lian er kommet til i de sidste dage. Men overveielserne har gaat ut paa om vi tør vove at ta *denne* kamp eller ei. Mange ting har gjort at jeg er kommet til det standpunkt at vi bør ta den. Først var det kongressen i 1913. Da saken behandledes der, optok jeg efter henstilling av Ludvig Hansen en sætning i mit forslag fra Kalvaas forslag.* Siden har jeg hat anledning til at tænke over det henved 1 aar. Og jeg er kommet til den overbevisning, at dette er et spørsmaal av saa vital interesse for arbeiderorganisationen, at generalkampen maa tages. Det er ikke saa at loven kan gi fagorganisationen noget ulivssaar; men den vil forvolde overordentlig store hindringer. Den kan ogsaa føre til at der dannes skinorganisationer av konservative elementer, og hvad det kan komme til at bety for den videre fremmarsj, behøver jeg ikke at gi nogen utsigt over her. Og værre blir det dersom vi ikke lægger kraft i protesten nu. Det er den reaktionære del av venstre

* Kongressen 1913. Protokol side 143—146.

som nu er ved magten, og baade fabriktilsynsloven og maksimal-arbeidsdagen staar til prøvelse. De kan stemme ned alle Castbergs forslag. I sekretariatets indstilling er der reist kraftig nok protest mot loven, og sekretariatet paalægges at indgaa til stortinget med en imøtegaelse av socialkomiteens forslag til nægtingsordning. Den almindelige arbeidsstans maa følge som et vidnesbyrd om at vi mener alvorlig hvad vi sier. Det skal ikke være bare snak heller. — Jeg har gjentagne ganger spurt mig selv: Kan vi nu ogsaa magte det? Her i landet er 25 pct. av industriarbeiderne organiserte. Vi staar som nr. 3 i hele den internationale organisation med hensyn til organisationsprocenten. Tror I at de danske eller svenske arbeidere vilde sitte stille om de truedes paa samme maate som vi nu? Nei, det vet vi at de ikke vilde. Men faar vi tvungen voldgift her i Norge, saa kan man ogsaa trygt gaa ut fra at man vil ta op eksperimentet i vore naboland. Saa er det den sidste konflikt vi har hat, Buvikskonflikten. Arbeidsgiverne hadde her opsagt 40 000 mand, og hvis det ikke hjalp saa truedes der med opsigelse av hele organisationen. Vi strævet for at faa et saa godt resultat som mulig ut av denne situation, og da vi hadde faat det istand, saa syntes vi det var bedre end om vi skulde faat 60 000 mand ut i lockout. Men hvad skedde? Jo, vi fik en hujende mængde mot os som vilde hat kamp. Vi skulde aldeles ikke mottat noget forlik. Var da dette bare bluff? Vilde arbeiderne utover landet virkelig tat en generalkamp for den sak, og hvorledes henger det saa sammen med at vi bare skal nøie os med at protestere i en sak som gjælder hver eneste arbeider i hele Norges rike? — Det er yderlige paastaat her at arbeiderne ikke forstaar denne sak. De har aldeles ikke sat sig ind i den, og den er ikke kommet dem ind paa livet. Men hvorledes kan det da være at 60 000 egenhændig har skrevet under paa protesten til stortinget mot lovforslaget. I stortinget ligger et trykt dokument indeholdende resolutioner fra hundreder fagforeninger i landet mot voldgiftsloven. Har de vedtat disse resolutioner uten at tale om saken? Nei, tingen er at arbeiderne utover landet har faat godt kjendskap til denne sak baade ved det som er skrevet og talt, og forstaelsen er trængt godt ind, fordi ingen sak ligger saa nær ind paa de organiserte arbeidere som denne. Derfor er dette det mest umulige som er fremført av paastande her, at de ikke skulde kjende til den. Jeg har i overveielser av denne sak stillet mig et spørsmaal tilslut, som jeg har søkt at besvare for mig selv. Det er: Vil det nytte noget? Og jeg tør si, at efter al menneskelig beregning skulde en saadan bevægelse ha held med sig, hvis ikke helt uforutseede forhold skulde indtræde. Men her som foran enhver anden konflikt maa vi si at sikkert vet vi det ikke. Jeg synes vore stortingsmænd kunde holdt sig væk fra raad grundet paa hvordan venstre-mændene vil stille sig. De pleier forresten ikke at gi os raad i vanskelige tilfælde ellers. Med hensyn til virkningen, saa vil jeg spørre om man tror at 60 000 mand er overflødige i vort lands økonomiske virksomhet? Og dette gjælder da de viktigste grener. Naar stortinget skal behandle en lov av denne art i generalkampens tegn, saa maa vi da

kunne regne med at det ikke *bare* er maskiner som sitter der heller. Deres opfatninger maa kunne paa virkes og ændres. Jeg har ogsaa meget stor grund til at tro at venstrepartiet ikke er saa sikre i denne sak. Det gjælder en materie som vore politikere har svært litet kjendskap til, og de føler sig utrygge. Jeg dømmer ut fra at de ifjor benyttet fælleskomiteens indstilling som en nødplanke for at utsætte sakens behandling da. Som dette var et svakhets tegn er der ogsaa kommet andre tilsyne. Regjeringen gjør visselig ikke kabinetspørsmål paa det. Jeg er altsaa kommet til den overbevisning at vi med en enig og kraftig beslutning kan reise en bevægelse som det ikke er tvil om at man maa ta hensyn til. Men man maa ogsaa se saken klart og nøgternt an. Vi maa gjøre os selv rede for hvorledes denne arbeidsnedleggelse kommer til at arte sig og hvorledes den ligger an. Det er inkonsekvent og uriktig ikke at legge alle kort paa bordet i et saadant tilfælde. Jeg vil nævne understøttelsen. Vi kan i dette tilfælde ikke gaa hen og tilsikre understøttelse de første 14 dage. Det vilde være umulig at gaa til en saadan arbeidsstans uten at det var paa det rene. Det er sagt at det ikke vil gaa an. Men jeg tror ikke de organiserte arbeidere staar værre i det nu end at de kan skaffe sig underhold i 14 dage som de gaar ledige. Ingen organisert arbeider er saa elendig stillet. Man maa ogsaa regne med at maatte stole helt paa sig selv i mange tilskikkelser, og i organisationens kampe bringe ekstraordinære ofre. Og man maa klare det uten at lide aapenbar sult og nød. Saa er det iverksættelsen av selve arbeidsstansen. Man kan selvfølgelig ikke gjøre straffansvar gjældende mot alle de 60 000 arbeidere om de gaar ut. Men der kan gjøres ansvar gjældende mot den som opfordrer til handlingen. Vi maa ordne os saaledes her at vi staar all right likeoverfor samfundet. Og da maa det ske ved lovlig opsigelse til arbeidsgiverne. Kunde man da faa det slik at odelstinget behandlet loven under opsigelsens tegn og lagtinget under arbeidsnedleggelsens tegn, saa hadde vi bevægelsen saaatsi tidsmessig. Men man kan ogsaa tænke sig at præsidentkollegiet vilde lure os ved opslaaelsen av loven til behandling. Bestemmelsen av tidspunktet for opsigelsen av pladsene og streikens iverksættelse maatte derfor overlates til organisationens ansvarlige ledelse. Det kunde tænkes at lovens behandling blev utsat til høsten. Streiken vilde da kunne falde like under jul. Derfor kan vi ikke ta nogen bestemmelse om tiden her. Ledelsen maa gives bemyndigelse til at avgjøre dette. Skulde bevægelsen falde ved juletider, saa vilde jo stillingen være ganske anderledes end nu. Det er en ting jeg synes vi ikke burde glemme: Venstre har hittil anstrengt sig for at gjøre jubelaaret til en hel nationalfest, hvori alle skal delta. Skulde man saa ved at forsøke paa at berøve os en av de rettigheter vi har vundet ville vække en disharmoni som ropte fra landsende til anden? Vi har aldrig fundet os i saadant uten kamp og hvorfor skulde vi ikke ta den nu? Naar borgersamfundet forsøker at berøve os en av vore dyreste rettigheter, saa bør det ikke ske, selv om det kan ske, uten at vi reiser

os derimot. Saa sier man javel, kamp skal vi ta; men vi skal bekjempe loven efter at den er vedtat. Dette er illusorisk. I som har betænkeligheter ved at bekjempe lovforslaget, vil faa hundrede flere betænkeligheter ved at bekjempe en vedtat lov. Vi kommer vanskelig til at bli enig om lovens bekjæmpelse efterpaa. Vi kan heller ikke si at vi ikke vil bruke loven. Ser man paa lovtæksten, saa viser det sig at møter vi ikke til mægling, saa er fristen m. h. t. arbeidsstansen evigvarende. Da faar vi heller ikke streike. Loven virker da likefrem som forbud. Men gaar vi saa til mægling, skal arbeidernes repræsentanter da tie stille og intet gjøre? Hvis mæglingsmanden kommer med et forslag, skal de da ikke forsøke at faa et bedre? Nei, obstruktion mot loven har jeg ingen tro paa. Skal der sies fra, saa maa der sies fra paa forhaand. Med hensyn til eventuelle undtagelser, som f. eks. med typograferne og bakerne, saa maa det ogsaa bestemmes her. Vi maa se til at gjøre arbeidsstansen saa effektiv som mulig og ordne os derefter. Vi kunde gjerne med det som er sagt nu avslutte debatten ved at sætte strek. Tilslut en bemerkning: Teigen sa igaar at Kalvaa hadde gravet sit pund i jorden; men med saadanne taler som de Teigen holdt søker man at grave organisationens pund i jorden, og det er værre. Men der er gjæring blandt medlemmerne utover landet, og agitationen er gaat i en anden retning, saa man skal nok finde at der ingen gjenklang er for saadan trøstesløshet og selvpogivenhet som her er kommet tilorde fra enkelte. Jeg vil tilslut si, at for vedtagelsen av arbeidsstans maa der kræves $\frac{2}{3}$ flertal av stemmerne. Ellers kan vi ikke gaa igang.

Oskar Karlsen: Det er sagt her at arbeiderne paa arbeidspladsene ikke forstaar lovforslaget. Dette protesterer vi imot. Kjendskap til de principper det gjælder har alle. Derimot er det ikke nødvendig at man kjender til de smaa ændringer som er foretat og som eksisterer mellem de forskjellige forslag. Det er ogsaa med rette sagt at man behøver ikke at kjende Karl Marx «Kapitalen» for at være socialist. Naar oppositionen kjemper imot baade tvungen mægling og voldgift, som den gjør her, saa er intet at bebreide den derfor. Den hævder heri det samme standpunkt som den altid har gjort. Her kommer nu flertallet og vil bruke alle forhaandenværende midler for at hindre loven; mindretallet vil lægge sig ned og intet gjøre. Og Juell, som ikke har været tilstede i sekretariatets forhandlinger, aapner for os skrinet med det rare i. Og han forandrer flertallet til mindretal, som en troldmand. Her er det som om vi skulde gaa i en ørken og søke efter vand. Pessimisten vil straks lægge sig ned og forsmegte og paastaa at der ingen kilde er at finde, liketil han blir vaat paa benene. Optimisten stevner frem fuld av haab. Jeg tror at vi kan tvinge mæglings- og voldgiftsforslaget tilbake og vil derfor stemme for baade Tranmæls og sekretariatets flertals forslag.

J. Borgen: Det er efter min mening aldeles halsløs gjerning at gaa til generalstreik her; ti jeg tror ikke organisationen er av den art at det vil lykkes. Her i Kristiania er det i det store og hele aldeles ikke mulig at skape interesse, og likedan er det vel utover landet. Det kunde kanskje gaa i 24 timer og dermed var nok

begeistringens faldt. Dengang da Buvik-konflikten skulde utredes var der indkaldt møte i jernindustrien. Lian skulde tale. Av 5000 organiserte møtte der 20, og møtet blev avlyst. Skal man bruke dette som maal for massestreiken, saa er nok interessen vanskelig at faa op. Fra typografkonflikten har vi ogsaa høstet den erfaring at de gav de principielle spørsmaal paa baaten. Jeg tror absolut ikke at vi kan hindre lovens vedtagelse ved en massestreik. Hvad de 60 000 underskrifter under protesten angaar, saa er heller ikke nok de saa egte som vi holder dem for. Det er fastslaaet av H. Pettersen at flere av træindustriens folk fra først av var uvillige til at underskrive. Det er i talrike tilfælder paavirkning fra kamerater som har foraarsaget underskrivningen. Man kan saaledes ikke vite i hvor stor utstrækning en generalstreik i dette tilfælde har sympati ute blandt arbeiderne. Med hensyn til selve saken hersker der da ogsaa stor forvirring. Der er ikke noget fast standpunkt at holde sig til. Selv oppositionen vet ikke hvilken stilling den skal indta. — Jeg mener at faar vi loven, saa faar vi indrette organisationen derefter; hvis vi ikke kan det, saa maa det være fordi den er saa god at den gjør organisationen overflødig. Men saa god vet vi at den ikke er. Med hensyn til midlerne, saa tiltaler Evensens forslag mig, og jeg tror vi vilde opnaa det samme med 1 dags arbeidsnedlæggelse og ialfald det samme som med ubegrænset. Men med den sidste vil vi komme til at øde organisationens kræfter til ingen verdens nytte. Hvad det her gjælder er at sætte en viljesytring fra de organiserte arbeidere mot et lovforslag som vi er overbevist om vil paaføre os skade.

P. O. Pedersen: Det er klokt av ledelsen at si fra med hensyn til alle eventualiteter paa forhaand, og saa kan vi møte situationen. Naar den saa skjønner at dette greier vi ikke medmindre der skal streikes i 14 dage uten streikeunderstøttelse, og dette ønskes vedtat, saa er det rigtig. Men dette er for mig et av de avgjørende punkter. Her ligger medlemmerne i aarevis og betaler kontingent og bygger op reservekasser, og saa naar vi skal komme op i en generalkamp, saa skal vi ingen understøttelse faa. Dette er meningsløst. Og saa staar den mening fremdeles noksaa fast, at vi faar loven allikevel, hvad vi saa gjør, om vi sulter os aldrig saa meget for ikke at faa den. Men om vi saa skulde fortsætte streiken ogsaa efter de 14 dage, saa vilde vi ganske hurtig kaste bort 1 million kroner uten nytte. Vi taaler altsaa egentlig bare 1 ukes generalkamp. Saa er der nogen som kommer og vil fastsætte streiken til 3 dages varighet. Dette er likesaa meningsløst; ti skal en saadan bevægelse lykkes, saa maa vi føre den frem til vi ligger paa revolutionens rand, til hele nationen sulter. Da først vil der bli kraft i den. Men til dette ligger ikke organisationen endnu an. Vi har ikke rustet os tilstrækkelig i de forgangne aar. Dette skulde vi gjort. Desuten vet jeg at mange av vore medlemmer ogsaa tilhører netop det venstre som vil ha loven. Før at faa disse over kunde vi trænge til at bidra 100 000 kroner til valgagitationen. Det vilde være noget andet. Der er talt om at organisationens første bud er solidariteten, og den maa vel bestaa. Det vi hittil har holdt paa

solidaritetsens sterkeste utslag, streikeretten, holder statsmagterne nu paa at ta fra os. Det er en naturlig følge av utviklingen. Med den utvidelse arbeidsgiverorganisationen har, er det naturlig at vi nu faar noget slikt fra samfundet. Men der vil ikke mangle paa prøver og stof for solidaritetsfølelsen om vi faar loven heller. Den vil nok finde sine utslag. Der er her talt om undtagelser fra streikeopbudet. Jeg tilhører typograferne og staar i en saadan stilling at jeg ifølge det antydede ikke vilde komme med. Skulde arbejdsstansen vedtages, saa burde vistnok de bedrifter som tilhører os ikke stanses, og heller ikke kooperationen. — Jeg kom hit til kongressen uten at være forutindtat; men de oplysninger som er fremkommet her, har gjort at jeg maa stemme for sekretariatets mindretalsindstilling. Stortingsmændenes oplysninger har bl. a. bidrat hertil. Og skulde vi saa faa loven, saa faar vi som sagt indrette os saa godt vi kan under den. Solidariteten kan ogsaa tænkes at anta andre former end nu.

Halvard Olsen: Det er to maater at se organisationen paa. Den ene er den at den skal danne et led i den kapitalistiske stat for at erstatte mangler ved den. Da maa den ogsaa se anerkjendende paa mange av de ting som har utviklet sig under dette samfundssystem og kan gaa ut fra at den tvungne voldgift danner slutstenen paa det hele. Det er derfor inkonsekvent av dem som holder paa at statsmagterne kan gripe ind, at de herfra undtar den tvungne voldgift. Den anden opfatning er at organisationen er en institution for arbeiderklassen i kampen med den eksisterende samfundsorganisation. De som hylder denne maa ogsaa være imot det som fører op til tvungen mægling og voldgift. Derfor ønsker vi her bragt paa det rene den principielle stilling til mægling og voldgift i det hele. Naar der er sagt at det er bevist fra Danmark at tvungen mægling ikke fører til tvungen voldgift, saa kan dette være fordi der i Danmark *endnu* ikke er reist krav paa tvungen voldgift. Stillingen skulde tilsi os at være varsomme. Logiken skulde her fortælle os at organisationen i Danmark er svak, hvad den ikke er, at den ikke er synderlig farlig, eller at tvungen mægling virker likedan som tvungen voldgift og erstatter den. Det sidste er det sandsynligste. Det er merkelig at arbeidskjøperne bare kræver tvungen mægling og ikke voldgift. Enten frygter de at den sidste er farlig for sig eller de vet at tvungen mægling erstatter den tvungne voldgift. Jeg mener derfor at Trondhjemsforslaget er det rigtige. Vi maa kjæmpe imot den tvungne mægling, fordi den virker paa samme maate som tvungen voldgift. Det er ingen forvirring blandt oppositionens folk i denne henseende. Vi staar i den klare stilling at vi vil kjæmpe mot det hele. Punkt 2 i indstillingerne maa sees i forbindelse med punkt 1. Det er forskjellen mellem fælleskomiteens indstilling og socialkomiteens vi i denne sak indbydes til at gaa til kamp paa.

A. Kalvaa: Interessen for saken synes nu ikke lenger saa stor. Her er knap 50 personer i salen. Jeg skal bare gjøre nogen bemerkninger til forskjellige talere. Det er sagt at mit forslag her

skal være det samme som det jeg hadde paa sidste kongres. Ja, jeg har det samme standpunkt nu som jeg hadde da med hensyn til dette. Jeg vil ikke at det offentlige skal gripe ind i arbeidskonflikter. Generalstreik er endog blit kaldt generalvanvid. (Lian: Av hvem?) Jeg behøver vel ikke at nævne navne. Det er som da hustru kom til Sinclair og sang om ulykke. Jeg vil svare det samme: Led er din sang, du giftige trold. Her staar Ruud som en profet med røst fra det 17. aarhundrede og roper: Ta dere ivare! Han spør hvad galt arbeidsledighedslovens § 6 har gjort og hvilket bryderi vi har hat av de almindelige bestemmelser. Ja, her har vi rævesaksen. Fordi om han ikke er blit hængt, saa kan vel andre bli det. Ruud sier at der heller ikke er nogen fare i denne lov. Det er megen skrik og litet uld, sier han. Ja, hvor er der mest uld her? Det forekommer mig at det er en ung mand med gammelmands røst som taler saadan. Og saa stod Teigen her og spaadde al verdens ulykker. Jeg erklærer saadant prat for at være sprunget av husmandstanker. Det er ikke fri mands tale. Og saa kommer endelig vore stortingsmænd som vogtere paa Zions bjerg. Efter den stemning de har sondret, saa er motstanden spildt arbeide, sier de. Ja, tro nu hvem som vil paa det. Her har været endnu flere ulykkesfugle, som har spaadd ondt over os. Jeg kan heller ikke læse i fremtidens bok; men da jeg hørte Magnus Nilssen tale, kom jeg til at tænke paa hvor dumt det var av Lian at han ikke paa forhaand hadde spurt vore 23 stortingsmænd om saken. Men i samme forbindelse vil jeg faa tilføie at vi som sitter her som repræsentanter for de fagorganiserte arbeidere ikke kan ta hensyn til disse stortingsmænd. Det er arbeidernes meninger vi skal repræsentere. Og likesaa litt kan vi ta hensyn til hvad Teigen, Gundersen, Juell o. a. profeterer. Ja, Teigen sa at jeg hadde gravet mit talent ned i jorden. Jeg vil si, at jeg gir ikke en rød øre for det talent Teigen yppet sig med her igaar. Han burde helst gravet det ned i jorden. I Buvikkonflikten er jeg viss paa at alle arbeidere utover landet var villige til at ta støtet. Det gjaldt at faa streikebryterne ut og hævne en kamerats død. Det gaar neppe an at sammenligne stillingen med denne; men som vor kamerats drab brændte sig ind i sindene, saa la ogsaa motstanden mot voldgiften brænde sig ind i vore sind. Ti den er ogsaa en geværpipe rettet mot arbeiderklassen. Men her er kastet mistro og mishaab ind i forsamlingen. Vi kan ha forskjellige meninger om tingene; men tvil om at arbeiderne skal gaa til kamp mot dette bør vi ikke ha. Her findes stor solidaritet og megen samfølelse blandt arbeiderne, og dog kunde vi ønske den bedre; men la den faa sin prøve. Subsidiært vil jeg stemme for sekretariatets flertalsindstillings punkt 1, og jeg lægger da i min stemmegivning at jeg ogsaa vil ha motstand mot tvungen mægling. Ordlyden gir adgang dertil. Jeg vil desuten stemme for almindelig arbeidsnedlæggelse. Jeg vil paa det indstændigste anbefale at en almindelig arbeidsnedlæggelse efter Lians optrukne linjer vedtages her. Og de som er imot vil nok ogsaa vise sig i be-

siddelse av saa stor solidaritet og samfølelse at de bøier sig for avgjørelsen og medvirker av al kraft til et godt resultat.

Dirigenten gjorde opmerksom paa at det var Høglund, ikke Teigen, som hadde sagt at Kalvaa hadde gravet sit talent i jorden.

Kalvaa: Jeg gjør da min undskyldning og retter mit svar til Høglund.

H. Pettersen: Der har været rettet sterke bebreidelser mot os som holder paa mindretallets indstilling. Men vi gaar jo ut fra at vi vil faa loven allikevel om vi gaar til arbeidsnedleggelse, mens man nu begynder at tale som om arbeidsstansen var universalmidlet mot loven. Jeg kan ikke være med paa at stemme for en arbeidsstans, naar jeg mener at vi tiltrods derfor faar loven allikevel. Lian tror sterkt paa at vi skal kunne faa væk den tvungne voldgift. Dette begrundes med at Gunnar Knudsen skal ha sagt at paragrafen ikke vil bli brukt medmindre arbeiderne selv ber om det. Men er det sagt, og staar ved magt, da kommer paragrafen heller ikke til at virke, og vi kan spare os anstrengelsen. Det har ogsaa været uttalt at vi vilde faa et daarlig ry blandt de svenske og danske arbeidere om vi nu ikke tok arbeidsnedleggelsen; men det er ikke længe siden de svenske arbeidere vilde ha en lov som forbød sympatilockout og sympatistreik. Hvad en saadan arbeidsnedleggelse angaar, saa er det jo ganske klart, at streikeunderstøttelse kan det ikke bli tale om. I stemmegivningen saa maa jo ogsaa grundlaget for de tvungne mandater falde bort efter de opplysninger som er fremkommet her. Borgens opplysninger om træarbeidernes protester er ikke rigtige.

Sverre Iversen frafalt ordet.

L. Rungstad: Det er høist forskjellige præmisser man kommer til sine standpunkter paa her. Men derfor blir de saa altfor svake. Nogen mener at vi skal streike uten understøttelse, andre at dette ikke gaar an; nogen regner med lovlig opsigelse, andre vil ha dette i orden. Vi har altsaa et daarlig grundlag at staa paa. Det er enkelte som mener at vi aldeles ikke risikerer nogen overraskelser, andre frygter herfor. Og det vil jeg si, at her kan vi komme til at staa likeoverfor en øieblikkelig situation, og der kan bydes os overraskelser av alvorlig art. Lian sa det forløsende ord, da han gjorde opmerksom paa at det var ikke noget principspørsmål, men et taktisk. Om taktikken kan vi da ogsaa diskutere. Et princip staar fast, taktikken maa vælges efter øieblikkene. Det er overflødig her at appellere til minoriteten om at bøie sig. Man bøier sig for en fattet beslutning. Den første forutsætning her maa være at streiken kommer til at koste noget. Det gaar absolut ikke uten understøttelse; det skal vi faa erfare. Saa spør vi: Vil streiken føre til et gunstig resultat? Jeg tror det ikke. Venstre kan ikke bøie sig for et krav fra de organiserte arbeidere, sier de, og da faar vi loven allikevel. Ut fra disse forutsætninger stemmer jeg mot arbeidsnedleggelsen.

O. Ruud: I det som er fremkommet hittil er der intet som har rokket ved hvad jeg anførte. Jeg har set mørkt paa stillingen

og har fremholdt det. Man pligter at se objektivt paa tingen. Min mening er at Lian har skilt sig bra fra denne affære. For de begeistrede tilhængere av arbeidsstansen har han ogsaa fremholdt vanskelighetene, og det er rigtig. Men her er hævdet at en almindelig kongresdeltager skal ha samme vegt i hvad han fremholder som en tillidsmand, og det er ikke rigtig. Tranmæl søker at undergrave tillidsmændene; men tillidsmændene har et langt mere omfattende ansvar end de almindelige medlemmer og maa handle efter dette. Men skal vi gaa til en arbeidsstans paa dette, saa maa vi forandre taktik. Og skal vi i fremtiden bruke et saadant middel, saa maa vi utstyre tillidsmændene med myndighet. Det er sagt at loven vilde bli en tærende sygdom paa organisationen; men bevis herfor foreligger ikke. Vi har heller ingen garanti for at en streik bygget bare paa begeistring vil holde længe sammen. Vi saa det i vort fag i Finland i 1911. De streiket, og begeistringen var stor baade blandt lederne og tropperne — indtil det hele faldt sammen. Det er følgen av en streik bygget bare paa begeistring uten sindig, rolig overveielse. De svenske typografer gjorde i sin tid heller ikke storstreiken nogen tjeneste ved at gaa fra sine pladser uten lovlig opsigelse. Her sies det at vi skal opsi vore pladser, naar odelstinget behandler loven, og saa vil streiken komme naar loven behandles i lagtinget. Er det vi som bestemmer naar lagtinget skal behandle loven? Det er godt at vi har sangvinikere iblandt os; men naar det er alvor trænges der rolig overveielse. Skulde denne kongres beslutte arbeidsstans, saa er det en selvfølge at alle gaar med. Man maa bøie sig for en beslutning fattet paa en kongres. Tilslut et par ord til Tranmæl. Naar han sier at han ikke kjender rabulisten Ruud igjen, saa er det det at si, at hvis jeg ikke lenger i Tranmæls øine er rabulist, saa skyldes det ikke mig. Jeg har altid hat proletariske tanker og standpunkter. Tranmæl har utviklet sig i syndikalistisk retning. Men min fornuft strider imot den syndikalistiske retning, saaledes som forholdene er idag. Naar jeg hører paa Kalvaas revolverprat, saa maa jeg indrømme at han ikke har gravet sit talent i jorden. Han har nok heller aagret med det siden sidst, og han evner at gjøre mange smaa bagateller til en stor bagatel som før.

J. O. Eklund talte for mindretallets forslag, idet han henviste til den endnu meget ringe organisationsprocent mange steder i landet.

M. Tranmæl: Ruud vil altsaa at vi skal lægge særlig vegt paa tillidsmændenes argumenter, og saa argumenterer de paa samme maate som høire og venstre. De paastaar sig at føle ansvar og ha innsigt, og saa kommer de med gammelmandstanker og reaktionært prat. Jeg hævder fremdeles at organisationen ikke har tat prinsipiell stilling til denne sak, og den bør gjøre det nu. Og den maa t stilling til baade tvungen mægling og voldgift. Paa fagkonfeansen hadde man liten lyst paa mit forslag, da det kom frem, og sidste kongres vedtok utsættelse. Organisationen har derfor ikke noget greit standpunkt. Vi maa ta det nu og ordne os derefter. De fleste

protester er imot baade tvungen mægling og voldgift. Denne forsamling maa gi uttryk for medlemmernes opfatning; men man forsøker at komme forbi det. Og det er at merke, det er ikke fordi man selv ikke er med; det er for medlemmernes skyld! Alt dette er smaaborgerlig tale. Selv vil man saa gjerne, men tør ikke for de andre! De vil skyte sig bak andre. Og slike skal være forretningsførere! Jeg skulde mene at selv om man var imot, saa skulde man ikke stikke sig unda paa denne maate. Jeg mener at vi nu staar likeoverfor et vendepunkt i organisationens utvikling. Og selv om vi faar loven, saa kan ikke veksten stanses; men sammenhængen kan brytes. Og her synes det mig at netop de som er imot oppositionen skulde være de mest opmerksomme. Men det vet man vel, at heller ikke vi er saa kortsynt at vi ønsker en reaktionær lov for at den skulde tjene vore formaal. Her er talt saa meget om faren og risikoen ved at gaa til aktion. Men faren og risikoen ved *ikke* at gaa til aktion da? Vil man overveie den fare? Hvad selve aktionen angaar, saa mener jeg at vi bør ta konsekvensen av vore protester, og det er landsorganisationens pligt at føre de konflikter som medlemmerne vil ta. Hvad stortingsmændenes opplysninger her angaar, saa er det jo klart at venstremændene paa forhaand ikke vil si at de agter at vike. Saa kloke er de nok. Men de har ikke været saa kloke at de kunde ta fælleskomiteens indstilling, skjærpe *den* litt her og der, og saa si at de hadde gjennomført loven med organisationens tilslutning. Aktionen maa samle os alle til en kraftutfoldelse som er organisationen værdig, og her har vi valget som mænd efter protesterne. Valget burde ikke være tvilssomt. Først maa vi vedta et bestemt standpunkt til selve saken, og saa kan vi vedta punkt 2 i sekretariatets indstilling. Saa vil jeg spørre Eder: Har I regnet med hvad det vil betyde at komme tilbake til de foreninger som har sendt Eder, dersom I gaar herfra uten at ha vedtat nogetting? Hvorledes vil Gundersen komme til skotøiarbeidernes foreninger og gjøre rede for det? Skal man si: Vi vilde gjøre noget; men vi stolte ikke paa Eder. Vi vilde, men I vilde ikke. Man burde gjøre sig klart hvad dette betyder.

August Magnussen: Det skulde være ganske overflødig at komme ind paa saken nu hvad realiteten angaar. Der kan ikke være tvil om hvilken stilling vi bør indta. Jeg hadde heller aldrig indbildt mig at vi skulde behøve at diskutere en 3—4 dage om det som vi burde være enige om før ifølge vore protester. De diskussioner som er ført ute i fagforeningerne burde være grundlaget for avgjørelsen her. Paa foreningsmøterne har der jo ikke været *en* stemme mot aktion. Man har saaledes ingen at krype bakenom. Dette vil jeg holde mig til og stemmer for sekretariatets flertals forslag.

A. Buen: Tiltrods for at jeg er stortingsmand vil jeg dog ha sagt nogen ord i denne sak, og jeg maa samtidig kræve at aandsfriheten ikke kvæles her. Det maa da erindres at vi er kommet hit som indbudne, ikke for at si hvad I ønsker, men hvad vi mener er riktig. Vi maa heller ikke forsøke paa at undervurdere hinanden.

Stortingsgruppen og fagorganisationen henger sammen; men stortinget er tappen som det dreier sig om. Tranmæl skal ifølge «Tidens Tegn» ha sagt, at politikken er et nødvendig onde. Dette kan vi aldeles ikke gaa ut fra. Hvad jeg maa bli nødt til at si angaaende det som er fremkommet her om stortingsmændenes uttalelser er ikke nogen bebreidelse mot Lian, men mot forskjellige hold. Jeg er ikke enig i de andre stortingsmænds forsikringer om at vi aldeles sikkert faar loven under alle omstændigheter heller. Vi stortingsmænd er stadig sterkt plaget av alt dette lovstof som kommer, og vi er ikke specielt kommet hit for at gi gode raad; men hellere for at faa saadanne. Fra stortingsgruppen er der da ogsaa forsøkt at faa en konferanse med fagorganisationen; men vi fik ikke noget raad, og der har været merker paa usikkerhet. Det kan være baade nervøsitet og usikkerhet. Men vi er ikke her for at føre frem bebreidelser mot hinanden, og stortingsgruppen bør ikke gjøres til prügelknabe. Jeg har altid anset os stortingsmænd som organisationens tillidsmænd i fuldt saa høi grad som forretningsførerne, og det er vor pligt at si fra fra vort hold. Hvad saken angaar, saa er jeg sikker paa at der er en hel del venstremænd som nu ønsker at dette lovforslag ikke hadde foreligget, og jeg er ikke saa sikker paa at der findes dem, som ved en arbeidsstans vilde avholde sig fra at stemme for det; men andre som «gaar i gaarden», hvad venstremænd undertiden gjør naar en reform skal avgjøres, kunde ogsaa skrømmes ind i folden. Jeg vil si her som jeg sa paa et møte i Trondhjem før jul, at dersom fagorganisationen evner at sætte 60—70 000 mand i en aktion bak stortingsfraktionens ryg i forhandlingerne om loven, saa vilde situationen være hyggeligere. Dette blir det Eders sak at avgjøre. Men hvis der overhodet skal foranlediges en saa kraftig aktion som den her foreslaaede, saa maa den ikke sprake av som en krudtkjærring. Der maa garanteres en tilslutning som ligger saa nær op til en revolutionstilstand som mulig. Vel at merke en fredelig revolution. Det vilde gi en følelse av styrke ogsaa i stortingsfraktionen; men I maa bedømme muligheten og ta avgjørelsen her. Dersom lovforslaget utsættes til høsten, saa blir det jo vanskeligere. Men det er riktig at vi har rede paa, naar loven blir opslaat til behandling, saaledes at dens behandling i odels-tinget ialfald vilde falde under opsigelsens tegn. Og en utsendt opsigelse ken jo ogsaa tages tilbake, dersom den skulde være kommet for tidlig. Jeg har ikke nogen gang savnet det at være bare vara-præsident saa meget som nu. I præsidentkollegiet stikker man holderne sammen og ordner sig paa det behændigste for sig. Jeg mener at man her nu aldeles ikke maa ta hensyn til hvordan en arbeidsstans vilde virke paa stortinget; men beslutte uavhengig av dette. Saa faar stortinget overveie om det vil ta hensyn til en samfundsbevægelse av den grund og det omfang eller ei.

Eftermiddagsmøte onsdag 25. mars.

Dirigent: *O. Ruud*. Sekretærer: *Edv. Evensen* og
Johs. M. Ødegaard.

Protokollen fra formiddagsmøtet oplæstes og godkjendtes enstemmig.

Johan Nygaard: Hvis jeg skulde stemme for en almindelig arbeidsnedleggelse, saa maatte jeg være overbevist om at det vilde forhindre voldgiftslovens vedtagelse. Denne opfatning har jeg ikke og stemmer derfor imot. Jeg tror ikke at venstre kan paavirkes i denne sak. Jeg tror ogsaa, at hvis arbeiderne hadde været paa det rene med at en saadan streik maa føres uten understøttelse, saa vilde de ikke bemyndiget kongressen til at beslutte den. Naar der lægges saa stor vekt paa de vedtagne resolutioner, saa maa dette sies. Hvad bakernes stilling angaar, saa tror jeg at kunne si at de er av de for samfundet mest nødvendige fag i en saadan øieblikkelig situation.

N. A. Nilsen: Jeg vil si til Gundersen, at hvis han ikke har kjendskap til arbeidernes stilling utover landet i denne sak, saa vil han her ha kunnet legge merke til at de fleste utenbys repræsentanter er for arbeidsnedleggelse. Det burde være en pekepind for ham. Det er bare her i Kristiania undfaldenheten hersker. Jeg blev forbauset da jeg fik høre hvorledes landssekretariatet stod i denne sak; men det er dog en trøst at Lian har holdt sit løfte og gaat nye veier. Det vil bli vanskelig for tillidsmændene utover landet at vinde noget, hvis vi undlater at gjøre noget her. Tillidsmændene i Kristiania vil være de som alene vite. Men det er tillidsmændene utover landet vi har at takke for at organisationen staar som den staar idag. Jeg vil anbefale at vi ikke gaar herfra før vi har vedtat arbeidsnedleggelsen som foreslaaes, og vi bør ikke indlate os paa forhaand at bestemme noget om dens varighet.

Gerh. Gulbrandsen: Igaar hadde vi fornøielsen av at høre den ene vismand efter den anden skildre organisationens kampstilling og spaa ilde. Sjømændene var ogsaa nævnt. Det er sandt at sjømændenes er en forholdsvis ny organisation; men de kan vistnok sætte ind fuldt saa meget som nogen anden. Sjøfolkene og transportarbeiderne kan ganske vist i en affære som denne bli de viktigste, og sjømændene er nu saadan stillet at de kan gaa i kamp.

Anton Olsen: Det kunde kanskje ikke være værdt at si mere i denne sak hvad os metalfolk angaar, end det som er sagt av vor formand. Pettersen, Juell, Teigen og Sæbø taler jo ut fra den forutsætning at loven faar vi allikevel, og da maa jo deres standpunkt være tat. Teigen var endog saa forsiktig, at han gjorde opmerksom paa at han ikke beilet til popularitet. Han vilde bare i al beskedenhet si sin mening. Nu mener jeg at de som vil komme til at rammes av loven bør streike. Og stanser vi arbeidet en masse saa rammer vi samfundet og dermed de nu saa omsorgsfulde venstremænd. Hvad angaar arbeidsnedleggelsens iverksættelse, saa kan vi ordne det saaledes at vi lot opsigelsen træde ikraft naar stortinget

behandler loven. Alle vore dage vil det gaa slik at naar vi søker hjælp, saa maa vi appellere til solidariteten. Og i dette tilfælde burde vi vel som ellers ogsaa vente støtte fra utlandet. Det rammer os idag, imorgen kan det ramme andre. Jeg vil henstille til hver og en nu at samles til aktion og støtte sekretariatets flertal. Vi kan ikke holde os til de generaler som intet vil. Hvad gagner det os om vi vandt den hele verden, men tok skade paa vor sjæl. Vi maa verne om det vi har og verge vor ære.

Aksel Schultz: Naar endel av sekretariatet nu vil forhandle, istedenfor at opta en ærlig kamp, saa maa det vel være presten i «Tidens Tegn» som har virket. Nei, la os slutte os til sekretariatets flertalsindstilling og vælge den middelvei som dette foreslaar. Vi gaar ellers ikke frem, men tilbake. Det er sandt som det er sagt nordenfra, at vi vil svække os om vi nu tar beslutning om at intet skal gjøres. Ellers vil vort arbeide komme til at bestaa kun av skematisering, føre ind i bøker osv.; men til at ta et alvorlig, ansvarlig skridt blir vi ikke dygtige. De som ikke vil handle, fører kun fraser i sin mund. Jeg mener at selv om vi tapte streikens umiddelbare hensigt, saa kunde vi vinde allikevel. Der vilde være agitation i det. Se paa virkningerne av den svenske storstreik. De er sterkere og længere fremme derover nu end de var før. Vi har saaledes set hvor godt det svenske murerforbund staar. Gjennemgaaende er ialfald den politiske stilling bedre. Vi vil efter dette reise os til endnu kraftigere kamp. Hvis intet gjøres nu, saa vil ialfald fagoppositionen da faa sterkere vind under seilene, og det med den største berettigelse. Og hvis vi intet gjør, saa vil nok ogsaa venstre finde paa at gaa videre i sit fiendskap mot os. Jeg er sikker paa at Murerforbundet gaar med til sidste mand og ofrer hvad det kan. Der maa tilveiebringes tro paa at fagorganisationen virkelig vil noget, og selv om generalerne svigter og staar mot hinanden i sekretariatet, saa skal vi nok vinde flertal for arbeidsstansen, og de undfaldende vil bøie sig og gaa med. Jeg vil henstille at vi vedtar sekretariatets flertals forslag.

L. Sæther: Man har her søkt at fremstille tvungen mægling saaledes som den er akseptert av fælleskomiteen, som noget lignende som det vi nu har paa en anden maate. Men en stor forskjjel vil det nu bli naar den er lovfæstet. Skal vi nu gaa til kamp, saa maa vi søke at lamme samfundets økonomiske liv saa det merkes. Det vil nok bli vanskeligere at gjøre obstruktion etterpaa. Juells fantasier holder aldeles ikke stik. Jeg vil med det samme jeg har ordet gjøre opmerksom paa at saa faa av jern- og metalarbeiderne har hat ordet hittil. Høglund repræsenterer jo noget for sig selv og taler aldeles ikke paa jernfolkenes vegne.

T. Fjermestad: Jeg vil si noget om opfatningerne der jeg kommer fra. Der vil de ikke ha en voldgiftslov, fordi det er en utpræget klasselov. Og saa er det arbeidsnedleggelsens stilling: Der som Formerforbundet streiker, saa vil ogsaa jern- og metalfolkene i stor utstrækning bli ledige. Idethele er det et stort spørsmaal om arbeidsgiverne vil holde paa de uorganiserte i en saadan konflikt.

Her er saken en anden end i en ren økonomisk interessekamp, og de uorganiserte vil nok bli opsagt i største utstrækning. Det er ingen velgjerning, og der ligger ingen interesse i at holde dem i virksomhet i dette tilfælde. Forøvrig er jeg forvisset om at arbeidsgiverne paa Vestlandet er villige til at gaa med os mot loven. Jeg er forvisset om at vor organisation vil staa sig paa at gaa til kamp mot dette lovforslag nu.

L. Johansen: Selvfølgelig vil denne kamp ikke bli rettet hverken mot avisutgiverne eller verkseierne; men kan der da være nogen mening i at nævne typograferne som undtagelser? Jeg vil forøvrig anbefale at vi vedtar Tranmæls forslag, før vi gaar til avgjørelse av taktikken.

M. Skogø: Der er ingen fare for at vore folk ikke gaar med. At bake brød for de fattiges skyld tror jeg ikke er nødvendig. Da var det bedre at kontrollere salget av brød, saaledes at der kun solgtes til organiserte arbeidere, enten de var fattige eller ei. En bakerstreik vilde gaa ut over de folk som er vant til at faa varmt brød med det samme de aapner øinene om morgenen.

Adolf Schau: Jeg har ingen tro paa at det gaar an at sette sig ut over lovgivningsmagten ved at ta op en kamp med arbeidsgiverne. Vi har jo den almindelige stemmeret og kan ikke desavouere den. Generalstreiken vilde ogsaa i dette tilfælde være et for stort offer. Ved en almindelig arbeidsstans over hele landet vilde organisationen bli slaat i svime. Vi har erfaring fra vore naboland her, saaledes fra den svenske storstreik i 1909. Man er saa forfærdelig bange for offentlighetens indgripen; men de erfaringer vi har herom svarer heller ikke til de utmalinger vi har faat her. Derom kunde der fremskaffes mange eksempler. Saaledes fra vor sidste tarifrevision. Vi kan ikke opnaa noget ved at forsøke vold mot folkets politiske liv.

J. P. Jønsson: Jeg er her som repræsentant for et litet forbund som omfatter de tre skandinaviske land, og det er netop indmeldt i landsorganisationen. Vi har erfaringer fra landskonflikter i Danmark 1899 og i Sverige 1909, og vi vet at det første som forlanges er ubrødelig enighet. Her forbauses jeg netop over mangelen derpaa. Fra sekretariatet foreligger forslag med 5 mot 5 stemmer, og kongressens meninger er likesaa delt. Den svenske storstreik er saaledes nævnt her, og vi kjender til hvilke uhyre tap den førte med sig. Og hvem var det som først løp sin vei? Netop de som hadde skreket høiest, de syndikalistiske elementer. Jeg er derfor heller ikke saa begeistret over deres taler her. Iethvertfald bør man ophøre med at tale om at forretningsførerne vil handle mot medlemmernes interesser. Jeg tror ikke at en saadan lov gjennomført her vilde faa eftervirkninger i Sverige og Danmark. Hos os i Danmark blev forligsloven gjennomført med socialdemokraternes støtte og efter raad med dem. Andet vilde de ikke forsøkt. Det forundrer mig i høieste grad at høre at man her endnu har medlemmer som tilhører venstre. Disse maa omvendes. I et land som dette har arbeiderne magten om de vil bruke den. Og der kan nok findes midler

mot loven. Straffebestemmelserne fastsætter pengebøter; men pengene kan omflyttes og ikke naaes. Der er intet iveien for at ha sine kasser i Kjøbenhavn. Derved kunde man tilintetgjøre denne lovs virkninger. Hvad Tranmæls anker mot den danske presse angaar, saa er det at si, at «Socialdemokraten» er oprettet av fagforeningerne, og fra den er alle de andre aviser utgaat. Der kommer intet angaaende faglige forhold ind i vore aviser uten at landsorganisationen har set det. Ansætter vi en redaktør, saa er det ikke *sit* blad han redigerer, men arbeidernes, og ansættelsen foregaar i en ansvarlig forsamling.

A. E. Gundersen: Vi kan konstatere at interessen for arbeidsnedleggelsen ikke er den bedste. Naar jeg stemmer imot, saa vet jeg at jeg er i overensstemmelse med Skotøiarbeiderforbundets majoritet og er ikke bange for det. Men tør Tranmæl møte ansvaret efterpaa? Det gaar ikke an at lage lyst- eller agitationsstreik nu. Det hænder at en lønsbevægelse ogsaa tapes; men vi undersøker jo altid paa forhaand forholdene, og vi gaar ikke til streik, hvad det gjælder, dersom vi er sikre paa at vi taper. Det er talt her om gammelmandstanker; men det tør jeg si, at Kalvaa er en gammel mand med barnetanker.

Johs. Bergersen: Lians uttalelser om os stortingsmænd var ikke saa eleverte som jeg hadde ventet. Vi har jo mottat høitidelig indbydelse hit, og det er kongressens bestemte ønske at vi skulde uttale os. Men da var vel heller ikke betingelsen at vi skulde si noget vi ikke mente. Det er især Sæbø og mig anken gjælder. Jeg har aldeles ikke hat den tro at vi skulde været av *den* indflydelse. Jeg vil forøvrig si at naar Lian snakker om raad for stortingsgruppen, saa har vi slet ikke faat noget raad fra landsorganisationen. Vi har maattet handle efter eget bedste skjøn.

Edv. Evensen: Der er kommet bitterhet ind i debatten; la os holde den borte. Vor hensigt skal være den ikke at lamme nogen enkelt bedrift, men føre et slag mot det hele, saaledes at *samfundet* føler det. Derfor er mit forslag det rigtige. En faglig konflikt vilde arte sig ganske anderledes. At slaas til vi maa krype tilbake skal vi aldeles ikke tale om i dette tilfælde. Jeg anbefaler vedtagelsen av mit forslag.

Sverre Iversen: Angaaende det raad som skal være søkt hos landsorganisationen av stortingsgruppen, kan jeg oplyse at Magnus Nilssen ringte mig op under socialkomiteens behandling av lovforslaget for at faa sekretariatet sammenkaldt. Sekretariatet kunde da ikke i hast sammenkaldes, og jeg svarte, at man kunde ialfald konferere med Lian og mig. Herpaa fik jeg aldrig noget svar.

M. Pedersen: Paa Saaheim kan jeg forsikre at alle slutter sig til aktion mot tvungen mægling og voldgift uten undtagelse. Det viser den tilslutning protesterne har faat hos os.

A. Juell: Enkelte kan synes at disse indvendinger som vi kommer med helst burde været fortiet. Saaledes har trøarbeidernes oplysninger vakt forargelse. Man synes det er kjedelig at høre hvordan forholdene virkelig er. Men jeg mener at vi kan ikke gaa paa en sak, og det en saa alvorlig som denne, med lukkede øine. Vi

maa lægge vanskelighetene frem og beregne utsigterne. At dette forærer dem som vil handle i blinde, skjønner jeg da ogsaa. Hvad Kalvaas standpunkter angaar, saa er det at si, at jeg aldrig har hørt Kalvaa komme med saklige argumenter. Han har ingen mening, og derfor skifter han heller ikke standpunkter.

O. Lian: Det er nu ikke mere at si om selve saken; men jeg maa gi nogen opplysninger og nogen retledninger angaaende voteringen. Naar der fra enkelte stortingsmænd er fremsat beskyldninger mot sekretariatet for uvillighet, saa tror jeg ikke at disse er fremkommet mot bedre vidende; men de er dog urigtige. Allerede da fagkonferansen sammentraadte i 1912 anmodet sekretariatet sosialkomiteens medlemmer, Sæbø og Buen, om at være tilstede. Sekretariatet anmodet ogsaa stortingsfraksjonen om et fællesmøte.

Da fælleskomiteens forslag forelaa anmodet vi pressen og stortingsmændene om at møte. Ikke alle fulgte oppfordringen. Berg, Sæbø og nogen flere kom. Fra sekretariatets side er der git de raad som kunde gives. Disse foreligger ogsaa paa tryk, idet sekretariatet enstemmig har vedtat fælleskomiteens forslag. Sekretariatets mening om mægling og voldgift finder man altsaa i fælleskomiteens indstilling. De opplysninger som Sverre Iversen har git kan jeg bekræfte. Det lar sig saaledes ikke gjøre at si at man intet raad har faat, naar vi fra vor side har gjort hvad vi har kunnet. Det er nok saa at stortingsmændene er indbudt til denne kongres; men spørsmålet er om det er anstændig at de derfor deltar med neb og klør i debatten paa den ene side. Aandsfriheten er paakaldt; men den kan ogsaa misbrukes. Det er sagt at saken staar paa venstres program, og dermed mener man at si at den er urokkelig avgjort. Dette bør vi ikke hefte os ved. Norges historie viser at venstre har svignet sit program saa ofte før, hvad lovforslag angaar. 8-timers dagens historie er et godt eksempel, og i fabriktilsynsloven fik de de viktigste bestemmelser ødelagt. Der gives flere eksempler. Kunde man saa ikke tænke sig at de ogsaa en gang vilde bøie av en smule i retning av os. Man kan ikke trøste sig med Jønssons opplysninger om de politiske forhold i Danmark. Det er desværre ikke saaledes hos os. Vi faar ikke flertal her i den nærmeste fremtid, og sikre er heller ikke forholdene i Danmark endnu. Det er forfatnings-spørsmålene som der er de samlende nu. Om sekretariatets forslag bør der ikke herske nogen misforstaaelse. Punkt 1 omhandler det principielle, og staar saaledes som motsætning mot Tranmæls forslag. Et av disse maa vælges, og jeg vil paa det indstændigste anbefale at vedta sekretariatets. Tranmæls forslag er et slag i luften. Med hensyn til punkt 2 forutsættes at arbeidsstansen sættes iverk saa hurtig som mulig naar loven er opslaat til behandling, og tillike at der ingen understøttelse blir at utbetale de første 14 dage. Naar loven enten er henlagt eller vedtat i en eller anden form, gaar man straks til streikens avslutning. Naar vi faar vedtat denne almindelige arbeidsstans, saa maa vi ikke tro at den skal bringe os i samme situation som de svenske arbeidere kom i under storstreiken. Der reistes der kamp mot hele arbeidsgiverorganisationen. Jeg tror at

vi skal staa baade fastere og tryggere efterpaa. Skulde det vise sig at punkt 2 forkastes, saa maa sekretariatet holde møte for at ta standpunkt til følgerne av punkt 1's vedtagelse i saa maate. Vedtages det hele, saa maa der ogsaa holdes et sekretariatsmøte for at bringe i forslag nærmere forholdsregler. Det forutsættes at punkt 2 for at være gjældende maa vedtages med $\frac{2}{3}$ flertal.

Votering.

A. Kalvaa tok sit forslag tilbake før voteringen.

Der stemtes alternativt mellem *Tranmæls* forslag og første punktum av sekretariatets flertals indstilling. Følgende stemte for *Tranmæls* forslag:

Av Arbeidsmandsforbundet: Olav Gabrielsen, Oluf Amundsen, P. Berntsen, Wilhelm Hansen, L. O. Fellingfoss, G. Sundby, A. Kalvaa, L. Kirkhus, H. Stuedahl, A. P. Helland, August Magnussen, Karl Josefsen, G. Rontén, Hans Hansen, Oskar Johansen, Johs. Strøm, Alfred M. Nilsen, Johan Fagerlien, Johs. M. P. Ødegaard, Ingvald Løgavlen, Ole Hagen, Elias Voland, P. Fjeld.

Baker- og konditorforbundet: M. Skogø, Karl Løken.

Bokbinderforbundet: John Rasmussen, Hans Aas, Eugen Hofgaard.

Norsk centralforening for boktrykkere: Harald Berg, Charles Bjørnstad, Hans Poulsen.

Formerforbundet: Paul Aalberg, Karl S. Pedersen, Ludv. Johansen, Emil Nyhus, Lauritz Olsen.

Havne- og transportarbeiderforbundet: Martin Sollum, Kristian Olsen.

Jern- og metalarbeiderforbundet: Lorentzen, Th. Østensen, Eug. Sølsnes, Halvard Olsen, Hans Larsen, L. Kreutz, Aksel O. Myhrvold, Aksel Karlberg, N. A. Nilsen, Lindahl, L. Sæther, Th. Andersen, H. O. Høglund.

Kjøre- og lagerarbeiderforbundet: Karl Wike.

Malerforbundet: Martin Tranmæl, L. Hægland, M. Kristoffersen, J. M. Winge.

Matros- og fyrbøterunionen: H. Nicolaysen, Herman Michelsen, Otto Vogler, Petter Berghoff, Oskar J. Nilsen, Gerh. Gulbrandsen.

Murerforbundet: Sigvald Madsen, Thomas Simensen, August Hansen.

Møbelsnekkerforbundet: J. Sylthe, Peter Gundersen, Albert Andersen.

Sag-, tomt- og høvleriarbeiderforbundet: Einar Ofstad, Einar Henriksen, Emil Zakariassen.

Skog- og jordbruksarbeiderforbundet: Martin Liengen.

Skotøiarbeiderforbundet: E. Maaren, Anders Øie.

Skrædderforbundet: Fr. Aas.

Slagter- og pølse-makerforbundet: E. K. Briskerud.

Stenhuggerforbundet: J. A. Frantzen.

Tobaksarbeiderforbundet: Oscar Carlsen, Hj. Pettersen.

Træarbejderforbundet: E. Vangberg, Kr. Marheim, Marius Pedersen.

Ialt 82.

Fraværende var: A. Askedal, Hilmar Thorkildsen, Halvor Steinmoen, E. Rimul, Edv. Vilberg, Aksel Amundsen, N. Mittet.

For sekretariatets indstilling stemte følgende:

Av Arbeidsmandsforbundet: A. Myhrstad, A. Sivertsen, Gudm. Pedersen, B. Marvik, O. Jakobsen, Nils Nodland, Anton Egeland, Peder Aakre, Reinhart Olsen, H. Tandberg, Karl Olsen, Anton Andersen, Tor Sæterbraaten, Sev. Damberg, S. B. Hagen, G. Sjøman, Jul. Andersen, Leonard Larsen, Karl Johansen, Joh. M. Pedersen, Albin Larsen, Oskar Heltberg, Ole N. Tømte, Hilmar Thorkildsen, Halvor Steinmoen, Lars J. Tørrer, Ivar Paulsen, Aksel Brynte, Bernh. Eriksen, Anna Pleym, Nils Olsen, A. Ahlstrand.

Baker- og konditorforbundet: Karl Johan Andersen, Nils Folke-dahl, Adolf Schau, Johan Nygaard.

Norsk centralforening for boktrykkere: P. O. Pedersen, Johs. E. Boye, Adolf Olsen, Walseth-Bjørge, L. Rungstad, O. Ruud.

Formerforbundet: Tollef Fjermestad, E. Gabrielsen.

Havne- og transportarbejderforbundet: E. Grønningsæther, Gjer-voldstad, Hans B. Johansen, P. Andersen, Oskar Olsen.

Jern- og metalarbejderforbundet: Chr. Samuelsen, L. Thorsten-sen, J. Saksvik, B. Heggem, Bernh. Pedersen, J. O. Eklund, O. Bjørn-sen, Andr. Kjellevoid, Th. Unneberg, Harald Stenberg, Carl Halvor-sen, Engebret Andersen, J. Borgen, John Wiik, A. Knudsen, A. Mel-gaard, A. Olsen, K. Andersen, S. Paulsen.

Litografisk forbund: P. L. Pettersen, Rob. Kopp.

Murerforbundet: H. Dahlstrøm, Edvart Evensen, Aksel Schultz.

Møbelsnekkerforbundet: Chr. Systad, Ludvig Hansen.

Sag-, tomt- og høvleriarbejderforbundet: Jørgen Pettersen, Oskar Torp, Aksel Johannesen, Harald Fløisbonn, Jens Teigen, Hans Eriksen.

Skind- og læringstribearbejderforbundet: Magnus Westby, Johs. P. Nilsen.

Skog- og jordbruksarbejderforbundet: Johan Holen.

Skotøiarbejderforbundet: Olaf Hovland, Knud Knudsen, H. O. Hovde, Joh. Tenggren, Ole Berntsen.

Skrædderforbundet: Baard Lange.

Slagter- og pølse-makerforbundet: Ole Hansen.

Sporvejsforbundet: E. E. Rudlang.

Stenhuggerforbundet: C. J. Pettersen, Alfred Pahlm, Olof Jo-hanson, Carl Johansen.

Skandinavisk sadelmaker- og tapetsererforbund: Rudolf Olsen, J. P. Jønsson.

Tobaksarbejderforbundet: Oskar A. Iversen.

Træarbejderforbundet: Ole Skjenstad, Rasmus Løken, Edv. Karl-sen Kaland, Jacob Refsland, B. Finkelsen, Johan Fr. Johansen, Martin Hansen, Jens Johansen, M. Rebnord, Henry O. Hansen.

Trikotagearbeiderskernes forbund: Anna Larsen.

Enkeltvis tilsluttede foreninger: Harald Bjørnstad, Kristian Bergstrøm.

Ølbryggeriarbeidernes forening: Thorvald Halvorsen.

Sekretariatet: Ole O. Lian, Sverre Iversen, Rich. Hansen, P. Aarøe, Andr. Juell, Gunnar Sethil, H. Pettersen, M. Nygaard, A. E. Gundersen, Arnt Aamodt.

Ialt 123.

Sidste del av indstillingens punkt 1 vedtoges derpaa *enstemmig*.

Der votertes derpaa over sekretariatets flertalsindstilling punkt 2. Følgende stemte for:

Av *Arbeidsmandsforbundet*: Olav Gabrielsen, Oluf Amundsen, P. Berntsen, Wilhelm Hansen, L. O. Fellingfoss, G. Sundby, A. Kalvaa, L. Kirkhus, H. Stuedahl, A. Myhrstad, A. Sivertsen, A. P. Helland, August Magnussen, Nils Nodland, Karl Josefsen, Peder Aakre, H. Tandberg, Tor Sæterbraaten, Hans Hansen, Oskar Johansen, G. Sjøman, Jul. Andersen, Johs. Strøm, Leonard Larsen, Alfred M. Nilsen, Johan Fagerlien, Johs. M. P. Ødegaard, Karl Johansen, Albin Larsen, Oskar Heltberg, Ingv. Løgavlen, Ole N. Tømte, Ole Hagen, Elias Voland, Halvor Steinmoen, Aksel Brynte, P. Fjeld.

Baker- og konditorforbundet: Martin Skogø.

Bokbinderforbundet: John Rasmussen, Eugen Hofgaard, L. E. Svendsen.

Norsk centralforening for boktrykkere: Harald Berg, Charles Bjørnstad, Walseth-Bjørge, Hans Poulsen.

Formerforbundet: Paul Aalberg, Tollef Fjermestad, Karl S. Pedersen, Ludv. Johansen, Marius Kristiansen, Emil Nyhus, Lauritz Olsen.

Havne- og transportarbeiderforbundet: Martin Sollum, E. Grønningssæther, Kristian Olsen, Hans B. Johansen, P. Andersen, Oskar Olsen.

Jern- og metalarbeiderforbundet: Lorentzen, Th. Østensen, Eug. Søsnes, Chr. Samuelsen, Halvard Olsen, L. Thorstensen, Hans Larsen, Bernt Pedersen, O. Bjørnson, Andr. Kjellevold, Th. Unneberg, Harald Stenberg, Carl Halvorsen, Aksel O. Myhrvold, Aksel Karlberg, N. A. Nilsen, Engebret Andersen, Lindahl, L. Sæther, A. Olsen, K. Andersen.

Kjøre- og lagerarbeiderforbundet: Karl Wike.

Malerforbundet: Martin Tranmæl, L. Hægland, M. Kristoffersen, J. M. Winge.

Matros- og fyrbøterunionen: H. Nicolaysen, Herman Michelsen, Otto Vogler, Petter Berghoff, Oskar J. Nilsen, Gerh. Gulbrandsen.

Murerforbundet: Sigvald Madsen, Thomas Simensen, August Hansen, H. Dahlstrøm, Edvart Evensen, Aksel Schultz.

Møbelsnekkerforbundet: J. Sylthe, Chr. Systad, Peter Gundersen, Albert Andersen, Ludvig Hansen.

Sag-, tomt- og høvleriarbeiderforbundet: Einar Ofstad, Emil Zakariassen, Oskar Torp, Einar Henriksen, Hans Eriksen.

Skog- og jordbruksarbeiderforbundet: Martin Liengen, Johan Holen.

Skotøiarbeiderforbundet: E. Maaren, Olaf Hovland.

Skrædderforbundet: Baard Lange, Fr. Aas, N. Mittet.

Slagter- og pølse-makerforbundet: Ole Hansen, E. K. Briskerud.

Stenhuggerforbundet: C. J. Pettersen, J. A. Frantzen, Alfred Pahlm, Olof Johanson, Carl Johansen.

Tobaksarbeiderforbundet: Oskar A. Iversen, Oskar Carlsen, Hj. Pettersen.

Træarbeiderforbundet: E. Vangberg, Ole Skjenstad, Marius Pedersen, Kr. Marheim, Martin Hansen.

Trikotagearbeiderskernes forbund: Anna Larsen.

Enkeltvis tilsluttede foreninger: Harald Bjørnstad, Kr. Bergstrøm.

Sekretariatet: Ole O. Lian, Sverre Iversen, Rich. Hansen, P. Aarøe, Gunnar Sethil.

Ialt 136.

Følgende stemte imot:

Av Arbeidsmandsforbundet: Gudmund Pedersen, B. Marvik, O. Jakobsen, Anton Ekeland, G. Rontén, Reinhart Olsen, Karl Olsen, Sev. Damberg, S. B. Hagen, Joh. M. Pedersen, Lars J. Tørres, Ivar Poulsen, Bernh. Eriksen, Anna Pleym, Nils Olsen, A. Ahlstrand.

Baker- og konditorforbundet: Karl Løken, Karl Johan Andersen, Nils Folkedahl, Adolf Schau, Johan Nygaard.

Norsk centralforening for boktrykkere: P. O. Pedersen, Johs. E. Boye, Adolf Olsen, L. Rungstad, O. Ruud.

Guldsmedarbeiderforbundet: Alb. Amundsen, E. Gabrielsen.

Havne- og transportarbeiderforbundet: Gjervoldstad.

Jern- og metalarbeiderforbundet: J. Saksvik, B. Heggem, J. O. Eklund, L. Kreutz, J. Borgen, Johan Wiik, Th. Andersen, A. Knudsen, A. Melgaard, S. Paulsen, H. O. Høglund.

Litografisk forbund: P. L. Pettersen, Rob. Kopp.

Sag- tomt- og høvleriarbeiderforbundet: Jørgen Pettersen, Aksel Johannesen, Harald Fløisbonn, Jens Teigen.

Skind- og lærindustriarbeiderforbundet: Magnus Westbye, Johs. P. Nilsen.

Skotøiarbeiderforbundet: Knud Knudsen, H. O. Hovde, Joh. Tenggren, Anders Øie, Ole Berntsen.

Sporveisforbundet: E. E. Rudlang.

Skandinavisk sadelmaker- og tapetsererforbund: Rudolf Olsen, J. P. Jønsson.

Træarbeiderforbundet: Rasmus Løken, Edv. Karlsen Kaland, Jacob Refsland, B. Finkelsen, Johan Fr. Johansen, Jens Johansen, M. Rebnord, Henry O. Hansen.

Ølbryggeriarbeidernes forening: Thorvald B. Halvorsen.

Sekretariatet: Andr. Juell, H. Pettersen, M. Nygaard, A. E. Gundersen, Arnt Aamodt.

Ialt 68.

Denne sidste liste er unøiagtig, idet den indeholder 70 navn. Der maa da være medregnet 2 fraværende. Den meddeles efter sekretærens tælling indført i den officielle protokol.

Edv. Evensen tok sit forslag til punkt 3 tilbage, hvorefter sekretariatets indstilling til dette punkt vedtoges enstemmig. Punkt 4 vedtoges likeledes enstemmig og punkt 5 med stor majoritet, hvorpaa møtet hævedes.

Formiddagsmøde torsdag 26. mars.

Dirigent: *Paul Aalberg*. Sekretærer: *Johs. M. P. Ødegaard*
og *Edv. Evensen*.

Protokollen fra eftermiddagsmøtet oplæstes og godkjendtes.

Edv. Evensen gjorde repræsentanterne opmærksom paa at det syntes som om enkelte ting fra møterne var sivet ut og var omtalt.

Dirigenten anmodet repræsentanterne om ikke at meddele *noget* om møternes forhandlinger til nogen utenfor.

Taktik under streiken.

Ole O. Lian: Sekretariatet har i henhold til den igaar fattede beslutning hat møte og er kommet til enighet om følgende forslag angaaende den taktik som er at befølge:

«1. I henhold til forutsætningerne for den av kongressen vedtagne beslutning utbetales understøttelse først fra og med 3dje streikeuke.

2. Med henvisning til kongressens beslutning, punkt 3, besluttedes at arbeiderforetagender og kooperative bedrifter undtages fra arbeidsstansen.

3. Sekretariatets av kongressen vedtagne indstilling og alle i forbindelse hermed fattede beslutninger holdes strengt hemmelig og offentliggjøres først ved et av sekretariatet utsendt manifest fredag den 2. april førstkommende.

4. I tilfælde der skulde indtræffe uforutseede forhold med hensyn til den besluttede arbeidsstans' iverksættelse, har sekretariatet bemyndigelse til at træffe avgjørelse herom i fællesmøte med forbundsstyret og repræsentantskap.»

Som I hørte, indeholder punkt 1 kun en protokollering av kongressens beslutning, men med den positive tilføielse at understøttelsen indtræder fra den 3dje streikeuke. Dernæst maa vi fastslaa her at arbeiderforetagender og kooperative forretninger undtages fra arbeidsnedleggelsen. Vi har drøftet hvorledes vi skulde forholde os til aviserne, og vi er kommet til det resultat at arbeiderpressen gaar

det ikke an at stænge. Dermed lukker vi jo munden paa os selv. Det kommer nu an paa hvordan arbeidsgiverne vil stille sig i en kamp som denne, der ikke er rettet mot dem, men mot statsmagterne. Men vi faar risikere at berøve dem deres aviser. Vi saa hvorledes «Aftenposten» var ute og bekjendte kulør. Vi kunde risikere at komme til at staa og fabrikere aviser som hver dag faldt os i ryggen. Derfor maa vi stænge av der hvor det gaar an at stænge. Saa er det arbeiderforetagenderne. Saadanne foretagender kunde vi komme til at ødelægge, dersom vi stanset dem. Arbeidet maa gaa i alle kooperative bedrifter. Vistnok er det saa at enkelte kooperative grener ikke er arbeiderforetagender i ren forstand; men tanken er knæsat, og vi kan ikke gjøre undtagelser. Saa er det kundgjørelsen av kongressens beslutning. Denne har vi altsaa tænkt at utsætte en uke. Det kan vistnok ha sine betænkeligheter; men beslutningen maa komme som et smeld, og det maa ske saaledes at den ikke taper i agitatorisk betydning. Det maa ske ved et manifest, og vi har tænkt at det gaar an at utsætte saa længe og at utsættelsen vilde være gagnlig. Det vil nemlig bli like foran paaskeferien, og da er det umulig for stortinget at komme med overraskelser. Selvfølgelig vil repræsentanterne faa forespørsler og bli stillet i klemme; men de faar svare at resultatet skal offentliggjøres om en uke, og saapas lang tid faar man ha taalmodighet. Der vil nok komme skumlerier i borgerpressen om allehaande ting; det kan vi være forberedt paa; men det vil ialfald ikke kunne vare længe. Og foreløbig maa vi tie til alt. I tilfælde helt uforutseede omstændigheter kunde vi kanskje klare os med en kortere frist. Vi maa heller ikke tænke paa at stanse det daglige arbeide i organisationskampene. De streiker vi har maa vi søke at faa en løsning ut av. Det kan ogsaa tænkes at det var umulig at sætte kampen iverk som planen er. Dette maa da overlates sekretariatet og forbundsstyrerne til avgjørelse. Vi kan nemlig tænke os at stortinget vil manøvrere f. eks. ved at utskytte saken til en høst-session. Dersom det skulde bli tilfældet, faar vi ta saken under overveielse igjen ihøst. En arbeidsstans i november eller december vilde jo være betænkeligere. Jeg vil anbefale de av mig refererte forslag til vedtagelse. Og de behøver heller ikke nogen lang behandling. Jeg vil si en ting: Her har været delte meninger angaaende optagelse av en kamp mot tvungen voldgift; men nu har vi valgt kampens linje, og da maa ogsaa alle være med efter evne. Diskussionen er avsluttet og avskaaret om det emne inden vore rækker. Det kan altid være sundt og gagnlig at diskutere et princip; men dette er en taktisk forholdsregel. Her maa kun meddeles kjendsgjerningerne og vente med enhver kommentar over kongressens fysiognomi til konflikten er over. Utad maa vi nu alle staa ubrødelig enige. Og vi faar vente med ogsaa at diskutere det som kan ha vakt uoverensstemmelser her til senere. Naar en taktik er valgt, saa gaar det ikke an at fremhæve de forskjellige meninger som har ført til den. Jeg tror ikke at dette vil forekomme blandt os, men jeg vilde ha sagt det for klarhets skyld.

P. O. Pedersen: Hvis der med hensyn til understøttelsen menes at alle forbundsbestemmelser ogsaa sættes ut av betragtning, da vil jeg reservere min stemmegivning. Jeg mener at forbundsstyrene hver for sig maa avgjøre den sak.

Der besluttedes at behandle hvert punkt i sekretariatets forslag for sig.

A. Kalvaa: Den her omtalte understøttelse maa selvfølgelig gjælde landsorganisationens del av understøttelsen. Forbundene hver for sig maa gi som de vil og kan ikke være bundet av landsorganisationen. Men jeg vil nævne en ting, som jeg tror vilde virke opmuntrende paa medlemmerne utover landet. Jeg mener at kongressen burde henstille til alle fastlønnede funktionærer at frafalde sin løn i den tid streikeunderstøttelsen ikke utbetales. Hvis jeg faar nogen støtte for det her i kongressen, saa vil jeg opta følgende forslag:

«Kongressen henstiller til samtlige i arbeiderbevægelsen lønede tillidsmænd om at naar den besluttede arbeidsstans indtræder, da at gi avkald paa sin løn i den tid der ingen understøttelse gives fra landsorganisationen til sine medlemmer. Under reiser og lignende betales for havte reiseutgifter samt diæt.»

Dirigenten: Jeg tror ikke Kalvaa's forslag egner sig til optagelse.

J. Borgen: Undtagelsen fra understøttelsen kan kun gjælde landsorganisationens bidrag. De enkelte forbund faar gjøre som de vil. Der kan nok skapes minøie herved; men situationen er uundgaaelig. Forbundene maa holde sig sine love og bestemmelser efterrettelig.

M. Nygaard: Naar jeg i sekretariatet gik med paa understøttelse først fra den 3dje uke, saa var det fordi landsorganisationens midler er smaa. Vi har selvfølgelig ret til her at ordne os som vi vil med hensyn til dette; men landsorganisationens kongres kan ikke forandre eller sætte ut av kraft forbundslovene. Forbundene maa staa frit, og jeg antar ogsaa at de fleste forbund kommer til at utbetale ordinær understøttelse. Kalvaa's antydede forslag om tillidsmændenes lønninger kommer da efter dette ogsaa til kun at gjælde de to mand i landsorganisationen. Forbundenes tillidsmænd kommer ikke med.

O. Lian: Jeg trodde ikke at der skulde bli nogen lang debat om dette punkt, som jo ogsaa er avgjort igaar. Vi hadde bare sat det op for at faa det protokollert og nærmere fastslaat. At forbundene staa frit med hensyn til at betale understøttelse, burde være selvsagt og er ikke noget at debattere i det vide og brede om. Angaaende Kalvaas forslag, saa vil jeg si at jeg altid har betalt min kontingent, den høieste som er i fagorganisationen, og kommer vi ut i konflikt, saa vet nok vi, de lønnede funktionærer, hvad vi har at gjøre. Skulde det være nogen mening i et saadant paalæg, saa maatte det gjælde alle, ogsaa de bedrifter som kan bli undtat. Men idethele er forslaget nærmest en fornærmelse.

S. Paulsen: Kalvaas antydede forslag er en umulighet. Denne forsamling kan ikke forbyde forbundene at betale understøttelse, og en henstilling fra kongressen om at forbundene burde indkræve ekstrakontingent vilde heller ikke være avveien.

A. E. Gundersen: Kalvaa bør fremsætte sit forslag. Det ligner ham. Men la det saa gjælde alle: Redaktørerne for arbeiderbevægelsens aviser, stortingsmændene og alle funktionærer. Jeg skal da stemme for det.

Sverre Iversen: Spørsmålet er avgjort igaar og kan ikke diskuteres nu. Selvfølgelig staar forbundene frit; men beslutningen her burde jo ogsaa være en ledesnor for dem.

Gjervoldstad: Det er spørsmål om vi paa en ekstraordinær kongres kan sætte lovene ut av kraft. Det nytter ikke at tolke dette derhen at det er vedtat igaar.

A. Kalvaa: Vi er paa ret kjøl med hensyn til understøttelsen. Mit antydede forslag til henstilling var ikke beregnet paa at gjøre Lian sint. Vet han hvad han har at gjøre, saa vet ogsaa jeg det. Henstillingen skulde selvfølgelig gjælde alle funktionærer i fagorganisationen. Det er lønnen de skal gi avkald paa, ikke nogen understøttelse. Herved kan vi netop underbygge den beslutning vi fattet igaar ute blandt medlemmerne. Jeg vil si til Lian at han bør øve sig litt i sagtmodighet. Dette bør han ta sig til eftertanke.

O. Lian: Det var ikke at vente at Kalvaa selv skulde forstaa brodden i sit forslag. Til Gjervoldstad vil jeg si, at vi maa ikke henge os op i lovtrækkerier. I 1911 nedsatte repræsentantskapet understøttelsen fra 7 til 5 kr. uken uten videre. Ekstraordinære forhold skaper saadant.

E. E. Rudlang: Hvert medlems indsats kan være saa yderst forskjellig her. Sporveisforbundets medlemmer vilde saaledes staa yderst vanskelig i det. Organisationen er ikke saa god som ønskelig, og hvis medlemmerne ikke kommer ind igjen efter at ha forlatt sine pladser, saa mister de erhvervede rettigheter av speciel art. Der er dem som har staat i sporveiens tjeneste i 30 aar nu og har meget at tape. Det vilde skape vanskeligheter. Man maa saaledes ikke ta det ilde op om der blev noget kluss med sporveiene. Mange opsigelser kan nemlig være ensbetydende med at sætte folk ut av sit erhverv for bestandig.

Votering: Punkt 1 vedtoges mot 4 stemmer.

Punkt 2 optoges.

Johan Nygaard: De kooperative bakerier er gjerne likesaa fiendtlige mot organisationen som private arbeidsgivere.

Gjervoldstad: Kan der ogsaa tænkes andre undtagelser end de nævnte?

O. Lian: Undtagelser ellers kan ogsaa bli gjort. Vi kan ikke gaa i en saadan konflikt med skylapper for øinene.

Adolf Schau: Jeg vil henstille at forbundsstyrene i forbindelse med sekretariatet fatter bestemmelse om disse saker og avgjør

hvad som er kooperation eller ei og hvilke undtagelser det efter dette skal gøres.

Votering: Punkt 2 vedtoges mot 3 stemmer.

Punkt 3 optoges.

J. Borgen anbefalte en kraftig agitation iverksat med en gang.

O. Lian: Den i forslaget stipulerte frist for offentliggjørelse av resultatet er nødvendig til utarbeidelse av manifestet.

L. Sæbø: Loven kommer naturligvis ikke op til behandling i stortinget før paaske. Man samles saa igjen i begynnelsen av mai. Bli sessionen delt, saa slutter man kanskje i begynnelsen av juni og samles igjen i oktober. Offentliggjørelsen bør ske saasnt som mulig. Det siver ut allikevel. Man ser det paa hentydninger i «Aftenposten» og «Morgenbladet». Præsidentskapet vil bli drevet til enten at behandle loven saa snart som mulig eller utsætte den.

Sverre Iversen: De sterkeste hensyn kræver at offentliggjørelsen sker saa snart som mulig; men det maa ske i en ensartet form og samtidig over hele landet. Beslutningen maa ledsages av en motivering.

Votering: Punkt 3 vedtoges enstemmig.

Punkt 4 optoges.

M. Tranmæl foreslog følgende tillæg til sekretariatets forslag: «samt 15 repræsentanter fra de forskjellige distrikter i landet. Disse repræsentanter blir at vælge av denne kongres.»

Det er det samme princip som nedsættelsen av fagkonferansen, som gjælder dette forslag.

O. Lian: Det er i princippet intet at indvende mot et saadant forslag. Men det kan tænkes at man blir nødt til at handle hurtig, saaledes at det er praktisk umulig at faa indkaldt ialfald alle 15. Det maa være forutsætningen at *hvis det er mulig* blir de indkaldt.

Votering: Sekretariatets forslag til punkt 4 vedtoges enstemmig. Tranmæls tillæggsforslag vedtoges mot 7 stemmer.

En valgkomité paa 3 medlemmer besluttedes opnævnt til at bringe i forslag kandidater til de 15 repræsentantpladser.

Til valgkomité valgtes: Sverre Iversen, M. Tranmæl og Chr. Systad.

Det besluttedes ikke at holde nogen middagspause.

A. Kalvaa optok sit forslag om henstilling til tillidsmændene om at gi avkald paa lønnen i den tid som gik uten streikeunderstøttelse.

P. O. Pedersen: Vi kan ikke vedta noget forslag i denne retning. Det er en mistillidsuttalelse til hele vor tillidsmandsinstitution. Skal saadant ske, saa maa det komme frivillig.

En række talere fraraadet Kalvaas forslag med samme begrundelse.

A. Kalvaa: Jeg vil gjøre opmerksom paa at det bare er en henstilling. Det er ikke noget paalæg.

Votering: Kalvaas forslag forkastedes mot nogle faa stemmer.

Foreningsretten.

M. Tranmæl foreslog følgende uttalelse:

«I betragtning av at en lov til beskyttelse av foreningsretten ikke længere kan anses nødvendig eller byde synderlig fordel, i betragtning av at en slik lov vil tjene som et paaskud for de borgerlige partier til at gjennomføre en lov til beskyttelse av «arbeidets frihet», det vil si streikebryteriet, vil kongressen henstille til vor stortingsgruppe ikke at fremme kravet om en foreningslov.»

O. Lian: Paa den ordinære kongres fremsatte Aksel Amundsen forslag om foreningsretten. Jeg uttalte og fik kongressens medhold i at vi ikke skulde opta spørsmålet da. I Tranmæls forslag staar det nu at «en lov til beskyttelse av foreningsretten ikke længere kan ansees nødvendig». Det kan vi ikke si. Det er nu stiltiende erkjent i stortinget at nogen saadan lov ikke skal fremmes nu, og dermed bør det bero. Posten staar desuten paa partiets program endnu.

A. Buen: Spørsmålets aktualitet var nævnt i stortinget paa grund av trakasserier ved en vestlandsfabrik; men kravet er ikke længere aktuelt. Imidlertid synes det litet heldig at vedta noget som kan virke som protest mot en av vore politiske programposter. Der vil ikke bli foretat noget fra vor side nu. Castberg spurte om vi vilde ha loven nu. Nei, svarte jeg, vi er kommet saa langt nu, at vi greier os uten en saadan lov. Stillingen skulde altsaa være klar, og det kan ta sig litt underlig ut at protestere.

A. E. Gundersen: Tranmæl burde heller søke at fremme sit forslag paa Malerforbundets kongres. Her hører det ikke hjemme. Jeg foreslaar at det avvises.

Alfr. M. Nilsen: Jeg skal ikke ta saa hardt paa saken som Gundersen. Han var ikke saa sterkt mot mægling og voldgift. Vi er nu kommet saa langt her i landet at organisasjonen *kan* greie sig uten statsmagternes indblanding og uten deres hjelp; men jeg er fuldt tilfreds med de faldne uttalelser.

M. Tranmæl: Efter Buens opplysninger om at saken sikkert ikke vil komme til behandling i stortinget, tar jeg mit forslag tilbake.

Den internationale socialistiske kongres i Wien og generalstreiken mot krigen.

M. Tranmæl stilte følgende forslag:

«Ianledning av at militærspørsmålet skal behandles paa den internationale kongres i Wien, slutter kongressen sig til landsstyrets uttalelse, saalydende: «Forsaavidt der blir adgang til det, bør Norges

repræsentanter paa den internationale kongres i Wien støtte Hardies og Vaillants forslag om i tilfælde at anvende generalstreik for at hindre krig.»

Forslaget blev behandlet paa den internationale kongres i Kjøbenhavn, men blev utsat. Vort partis landsstyre har enstemmig utalt sin tilslutning til det og sendt uttalelsen til sekretariatet. Nu er vi samlet i kongres og kan ta stilling her.

O. Lian: Jeg er enig med Tranmæl i realiteten; men dette er en stor og betydelig sak, som vi vanskelig kan gaa paa uten forberedelse. Paa kongressen i Wien vil der ogsaa komme andre store og betydningsfulde forslag, og det er derfor merkelig at vi skal ta op et enkelt av dem her. Landsstyret har tat stilling til dette og til den øvrige dagsorden. Jeg tror bare at vi avsvækker kongressen ved at diskutere dette.

O. Ruud: Jeg er ikke enig med Tranmæl i dette spørsmåal. Vi er ikke kommet saa langt i organisationen at vi kan erklære generalstreik mot krigen, og vi kan ikke gaa til Wien og stemme for noget som vi ikke selv ser os istand til at fremme. Jeg foreslaar:

«Da spørsmålet ikke har været opsat paa kongressens dagsorden, avviser kongressen hr. Tranmæls forslag.»

M. Tranmæl: Naar det ikke er opsat paa kongressens dagsorden, saa er det en forsømmelse. Det er i høi grad en faglig sak, og vi bør si vor mening. Det er en fordel for repræsentanterne at ha en kongres' uttalelse bak sig.

A. Buen: For mig spiller spørsmålet en stor rolle. Det er en stor sak dette at arbeiderklassen skal kunne mestre krigen ved generalstreik. Og det blir ikke vi her i Norge som slaar det store slag. Her er tale om et forslag av engelsk og fransk oprindelse, og det er bygget paa den tro at arbeiderne ved sin magt skal kunne hindre krigen. Skulde en liten nation som vi stemme imot en saadan tanke som er vort haab i denne sak? Vi saa paa den skandinaviske arbeiderkongres i Stockholm at der paa en international arbeiderkongres ikke var enighet selv i dette spørsmåal.

O. Lian: Saken er endnu ikke oversendt sekretariatet fra landsstyret som har behandlet saken. Men sekretariatet skal ogsaa utale sig. Det maa jo bli fagorganisationen som i tilfælde gjør generalstreik. Jeg er ellers aldeles enig med Buen. Men vi kan ikke gjøre kongressen til en forsamling som vedtar alt mulig uten anledning til utredninger. Nuvel, vil kongressen ta stilling til spørsmålet uten indgaaende at behandle saken, saa er jeg ikke imot det. Jeg har opgjort min mening.

H. Pettersen: Der kunde være andre som ogsaa vilde komme med spørsmåal som de vilde ha avgjort her. Jeg er ikke uenig i forslaget; men jeg vil protestere mot fremgangsmaaten.

Ludvig Hansen: Jeg kan ikke skjønne at vi skal ha noget at indvende mot dette forslag, som vi omtrent alle er enig i. Vi vedtok ogsaa en resolution her igaar som ikke var opsat paa dagsordenen. Der er ikke en sjæl som vil fornegte tanken i dette forslag.

Alfr. M. Nilsen: Altid hører vi fra motstanderne naar dette diskuteres: Ja, men I socialister vil jo heller intet gjøre. Hver eneste en i denne forsamling maa være klar over spørsmålet. Jeg stemmer for forslaget.

Sverre Iversen: Her er ikke spørsmål om at være klar eller ikke klar over en sak. Denne kongres har et begrænset mandat. Det er noget for sig at vi og I har den og den mening; men vi har ikke her lov til at binde den norske fagorganisation til den. (Tranmæl: Har sekretariatet lov til det da?) Enhver sak skal behandles i sin behørigte orden og med den krævede forberedelse. Det er det sekretariatet har med.

O. Lian: Der er ingen frygt for at vor delegation vil stemme imot i Wien. Jeg mener at vi først maa stemme over avvisningsforslaget.

M. Tranmæl: Jeg vil spørre: Skal denne kongres eller skal sekretariatet alene ta stilling til spørsmålet? Har sekretariatet mere myndighet end kongressen?

Votering: Ruuds forslag forkastedes med stor majoritet. Tranmæls forslag vedtoges mot 5 stemmer.

M. Tranmæl foreslog: «Kongressen vælger 2 repræsentanter til Wienerkongressen.»

Votering: Tranmæls forslag vedtoges mot 3 stemmer.

Paa forslag av Tranmæl valgtes enstemmig til repræsentanter: Ole O. Lian og Sverre Iversen.

15-mands utvalget.

Valgkomiteen avgav indstilling paa 15 repræsentanter til sammen med forbundsstyrene og sekretariatet at iverksætte arbeidsnedleggelsen. Følgende foresloges:

For Akershus: *Oskar Torp*, Lillestrøm (sagbruksarbeiderne). Smaalenene: *Albin Larsen*, Sarpsborg (papirarbeiderne). Buskerud: *H. Tandberg*, Gjeithus (papirarbeiderne). Jarlsberg: *J. O. Eklund*, Arendal (jern- og metalarbeiderne). Bratsberg: *Marius Pedersen*, Saaheim (træarbeiderne). Sørlandet: *Adolf Olsen*, Kristianssand (typograferne). Vestlandet: *Aug. Magnussen*, Odda (karbidarbeiderne). Bergen: *Chr. Systad*, Bergen (møbelsnekkerne). *Herman Michelsen*, Bergen (Matros- og fyrbøterunionen). Oplandene: *Aksel Karlberg*, Hamar (jern- og metalarbeiderne). Trøndelagen: *L. Kirkhus*, Aalen (grubearbeiderne). Trondhjem: *M. Tranmæl*, Trondhjem (malere). Nord-Norge: *Wilh. Hansen*, Sulitjelma (grubearbeiderne), *E. Vangberg*, Tromsø (træarbeiderne). Stavanger: *Gudm. Pedersen*, Stavanger (hermetikarbeiderne).

Votering: Samtlige de her foreslaede valgtes.

Buvikkonflikten.

Dirigenten refererte følgende: «Paa grund av den knappe tid fastholder jeg ikke kravet om at lockoutopgjøret kommer til behandling. — *Elias Volan.*»

A. Kalvaa: Forslagsstilleren har vel ingen ret til at avgjøre enten saken skal komme op eller ei?

Dirigenten: Nei, kongressen avgjør det.

E. Volan: Jeg nævnte at vi burde ta op Buvikoppgjøret; men ikke vil jeg være ansvarlig for at en saadan sak faar et par timers overfladisk behandling, derfor frafalder jeg.

Sakens behandling blev derpaa frafaldt.

Kongressens avslutning.

O. Lian: Denne kongres har git os det viktigste oppdrag av alle kongresser som vi hittil har avholdt her i landet. I diskussionen har der været delte meninger om mange ting; men nu er beslutningen faldt, og herefter maa alt snak ophøre og alle enige falde ind i kampen for de rettigheter vi har. Jeg føler mig lykkelig ved den faldne beslutning. Alle mørke anelser om at tilslutningen vil svigte, skal gjøres tilskamme. Med det kjendskap jeg har til den norske fagorganisation, vet jeg at alle kommer med. Og den styrke og tillid som dette gir, vil gjøre at ogsaa de andre slutter sig til os. Overklassens voldgiftslov skal møte den sterkeste motstand. Kongressens medlemmer og sekretariatet har nu gjort sit; men det vil ikke bli nogen let arbeidsdag herefter heller, skal bevægelsen lykkes. Mit standpunkt var tat efter moden og grundig overveielse, og jeg er sikker paa at ethvert medlem som har stemt her, har tænkt godt over saken. Nu maa vi da ogsaa gjøre alt vi kan for et heldig utfald. Der maa drives en intens agitation. Alle kræfter maa stille sig til disposition, naar sekretariatets manifest kommer. Vi maa meisle det hele sammen til en kompakt motstandsmur. Dette vil skape tro paa at vi skal naa vor hensigt. Men i denne agitation maa ogsaa stedlige kræfter tages i bruk. Der maa skaffes midler fra landsorganisationen til stedlig agitation. Det er umulig for forbundenes forretningsførere at række over det hele alene. Derfor maa hver eneste kraft lægge sig i sælen for at trække dette læss, og det skal vise sig at vi skal vinde seier. Jeg vil pointere at vi fra nu av staar i aapen konflikt med alle de andre i samfundet. Det blir, hvad dette angaar, det samme som under storstreiken i Sverige. Dette vil rent av sig selv medføre usvikelig samhold. Alle de ting vi ikke er helt enige om maa vente til senere. Aviserne maa holde en klar og grei linje. Der maa være mindst mulig av ord. Selve beslutningen offentliggjort vil virke ved sin egen tyngde, som bevægelsen skal gjøre det. — Jeg retter en tak til repræsentanterne for den saklig førte debat. Den viser voksende modenhet og øket interesse. En tak til hver især. Jeg vil ogsaa takke samtlige indbudne for deres usvækkede interesse og deltagelse i debatten, likesom jeg takker vore kampfæller i stortinget. I selve stridens hete kan der vel ha faldt mindre vel overveiede ord; men det skal man ikke lægge sig paa hjerte. Jeg retter en særlig tak til repræsen-

tanterne fra Sverige og Danmark, Lindqvist og Madsen. Det er os en glæde at de har været tilstede og lært at kjende hvad det er for stemninger og opfatninger som rører sig hos os og blandt de norske arbeidere. Jeg ber dem ta med sig en solidarisk hilsen tilbake. Vi har hat to udmerkede dirigenter, og det er et hverv av stor betydning, en tak ogsaa til dem. La os tilslut samle os i et leve den norske arbeiderbevægelse! (Stor tilslutning.)

K. Madsen: Jeg hadde ikke leilighet til at være tilstede ved kongressens aapning, og maa nu da vi skal skilles fremføre min hilsen fra de samvirkende fagforbund i Danmark. Jeg takker landsorganisationen og kongressen for at ha faat leilighet til at være tilstede. Hos os i Danmark er organisationen i stadig fremgang. Der kommer nye til og de gamle avdelinger utvikler sig. Det sidste opgjør fra landsorganisationen viser at vi er øket med 7000 nye medlemmer i 1913. Paa forskjellige omraader har vore organisationer været istand til at bringe fordele, baade høiere løn og kortere arbeidstid. Paa det politiske omraade er der ogsaa fremgang. Forfatningsændringen vil betyde fremskridt for arbeiderne som for befolkningen idethele. Ved kontrahentmøte i Kjøbenhavn for den socialistiske presse vistes der ogsaa stor og betydelig fremgang. Der er under diskussionen henvist til forholdene i Danmark, og jeg er jo ikke her for at motsi de ærede talere; men der er især fra hr. Tranmæl faldt uttalelser som skulde tyde paa at nede hos os er forholdene tyranniske. Denne forsamling har faat det indtryk at man ikke tør uttale sig frit. Dette maa jeg protestere imot. Nede hos os er forholdene saadan, at paa generalforsamlinger og møter har enhver den samme frihet og ret til at føre ordet. Men naar en kongres eller generalforsamling har fattet sin beslutning, saa kræves det av ledelsen og av redaktionerne for de socialistiske blade at de skal rette sig efter de beslutninger landsorganisationen, forbundene eller de andre av bevægelsens institutioner har fattet. Ellers vilde jo samarbeidet vanskeliggjøres. Dette er helt forenelig med aandsfriheten. Ti den betyder jo ikke at al loialitet skal være blæst væk. Det er ogsaa antydnet at forliksinstitutionen hos os virker som tvungen voldgift. Dette er en uriktig anskuelse. Parterne har ikke nødigt at rette sig efter forliksmandens forslag. Han skal ogsaa undersøke hos begge parter om grundlaget for et forlik. I havnearbeiderkonflikten var der intet saadant grundlag, og der kom saaledes heller ikke noget forslag. Der er fri adgang til at vedta eller forkaste, og begge parter har i flere tilfælder forkastet uantagelige forliksforslag, og striden er ført videre uten at være influert av forkastelsen. Der er i debatten her spurt om grunden til at den danske regjering ikke har krævet tvungen voldgift. Det kommer derav at den danske regjering ser mere forstaaende paa forholdet mellem arbeider og arbeidsgiver end den norske regjering synes at gjøre. Den danske regjering vil ikke opta en kamp med arbeiderorganisationen. Den danske regjering gik til de samvirkende fagforbund og arbeidsgiverforeningen og bad dem om i fællesskap at utarbeide forslag i denne

materie. Den gjorde intet krav paa tvungen voldgift. Forslaget blev utarbeidet og i sin helhet godkjendt. Jeg følte det som min skyldighet at gi disse opplysninger før jeg forlot kongressen. Paa Her-
man Lindqvists og egne vegne vil jeg uttale ønsket om at den her fattede beslutning maa svare til forventningerne. At altsaa tvungen voldgift kan forhindres. Alle er enige med kongressen i at det er noget man maa bekjempe til det yderste. Man maa bruke alle de midler man har forhaanden for at hindre at noget saadant sker. At stridigheter mellem arbeidere og arbeidsgivere skal avgjøres med en embedsmand i toppen er ikke nogen tjent med. Det viser sig da ogsaa at arbeidsgiverne motsætter sig. Det er at haabe at den beslutning som her er fattet maa føre til det forønskede resultat. Om det kommer til kamp, saa vet man jo at det ikke gjælder arbeidsgiverne, men en overmodig regjering. Det maa vi være enige om, at det er en god beslutning vi har tat. Den vil styrke organisationen politisk og faglig. Det vil bringe bud om det anslag som er gjort mot arbeiderorganisationen vidt utover. Jeg ønsker Eder held og fremgang i arbeidet og med den tagne beslutning.

L. Sæbø: Paa stortingsfraktionens vegne takker jeg sekretariatet og kongressen for indbydelsen til at overvære disse forhandlinger. Atmosfæren er ikke altid den bedste i stortinget, og det virker forfriskende at komme sammen med kamerater. Naar det nu gjælder den fattede beslutning staar vi enige allesammen, og man skal se at samhold og solidaritet er arbeiderorganisationens præg. Jeg føler mig forvisset om seier, idet jeg har en urokkelig tro paa arbeiderklassens solidaritet. Dette er en av de viktigste beslutninger vor organisation har fattet, og fører vi kampen med hele vor kraft, saa skal arbeiderorganisationens magt ogsaa bli følt. Det vil gi os øket mod, tro og begeistring. La os ogsaa være enige om at denne kamp maatte komme før eller senere, saa hensynsløst som statsmagterne har søkt at knække arbeiderorganisationen. En høireregjering vilde sikkert ikke vovet at gaa saa langt som en reaktionær venstre-regjering nu gjør. Jeg ønsker Eder held og lykke med planerne og i den eventuelle kamp. Arbeiderklassen i Norge skal ogsaa vise at den har vilje til at verne om sine rettigheter i jubilæumsaaret.

Sverre Iversen: Jeg vil understreke hvad formanden sa om dirigenterne, og foreslaar at vi bevilger 25 kroner til hver for deres arbeide. Dette vedtoges.

Paul Aalberg takket paa dirigenternes vegne.

Første og sidste vers av Socialisternes marsj blev avsunget unisont, hvorpaa den ekstraordinære kongres avsluttet kl. 1 1/2 fm.

Sekretariatets manifest

av april 1914.

Til arbeiderklassen i Norge!

Landsorganisationens ekstraordinære kongres vedtok efter forslag av sekretariatet følgende beslutninger i anledning det foreliggende lovforslag om tvungen mægling og voldgift i arbeidstvister:

1. Da socialkomiteens flertal ikke engang har fundet at kunne ta hensyn til fælleskomiteens indstilling, men har fastholdt den tvungne voldgift, likesom mæglingsordningen er gjort høist utilfredsstillende, finder kongressen at maatte nedlægge en bestemt protest mot at dette forslag ophøies til lov. Paa vegne av de 67 000 fagorganiserte arbeidere i Norge retter kongressen den sterkeste henstilling til stortinget om at henlægge loven, da den vil være en betydelig hindring for arbeiderklassens bestræbelser for gjennem organisationen at vareta sine interesser. En lov som den av socialkomiteen foreslaede vil ikke kunne regne paa nogen velvillig medvirken fra fagorganisationens side og vil saaledes kunne komme til at virke slik at den skaper konflikter istedetfor at bilægge dem.
2. Ved gjentagne uttalelser saavel fra landsorganisationen som forbundene og de enkelte foreninger samt ved den store massepetition av 1913 og paa anden maate har arbeiderne tydelig tilkjendegit sit bestemte standpunkt mot den tvungne voldgift. Under saadanne omstændigheter har intet land i verden gaat til

det skridt at frata arbeiderne streikeretten, og kongressen be-
tragter en slik handling som voldgiftslovens vedtagelse, som et
saa alvorlig brud paa den organisationsfrihet som arbeiderklas-
sen hittil har hat i dette land, at den har besluttet at iverk-
sette en almindelig arbeidsstans over hele landet for at gi et
vidnesbyrd om den alvorlige vilje som ligger bak arbeidernes
uttalelser og protester i denne sak.

*

Et slegtleds arbeide er nedlagt for at vække de norske arbei-
deres solidaritet og føre dem sammen til bevisst varetagelse av sine
interesser. I dette vældige folkereisningsarbeide har arbeiderklassen
ingen hjelp faat av statsmagterne. Møisommelig har arbeiderne selv
maattet bygge op sine organisationer under motstand fra alle hold.
Men trods dette er det lykkedes at skape en saa omfattende organi-
sation, at den idag er den sterkeste drivkraft til forandring av de
økonomiske forhold i arbeiderklassens favør.

Den samlede arbeiderklasse maa derfor reise en flammende pro-
test mot ethvert forsøk fra statsmagternes side paa at hemme eller
vanskeliggjøre fagorganisationens arbeide. Enhver slik handling er
et indgrep i arbeiderklassens frihet og de rettigheter den har til i
det nuværende samfund at arbeide sig fremad og opad. Det berører
derfor alle arbeideres livsinteresser paa det dypeste.

Fagorganisationens evne til at høine livsvilkaarene er avhengig
av arbeidernes frie ret til at slutte sig sammen og organisations-
mæssig tilbakeholde arbeidskraften for derved at opnaa bedre vil-
kaar. Under de nuværende samfundsforhold er denne ret en *nød-
vendighet for arbeiderklassen*, hvis ikke dens økonomiske utvikling
skal stagnere og forholdene forværres for de mange tusener.

Men netop mot denne arbeiderklassens frihet i dette land retter
venstre sit angrep gjennom lovforslaget om den *tvungne voldgift*.

De forskjellige kapitalsammenslutninger skal frit kunne be-
stemme prisen paa *hus, mat, klær, brændsel* o.s.v. Men arbeider-
klassen skal i de avgjørende og omfattende spørsmal være under-

kastet en enkelt voldgiftsdommers skjøn, naar det gjælder at fastsætte salgsvilkaarene paa arbejdskraften.

Mot denne uretfærdige ordning, mot dette overgrep, maa den norske arbeiderklasse reise sig til en enstemmig og fuldtonende protest.

Aldrig tidligere har nogen regjering eller noget parti rettet et saadant angrep paa arbeiderklassens frihet. Intet land i verden har paaført fagorganisationen en slik tvangslov mot dens enstemmige protest.

Vældige faglige kampe har rystet samfundet saavel i vore nærmeste naboland Sverige og Danmark, som i de større industriland Tyskland, England og lign. Men dog har statsmyndighetene ikke der grepet til tvungen voldgift. I disse land hvor man har en betydelig større erfaring om arbeidskampene, har myndighetene forstaat, at arbeidernes streikeret er en *menneskeret* i vort nuværende samfund. Man kan ikke fastsætte *arbeidsvilkaarene* ved voldgiftsdom og samtidig la *varepriserne* bestemmes av kapitalsammenslutningerne selv.

Ingen voldgiftsdommer er fuldt upartisk i spørsmålet om arbeidsvilkaarene. Han vil nære sympatier i den ene eller den anden retning. Voldgiftsretten har intet moralsk eller juridisk grundlag for sin dom. Det hele blir skjønsmæssige og vilkaarlige avgjørelser. Arbeiderklassen kan ikke lægge sine livsinteresser i enkelt mands haand til avgjørelse paa en saa litet betryggende maate.

Derfor har ogsaa fagorganisationen over hele verden git sin tilslutning til den norske arbeiderklassens protest mot voldgiftsloven. Uten hensyn til politisk standpunkt har de mægtige organisationer paa det europæiske fastland, i England og i Amerika bestemt uttalt sig mot tvungen voldgift. Ogsaa i Ny Zeeland og Australien, hvor man tidligere hadde sympati for voldgiftsloven, vender man sig nu avgjort mot den.

Paa et saadant tidspunkt er det at den norske venstreregjering træder frem med sit voldgiftsforslag mot fagorganisationen. Mens man over hele verden erkjender at tvungen voldgift ikke gir nogen retfærdig løsning av arbeidstvister, at den heller ikke er noget middel til «social fred» og at den er et overgrep mot arbeiderklassen, søker

man iaar paa hundreaarsjubilaet for Norges frie forfatning at paaføre den norske arbeiderklasse en slik lov.

En slik fremfærd maa vække den samlede arbeiderklasse til den alvorligste protest, og føre den frem fra landsende til landsende til hævdelse av den frihet, som hittil har raadet i vort samfund, og som har dannet grundlaget for alt organisationsarbeide.

Da den Bratlieske regjering i 1912 fremsatte sit forslag om *tvungen mægling*, blev dette efter henstilling fra fagorganisationen utsat, fordi det var for vidtgaaende.

Men trods dette fremsatte venstre regjeringen i 1913 et forslag ikke bare om mægling, men ogsaa om *tvungen voldgift*. Dette skedde uten at venstres program hadde flertal blandt urvælgerne og uten at voldgiftsposten hadde været noget springende punkt i valgkampen.

Fagorganisationen fremla sine sterkeste protester. Gjennem fagkonferencen indsendtes en begrundet paavisning av organisationens standpunkt, hvori man i motsætning til regjeringens forslag anbefalte den danske forliksordning. Fagforeningerne utover landet fremsendte i hundredevis av protestskrivelser, og en *massepetition* mot voldgiftsloven, underskrevet av 60 000 personer blev overrakt stortinget. Arbeidernes og arbeidsgivernes hovedorganisationer nedsatte en fælleskomité for at gjennemgaa regjeringsforslaget og stille ændringsforslag. Fremdeles nedla landsorganisationens kongres og forbundskongresserne i de organiserte arbeideres navn mægtige protester mot voldgiftsloven.

Man skulde ha ventet at regjeringen hadde tat hensyn til en saa sterk og utpræget folkebevægelse mot voldgiftsloven. Det maatte staa klart for alle, at loven vilde bli mottat med den sterkeste misnøie netop av dem som skulde praktisere den, og saaledes vilde staa i fare for at bli helt mislykket.

Men trods arbeidernes uttalte vilje, trods deres gjentagne overbevisende indlæg, trods fælleskomiteens forslag — trods alt dette vil regjeringen fremdeles søke at tvinge voldgiftsloven paa den norske arbeiderklasse.

Myndighetene vil hermed først og fremst ramme fagorganisationen. Men bak denne staar tusener og atter tusener arbeidere

som endnu ikke er rullet frem til organisation, men som ved fagorganisationens mægtige arbeide indirekte har faat sine vilkaar forbedret. Slaget mot fagorganisationen rammer derfor hele den norske arbeiderklasse og er et forsøk paa at stanse dens videre fremtrængen.

Det arbeidende folk, som bærer dagens tyngste byrder, skal ikke længer ha ret til overfor kapitalsammenslutningerne at negte salget av sin arbeidskraft, naar enighet om vilkaarene ikke kan opnaaes. Ved *dom* skal de tvinges til at bøie sig under byrderne, ikke til den pris de ved sin sammenslutnings magt har frembragt, men til den pris som voldgiftsdommeren i sin visdom finder passende. Men kapitalsammenslutningerne, de skal frit kunne lægge nye byrder paa arbeiderklassens ryg i form av prisforhøielse paa varerne, uten at nogen voldgiftsret forhindrer dem deri.

Stillet overfor en slik skrikende uretfærdighet og en saa steil arbeiderfiendtlig politik, har landsorganisationens ekstraordinære kongres besluttet paany at fremlægge sin protest mot voldgiftsloven og fornye sin henstilling til stortinget om at henlægge det hele lovforslag.

Men samtidig retter kongressen den sterke og alvorlige opfordring til arbeiderklassen i Norge om ved en almindelig, hele landet omfattende, arbeidsstans at kundgjøre sin mægtige protest mot lovforslaget.

Statsmyndighetene skal ikke længer kunne være i tvil om arbeidernes mening i denne sak. Ved en almindelig arbeidsstans gir arbeiderne sin sterkeste viljesytring tilkjende. De reiser sig fra arbeidspladsen, kommer frem fra de tusen steder, hvor arbeidets mænd staar i dagens kamp, frem til protest mot tvangsloven — en protest der lar alt arbeidsliv stanse, en viljesytring saa altopslukende, at statsmyndighetene maa høre derpaa.

Det gjælder vore livsinteresser. Derfor kalder kongressen den norske arbeiderklasse frem til en saadan handling, vel vitende om det offer den paalægger arbeiderne. Men intet offer er for stort naar det gjælder at forsvare arbeiderklassens frihet og dens ret til at kjæmpe for sin frigjørelse.

Derfor vil de norske arbeidere i geledder gaa frem til arbeids-

stansen for at vise statsmyndighetene sin dype og sterke uvilje mot det foreliggende lovforslag.

Kongressen har paalagt sekretariatet at bestemme dagen for arbeidsstansens ikrafttræden. Det gjælder derfor for arbeiderne over det hele land, i by og bygd, at holde sig rede til det avgjørende skridt. Nærmere underretning om de stedlige foranstaltninger vil bli tilstillet organisationerne.

Arbeiderklassens solidaritet har skapt fagorganisationen som et vaaben i kampen mot den økonomiske undertrykkelse. Og saalænge det privatkapitalistiske system opretholdes er det en livsbetingelse for arbeiderklassen frit at kunne bruke dette vaaben. *Derfor frem arbeidere i solidaritetens navn til den store alvorlige kjæmpeprotest mot voldgiftsforslaget!*

Arbeidernes faglige landsorganisation
Sekretariatet

Ole O. Lian,
formand.

Sverre Iversen.

